

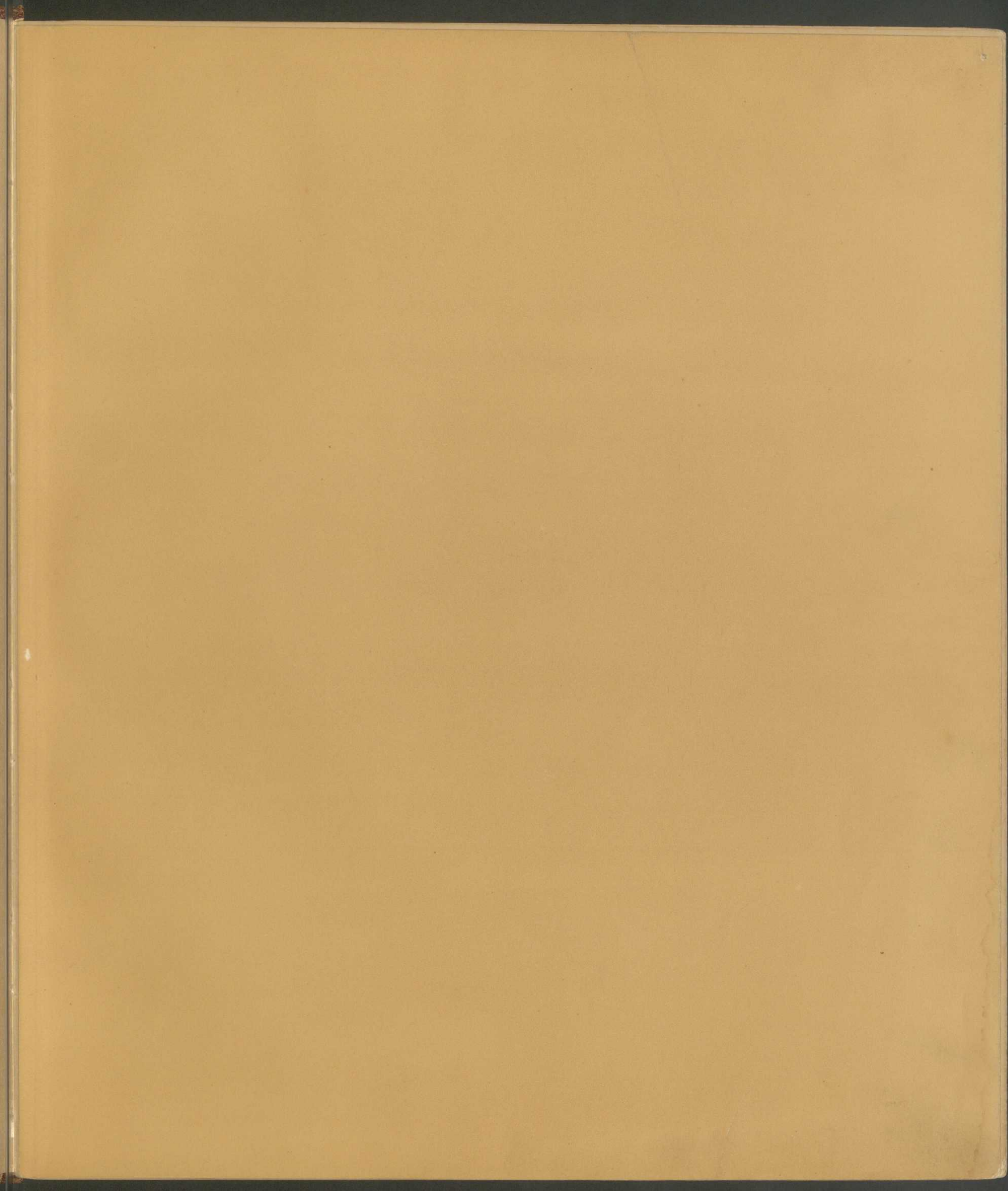

EXEMPLAIRE

N° 496

IMPRIMÉ SPÉCIALEMENT POUR

N° 50

Cette édition du « Statut de Kalisz », manuscrit, enluminé et orné de nombreuses miniatures par Arthur Szyf, a été achevé d'imprimer en facsimilé le vingt cinq Janvier mil neuf cent trente deux, sur les presses de F. Bruckmann, S. A. à Munich, pour les Editions de la Table Ronde à Paris. Il a été tiré: vingt cinq exemplaires hors commerce numérotés en chiffres romains de I à XXV, marqués des initiales D. C., cinq cents exemplaires numérotés en chiffres arabes de 1 à 500, le tout sur papier spécialement fabriqué pour l'édition, chaque exemplaire signé par l'artiste, comprenant quarante huit pages.

JVS **P**OLONICVM
VRA **J**VDÆIS
PER **B**OLES-
LAVM **D**VCEM
MAJORIS **P**OLO-
NIAE **P**ANN.
1264 CONCESSA PER
ASIMIRVM **V**ERO
MA. **1334** AC PER
ASIMIRVM **M**A. **1417**
ET **1467** CONFIRMATA

The page is framed by a highly decorative border. At the top center is a coat of arms featuring a white eagle on a red shield, topped with a crown and surrounded by floral flourishes. The border itself is filled with intricate patterns, including floral motifs, small figures, and heraldic symbols. A vertical strip on the left side contains several small, colorful illustrations of figures. At the bottom center is a large, prominent coat of arms with a white eagle on a red shield. The text is written in a formal Gothic script, with certain words and numbers highlighted in blue ink.

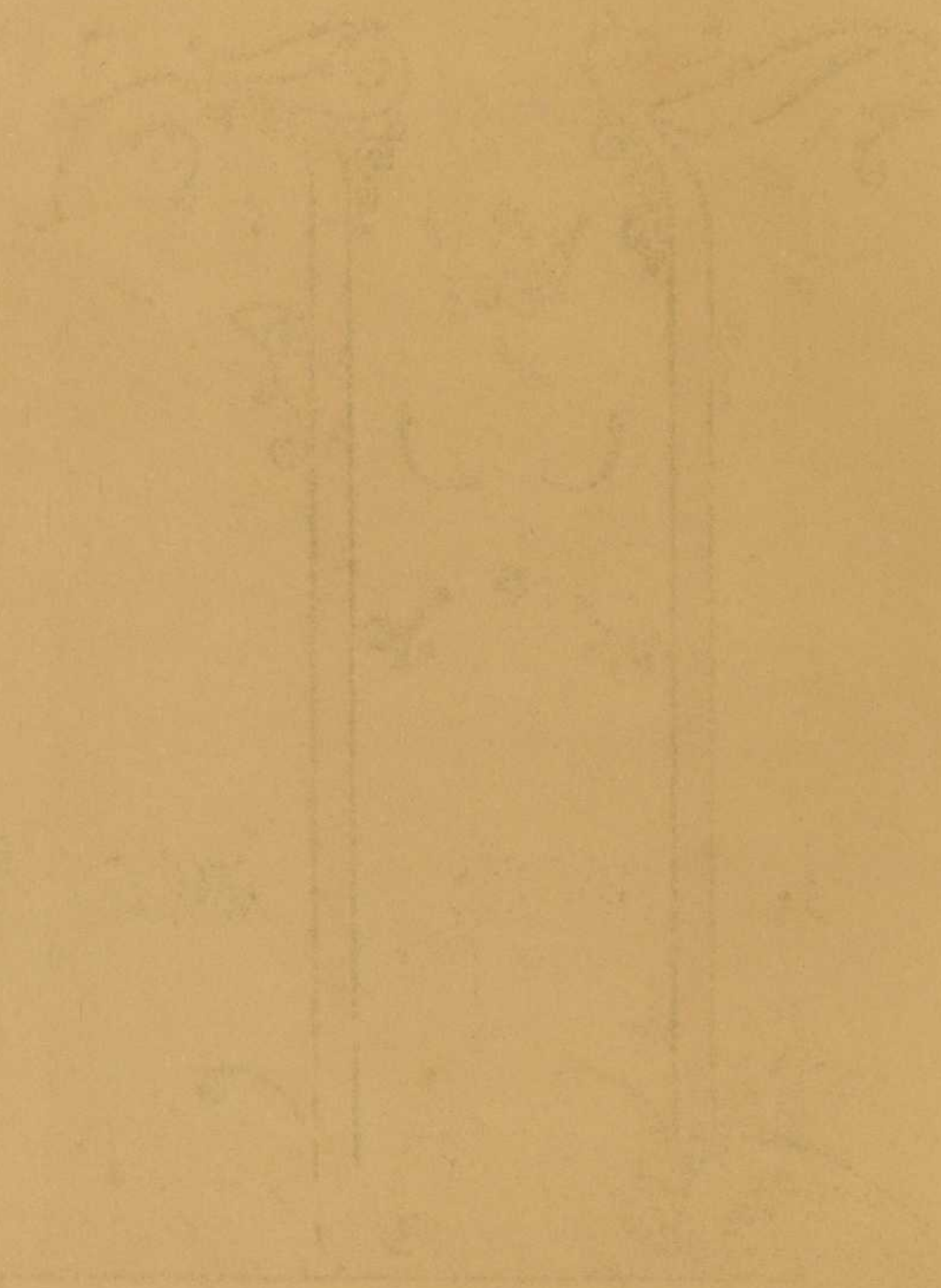

Fait à Paris, en 1921, par
Arthur Szyk, enlumineur,
humble élève des grands
enlumineurs de France.

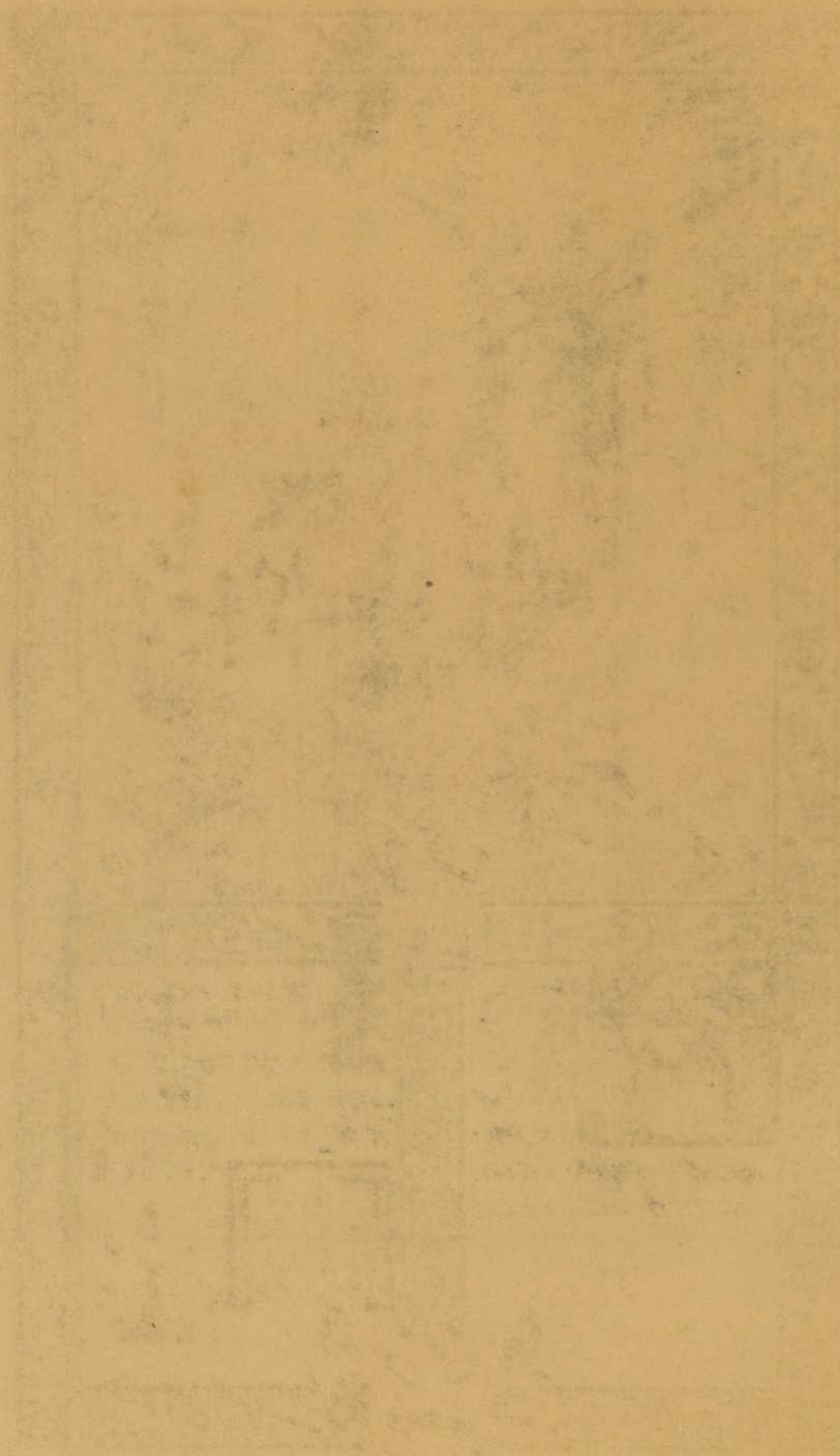

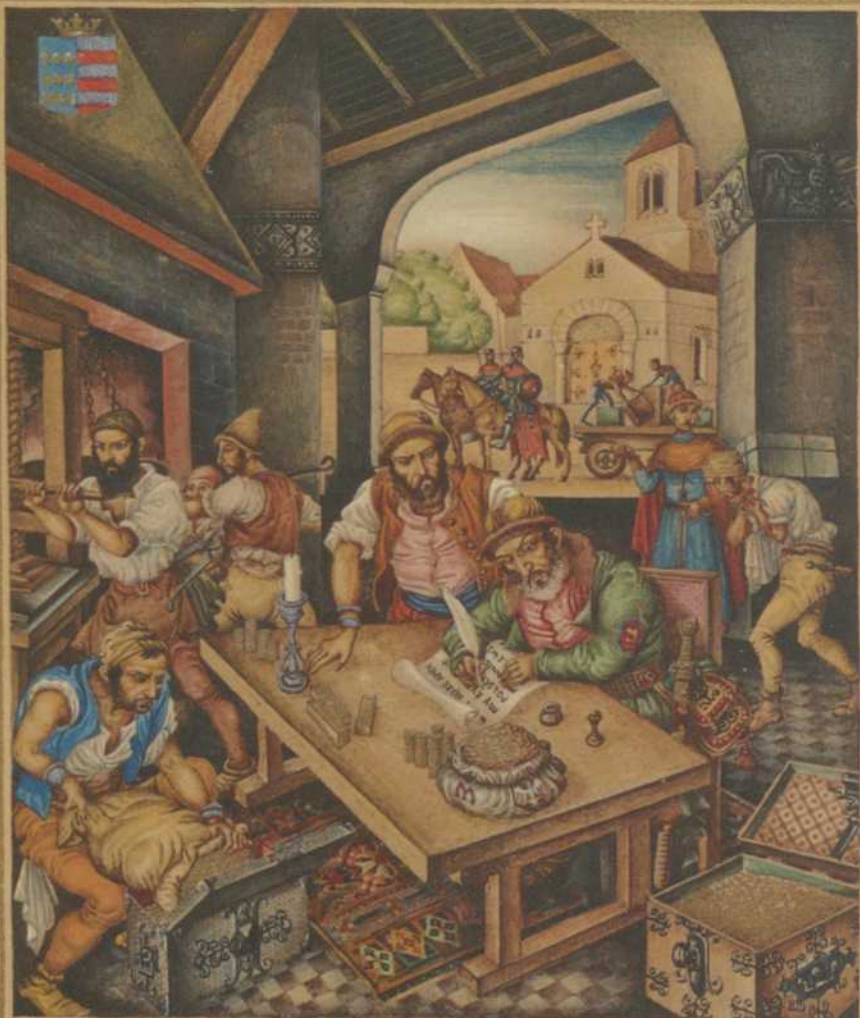

Ioseph ihsudski

Judaei
Rege
Meci-
Slao
Primas
 monetas polonas
 facientes.

Les monnayeurs
 juifs. frappant
 la première mon-
 naye polonaise, sous
 le règne du roi

ieszkolll

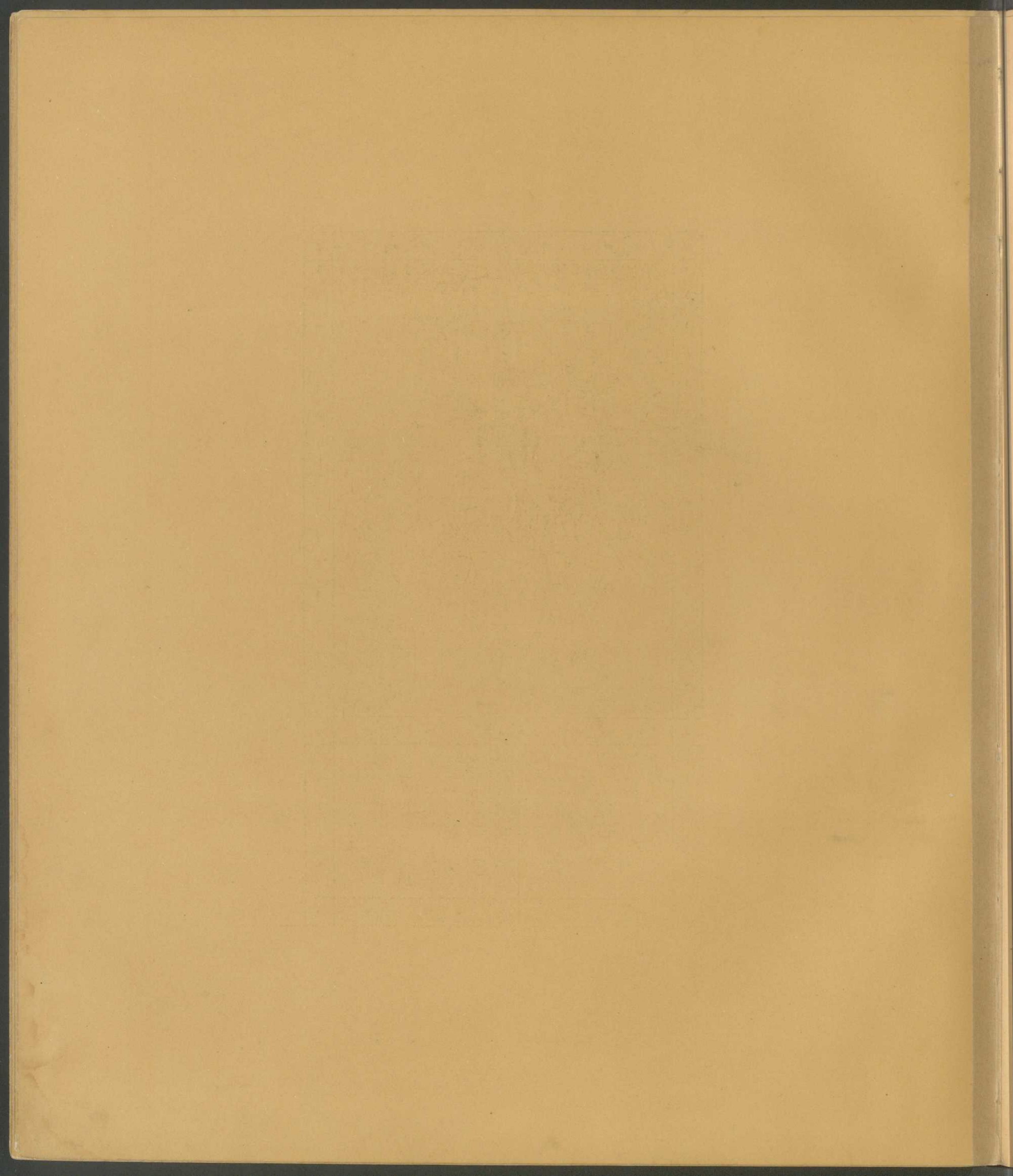

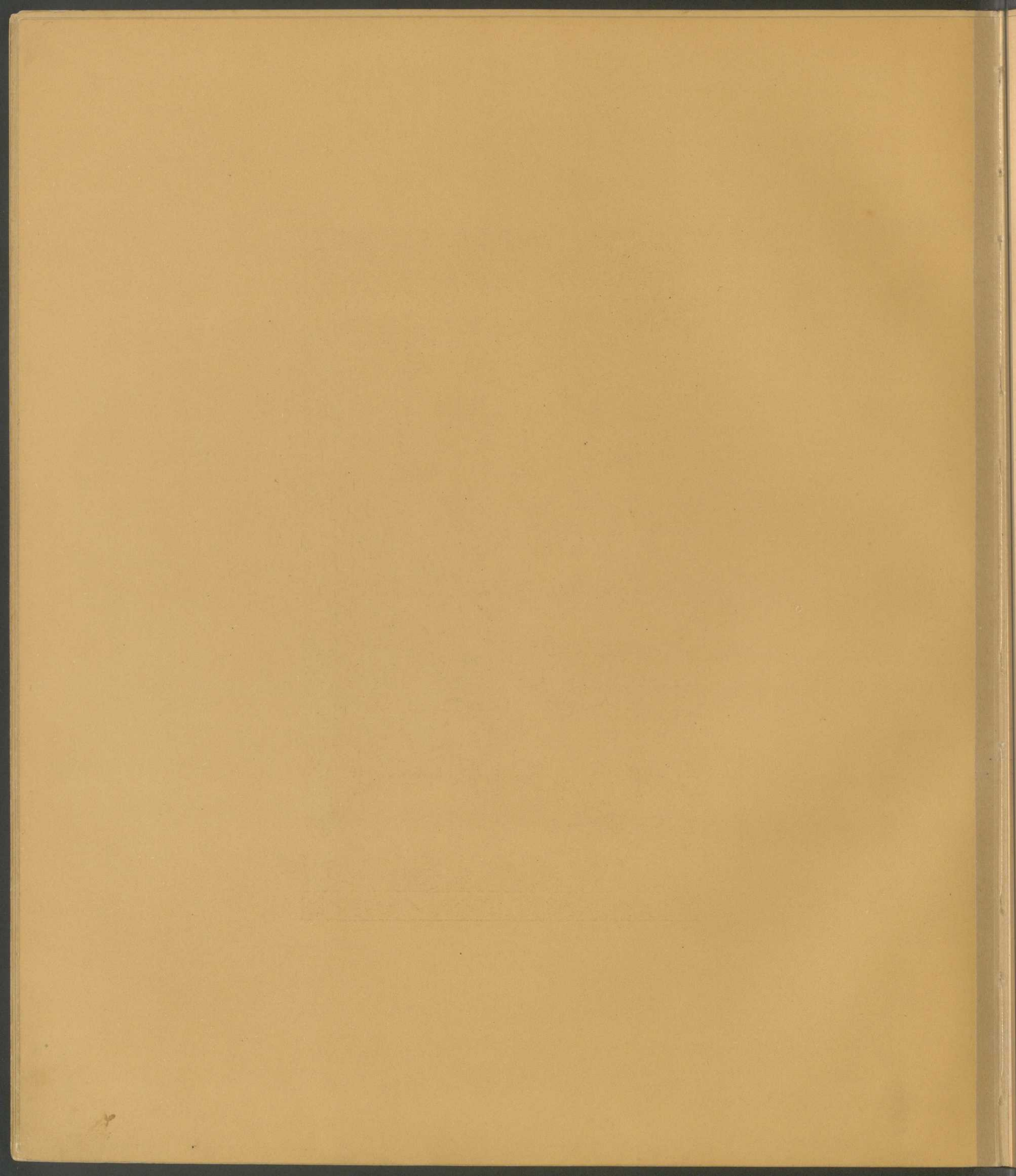

Medici **u**ndaci a **u**osc
pho **u**ela **u**dam et
a **u**xi rege, magnoque
uberiro **u**leimani
uagnifi **u**ei **u**ltani,
uapnd **u**iai **u**smun
udam **u**agnistum **u**olo
uniac **u**racem ad ei **u**us
uxorem **u**arbaram cur
uandam **u**emissi.

Mes medecins **u**ifs,
uendoyes par **u**oseph
uassi **u**rinee des
uros et **u**des **u**ela
udes, grand **u**exir **u**du
ualtan **u**ou **u**leiman
ule **u**agnifique aupres
ude son **u**ami souverain **u**i
uismund **u**agaste **u**oi **u**de
uoloand **u**atin de **u**soigner
usa femme **u**arbara
uaditwillote **u**na.

adaci nabitus fructus
productaque coloniz
in amtem ten raram
orbem exportant.

es navigatorev
exportantales pr
uits de colo
par le port de artzig

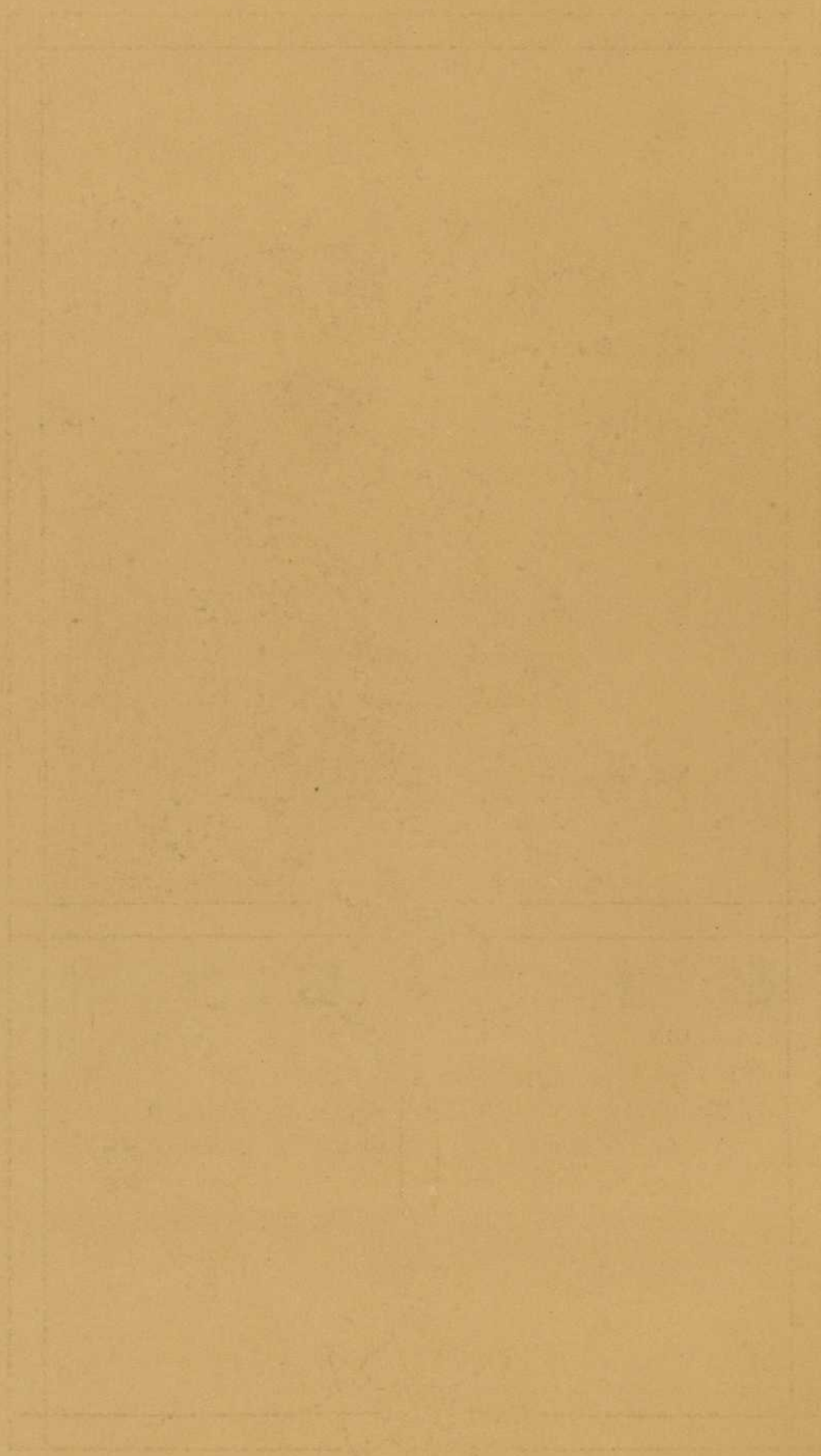
uife
ad
que
artzig

Paroissia...
d'ancor le...
2 cyth 33.

...
...
PARIS 1517

Berek **M**oscelewicz,
 pod-**p**ulkow-
 nik **V** pulku strzelców
 konnych, poległ za **P**olskę,
 w dniu 5 maja **1809**
 w bitwie pod **M**ockiem.
 cześć jego pa-**m**ięci!

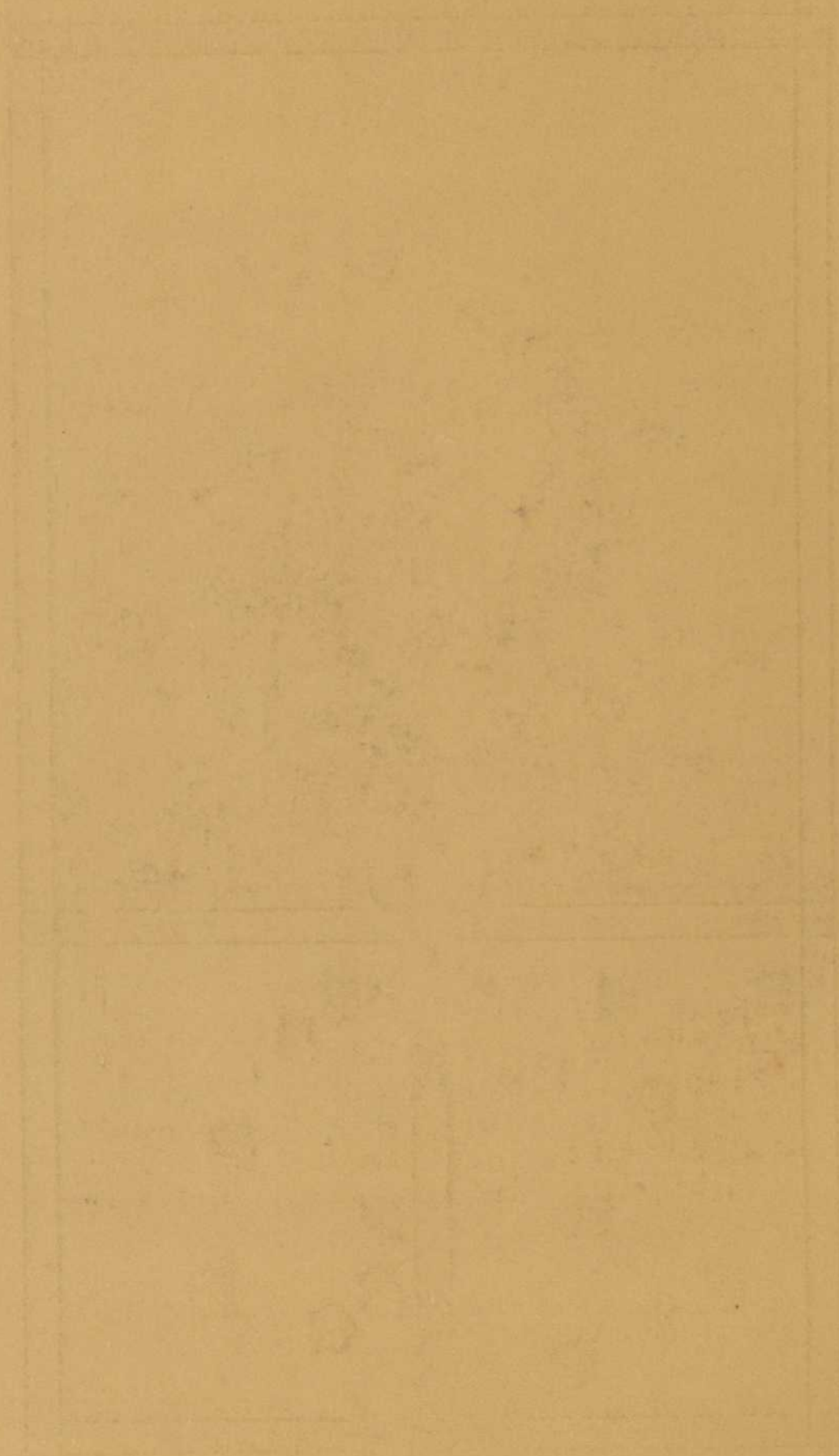
à mon fils **G**eorges
 exemple en **M**ourant
Patrie, je dédie
Arthur szuk.

Berek **M**oscelewicz
 lieutenant **C**olonel
 du **Vr.** des chasseurs
 à cheval, mort pour la
Pologne le 5 mai 1809
 au combat de **M**ock.
 honneur à sa mém-**o**ire

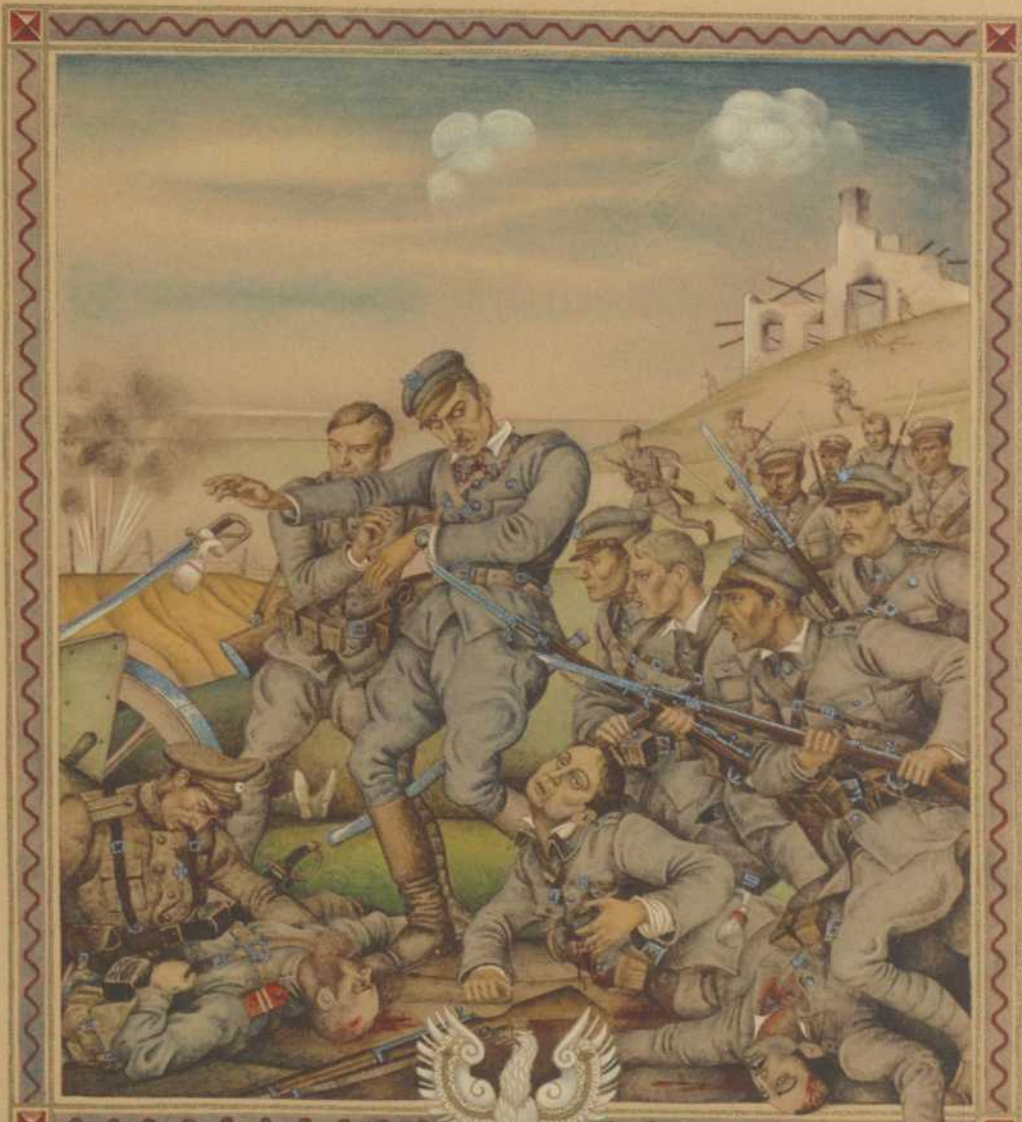
éclaireur de **F**rance, en
 de l'amour **A** de la
 cette image.
 paris janvier 1930

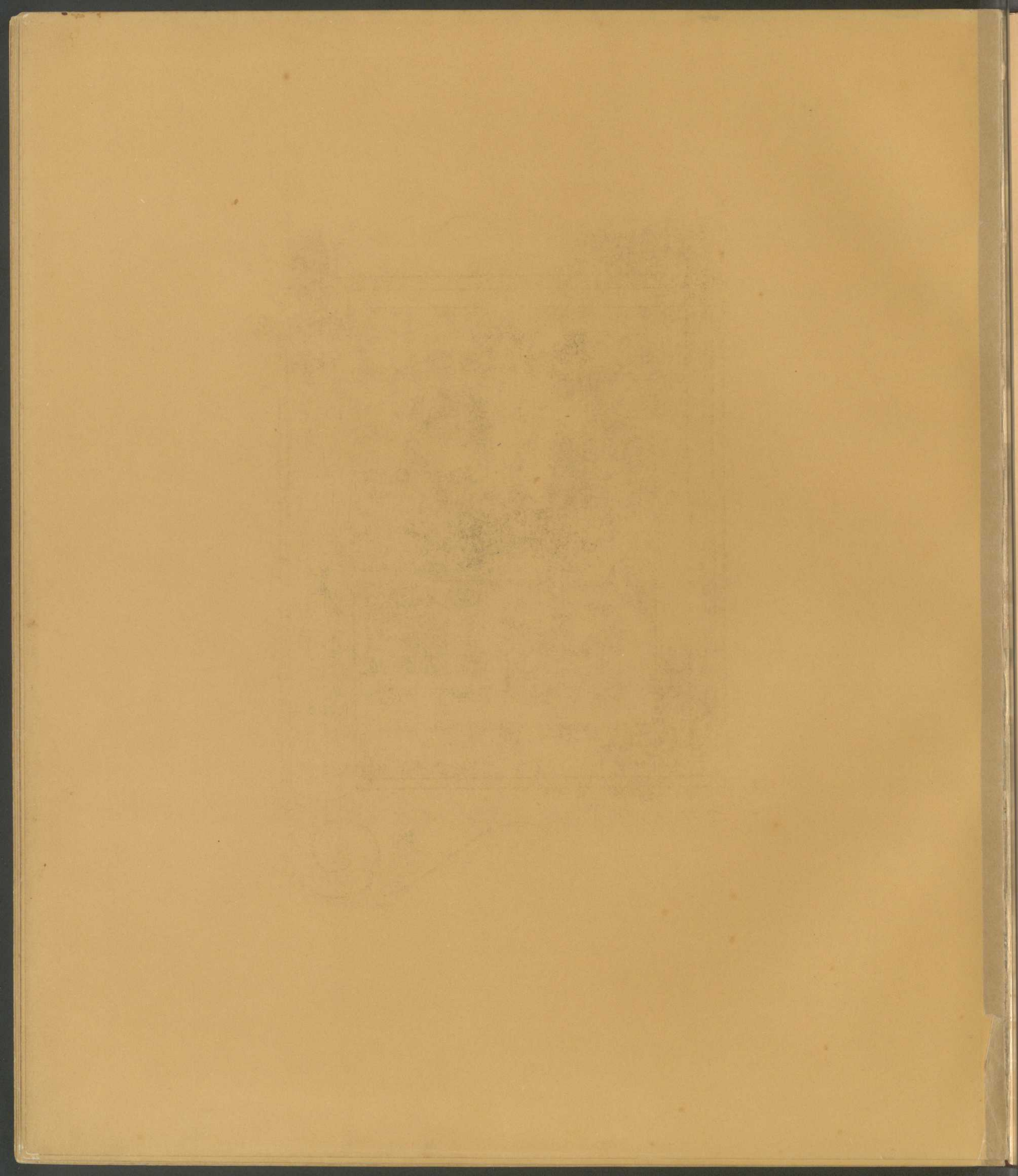

Bronisław **M**ansperl
Pporucznik **I**pp.
 pierwszej **B**rygady
Legionów **P**olskich
 poległ za **P**olskę, w dniu
 21 października r. 1915
 w bitwie pod **K**uklami
 czesę jego pa **K**micisz
 aw **C**olonel. brébeté.
Lukaszowski
 militaire **D**e **C**arso-
 je dédicé cette im **P**age

Bronisław **M**ansperl, sousli-
 eutenant **D**u **I**R. **I**. de la
 première brigade de la
Legion **P**olonaise,
 mort **P**our la
Pologne le 21. X. 1915.
Phonneur à sa mémoire.
Bolesław **L**ieniatwa
Boube **L**rneur
 -vic **E**n toute amitié
 arthur szyk. paris. 1930.

1850

1851

1852

1853

statut kaliski

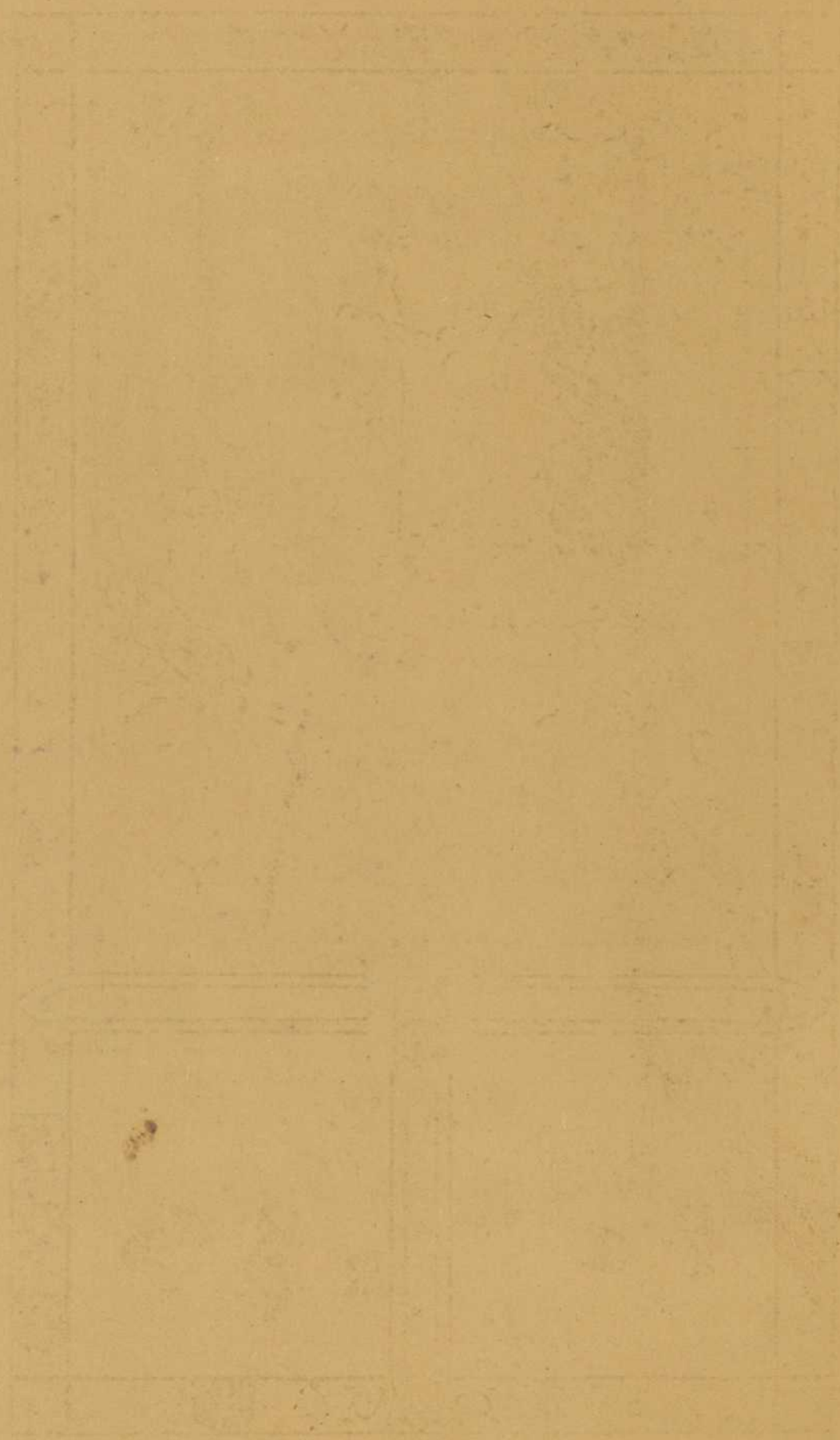
Prawa **Zu**
przez **Zo**
Wysokiego
Kaliski
 1264 **K**nada-
Kazimier-
Kiego w
 a **K**azimi-
 gi **K**elloncz
 1447, oraz w
 erdzone
 artur, szuk
 ruzn w roku
 im 1927 **D**a
 na chw. **D**a
 na pote-

dom polskim
Bolesława
Viecia
 ego **X** w r. **P.**
 ne, a przez
 za **III** Wielk
 roku **1334**,
 erza **II** **A**
 nka w **A**. r.
 r. **1467** potwi-
 ukonat
 w **P**a-
Pans. **P** k
Peczynie
 le, a wrogom
 -pienie.

Droits accordés aux **L**ibres
 par **B**oleslaus **V** le
Grand **D**uc de **P**olo-
gne en 1264 **C**onfi-
 és par **K**asimir **III** en 1334 -
 et par **K**asimir **IV** en 1447 et 67

in nomine domini amen

in nomine domini amen

Pro deo regis cum fluxu tem-
poris a memoria deciderent ho-
minum, digne prudentium ratio sta-
bilivit, cum ea apicibus futurorum
notitiae voluit inquit commendare
qua propter **D**os **C**asimirus
ci gra-
Polonias nec non
terras **S**aracubiae **S**an-
domiri **S**ir **S**adiaz **L**ancie
et **S**jadiaz **P**omeranias que domus
et haeres, notitiae miderorum, tam
praesentiam, quam futurorum, praes-
entibus declaramus: quod, cum

Pour éviter que les décrets royaux
ne tombent, au cours des ages, dans
l'oubli, les sages les ont avec raison
assemblés dans la stabilité, en les con-
fiant à des rescrits chargés de les
porter à la connaissance des temps
futurs, sans nulle interruption. Par
ce motif, **D**ons **C**asimir, par
la grâce **D**e **S**aint-
Roi de **P**ologne, ainsi
que **D**es territoires de
Saracubie, **S**andomir, **S**iradie,
Lancie, **S**jadie, et **S**igneur
héréditaire de la **P**omeranie.

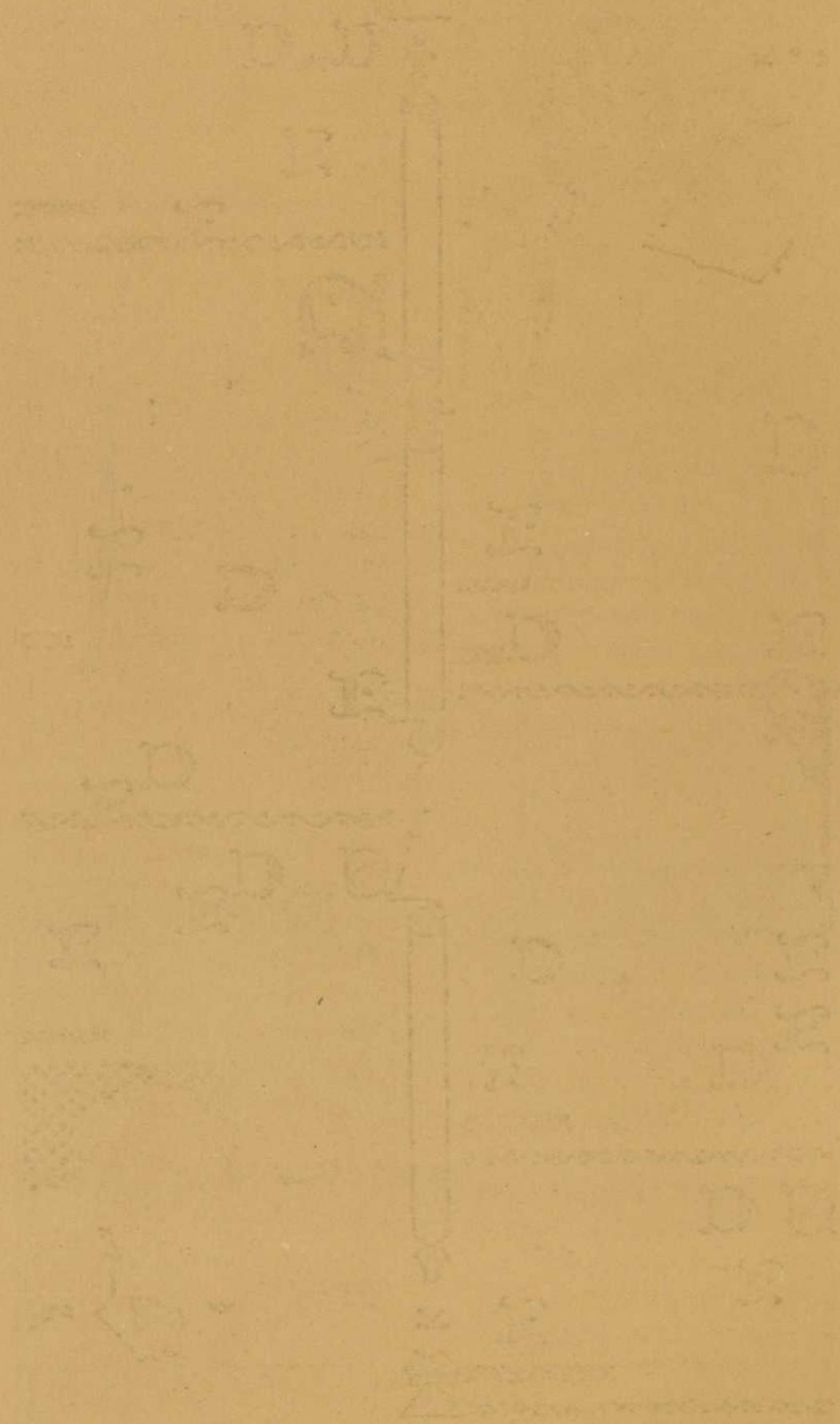

Christianus non debet
et admitti ad testi-
moniam contra **J**u-
daicum, nisi po-
tuit probare per
Judaicum et **C**hri-
stianum.

Primum quidem sta-
tuimus: ut pro pecuni-
a. aut pro quacunque re
mobili vel immobili, aut
in causa criminali, quae
tangit personam aut res
Judaici, nullus **C**hri-
stianus contra
Judaicum, nisi cum
Christiano et **J**u-
daico in testimonio
um admittatur.

Si **C**hristianus pro
pignori bus cit-
at **J**udaicum, et ille
non confitetur, **J**u-
daicus per iuram-
tum evadat.

Un **C**hretien ne doit
pas être admis
comme témoin contre
un **J**uif, sauf s'il peut
apporter le témoi-
gnage d'un **J**uif.

Nous ordonnons en
premier lieu que,
pour toute question
d'argent, de biens, meub-
les ou immeubles, toute
affaire criminelle qui
touche à la personne ou
aux biens d'un **J**uif,
aucun **C**hretien
ne soit admis en té-
moignage contre le

Juif, à moins qu'il
n'y ait avec le tém-
oignage du **C**hretien
celui d'un **J**uif.

Si le **C**hretien cite
un **J**uif pour
un gage que le
il n'aboue pas, celui
prétera serment et sera
mis hors de cause.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to contain some numbers and possibly names or dates, but is too light to transcribe accurately.

Item si Christianus
Judaeum in
pedem **M**it, asserens: quo
d ei pignora sua oblig
averit, et **J**udaeus co
fiteatur, et **C**hristia
nus **J**udaeo **S**i simp
lici **V**erbis fide
m noluerit adhibere
Judaeus, jurando s
uper aequivalente
sibi oblato, suam inte
ntionem probabit, et te
naseat absolutus.

Si pro minori pecunia
asserit **C**hristian
us, quod **J**udaeo
pignus obligabit
Judaeus per juramen
tam probabit.

Si Christianus ob
ligaverit **J**uda
eo pignus, asse
rens quod **J**udaeo pro mi
nori **P**ecunia oblig
averit, quam **J**udae
us confiteatur **J**urab
it **J**udaeus super pi
gnore sibi oblato et

dem - si un **C**hristi
en cause des **C**enn
uis à un **J**uif, en affi
rmant qu'il lui a con
fié un gage, malgré ses
dénégations, et si le
Christien refuse d'aj
outer foi à la simple
affirmation du **J**uif,
celui-ci, par un **S**er
ment qui portera sur
la valeur totale du ga
ge, fera la preuve de sa
bonne foi, et sera renv
oyé absous.

Si un **C**hristien affi
rme qu'il a confié
un gage et reçu une so
mme d'argent inférieure
à la valeur du gage, le
Juif prêterait serment
et fera la preuve.

Si un **C**hristien ay
ant déposé un
gage chez un **J**uif a
ffirme qu'il a reçu
une somme d'argent
inférieure à celle qu'a
tteste le **J**uif, celui-ci
prêterait **S**erment po
ur la valeur du gage
à lui confié, et le **C**h
ristien sera tenu **C**de
lui payer ce que le

Juif aura prouvé p
ar serment lui être
du.

Faint, mirrored text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in two columns, separated by a vertical line. The characters are mostly illegible due to fading and bleed-through, but some words like "D", "E", "F", "G", "H", "I", "J", "K", "L", "M", "N", "O", "P", "Q", "R", "S", "T", "U", "V", "W", "X", "Y", "Z" and numbers "1", "2", "3", "4", "5", "6", "7", "8", "9", "0" are visible. The text appears to be a list or a set of instructions.

quod iuramento proba-
verit. **C**hristianus ei
solvet. **C**re non recuset.

Si **J**udaicus dicat
Christiano:
se aliqu- **Q**uid mutuas
se, **C**hristianus se iu-
ra- **M**emento expurgabit.

Item si **J**udaicus
Christiano te-
stib. **C**us non assumit
is, dicat se pignus, mu-
tuasse, et ille negaverit,
super hoc **C**hristianu-
s soluis. **C**ui iuram-
ento se expurgat.

Judaicus pro pignore
Omnia potest recipere,
exceptis vestibus sac-
ris, et madefactis san-
guine.

Judaicus recipere po-
terit nomine pign-
orum omnia, quae sibi
fuerint obligata, quocum-
que nomine vocentur,
nulla de his requisitia
ne facta, exceptis vesti-
bus sanguinolentis et
madedactis, et sacris ve-
stibus, quas nullatenus
acceptabit.

Item **J**udaicus contra
Christia-
num iurabit: **Q**uod ne-
sciebat pignus furatum
aut violenter ablatum.

Si le **J**uif prétend a-
voir pris un gage
à un **C**hretien.

Idem - si un **J**uif
prétend avoir
pris un gage à un
Chretien, sans tene-
Coins, le **C**hretien,
qui nie le **C** fait, dev-
ra se justifier par ser-
ment, auquel il sera se-
ul tenu d'avoir recours.

N **J**uif peut recevoir
en gages tous objec-
ts, excepté les ornements
sacrés et les objets macu-
lés de sang.

N **J**uif peut rece-
voir, au titre
de gages, tous objets qui
lui seront offerts, de que-
lque nom qu'on les app-
elle, sans avoir à faire
sur eux d'enquête, à l'e-
ception des vêtements
tachés et maculés de
sang, et des ornements
sacrés, qu'en aucun ca-
s il ne pourra accepter.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Dum obligabatur ei; sic
ergo se purgat.

Item si Christianus
us in iudaeum. quia pig-
nus. quod iudaeus
habet. ei furtim
vel per violentiam sit
ablatus. iudaeus
iuret super illo pi-
gnore. quod. cum rece-
pit. furtim ablatum v-
el raptim ignoraverit
hoc in suo iuramento
implicito. quanto sit
pignus huiusmodi o-
bligatum. probabit. et
sic expurgatione fac-
ta Christianus sor-
te iuramentum et usuram ei
persolvat. quae medio
tempore accreverunt.

Si Christianus aliquis
id apud iudaeum
um impignora-
bit. et iudaeus suum cum
illo amisit. iurabit
iudaeus. et absolvetur
a petitis.

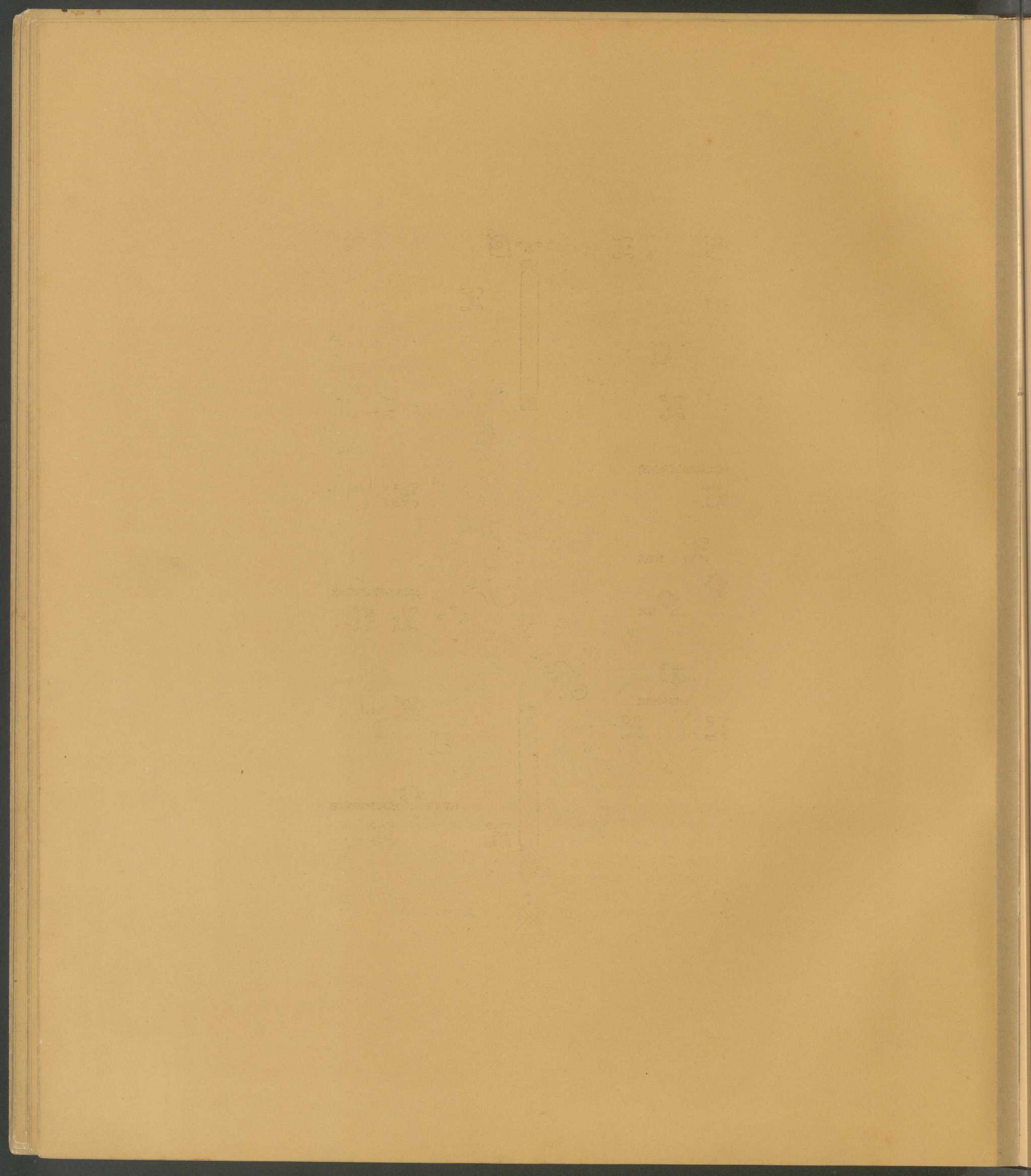
Item: le Juif affirm-
era par serment. co-
ntre l'accusation d'un
Chretien. qu'il ignorait
au moment ou le gage
lui fut remis. qu'il avait e-
te vole ou soustrait de-
vibe force. ce faisant il se-
ra justifie.

Item: si un Chretie-
n poursuit un

Juif. en affirmant
que le gage qui se
trouve aux mains de
celui-ci. lui a ete enleve
par vol ou par violenc-
e. le Juif attestera par
serment qu'il ign-
orait. lors qu'il le recut
que le gage avait ete vo-
le ou arrache de vive
force. ajoutant a son se-
rment la somme qu'
il versa pour le gage.
Il pourra ainsi se ju-
stifier. et le Chret-
ien devra lui paye-
r la valeur du gage et
les interets de cette som-
me. courus entre temps.

Si un Chretien a mis
un objet en gage
chez un Juif. et que ce-
lui-ci le perde. avec
ses biens propres. le Ju-
if pretera serment
et sera mis hors de cause
pour toutes reclamations.

Si autem **J**udaeus
per casum in incen
dium, aut per furtum, aut
per vim, res suas cum
ablatis sibi pignoribus
amiserit, et hoc constit
erit, et **C**hristianus,
qui hoc obligaverat
nihilominus eum im
petit. **J**udaeus jura
men **T**o
se proprio
absolvit.

Civitas
nihil ha
bet agere cu
m **J**udaeis
ni **S**i

Princeps
vel **P**al
atinus **E**
pro reatu ve
ro personae
solus **P**ri
nceps ju
dicabit.

Item si **J**udaei in
terse de facto dis
cordiam moverint, au
t guerram, iudex civi
tatis nostrae nullam
jurisdictionem sibi
vindicta in eosdem, se
d, nos tantummodo, a
ut noster palatinus,
vel epus iudex judicium
exercet; si autem
reatus vergit in pers
onam, nobis tantum

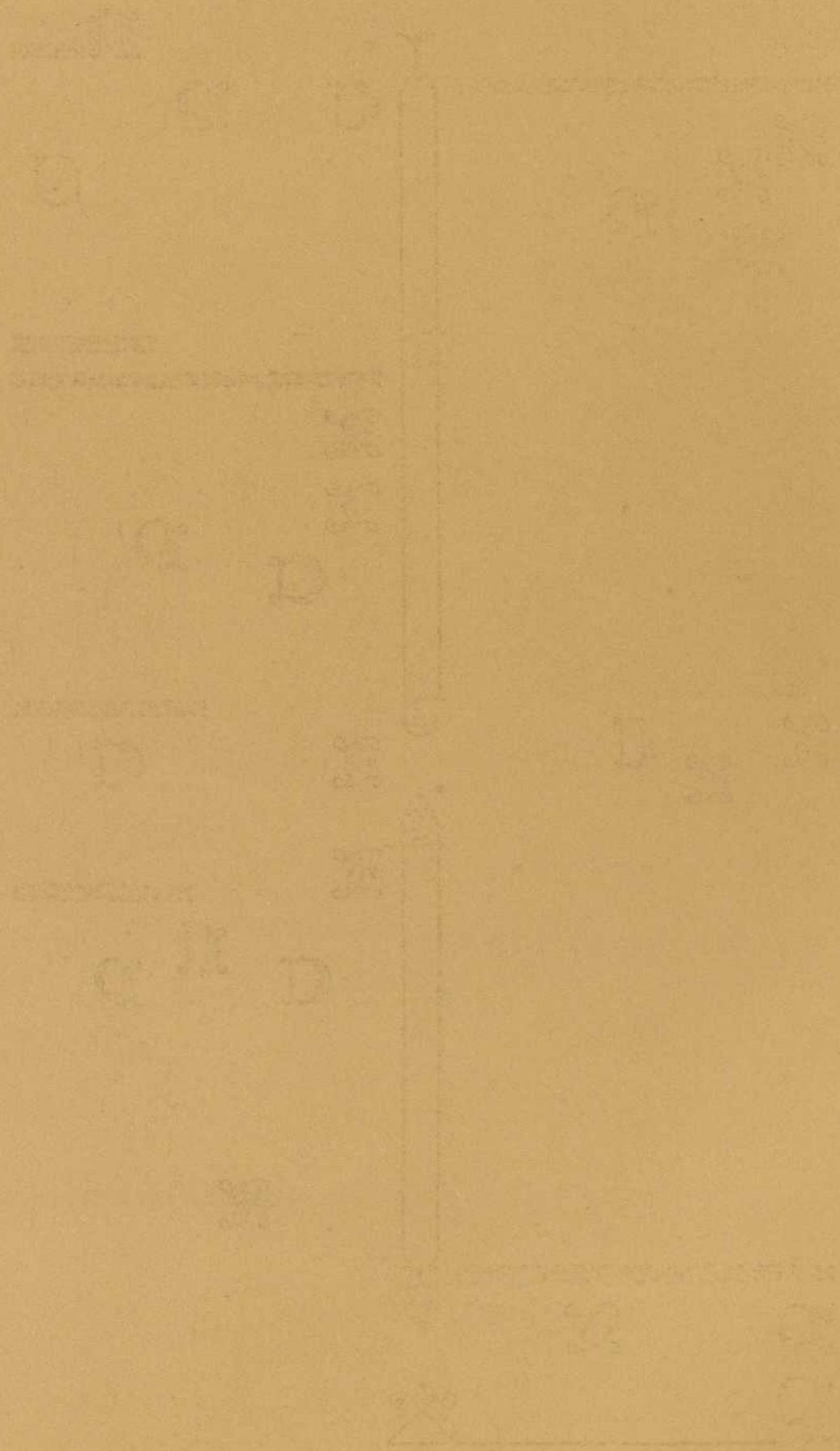
Si, par suite d'incen
die, de vol ou d'atta
que à main armée,
un **J**uif perd ses bi
ens **P**ropres ainsi
que les objets mis en g
age chez lui, et que cet
accident soit dument
constaté, au cas où le
chrétien ayant dépa

se son gag
e pour su
vrait néan
moins le
uif, celu
i-ci pré
tera serm
ent et sera
mis hors
de cause.

La **C**ité
ni **C**ir
tervient pa
s dans les af
faires des
uifs, mai
s seulement **L**e Prince
ou son **C**omte **P**alat
in, ma **C**is pour les
inculpations de person
nel, seul le **P**rince ju
gera.

Item: si les **J**uifs
excitent e
ntre
eux et déchainent en
fait la discorde et la
querre civile, le juge
de notre ville n'assu
rera aucune juridis

modo hic casus reser-
vabitur iudicandus.

Item pro vulnere
Judaei poena de-
betur **P**rincipi
et **P**alatino iuxta
arbitrium, et solutio
pro curatione laeso.

Item si **C**hristianus
Judaeo vul-
nus quodlibet cunque
inflixerit, reus nobis
et nostro palatino po-
enam solvat, secundum
quod nostram gra-
tiam poterit invenire,
nostrae camerae
deferendam, et vulne-
rato satisfaciatur pro
curatione vulnerum
et expensis, ut iura
terrae nostrae requi-
runt et exigunt.

Pro capite **J**udaei
poena debetur
Principi, videlicet co-
nfiscatio bonorum.

tion sur eux. **N**ous
seuls, ou notre

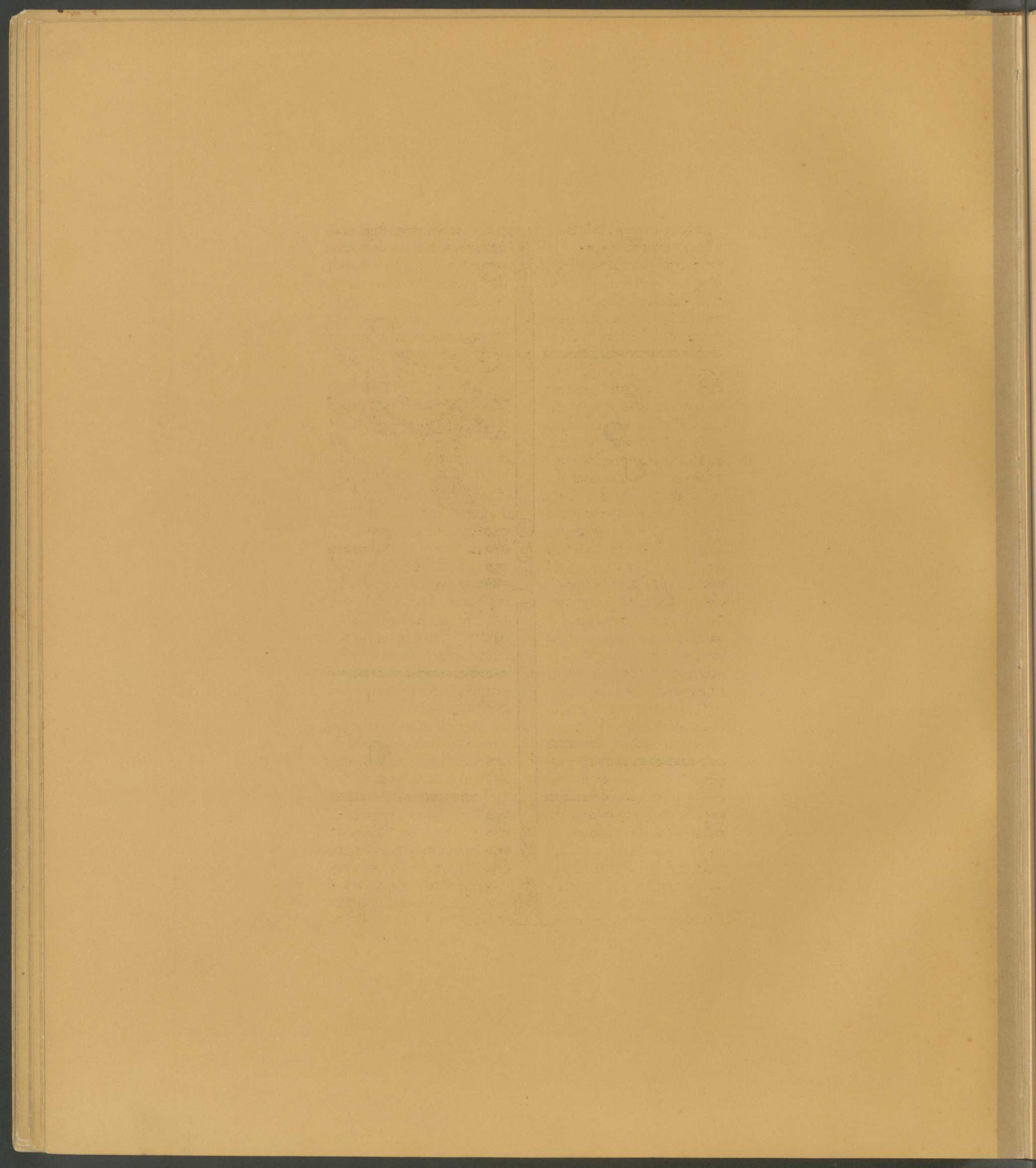
Comte **P**alatin, ou
Con seigneur, juge exer-
cerons la justice. **M**ais
toutefois, l'inculpation
atteint la person-
ne, à nous seuls nous
réserverons le droit de
juger ces cas.

Item, pour une ble-
ssure faite à un
Seigneur, une peine sera
due au **Prince** et
au **C**omte **P**alatin
selon leur estim-
ation, et les frais de
maladie seront dûs
au blessé.

Item: si un **C**hretien
blesse de quelque
maniere que ce soit, un

Seigneur, il sera inculpé
et nous
payera, à nous et à
notre **C**omte **P**alatin,
au cas où il
aura trouvé grâce à
nos yeux, une amende
de qu'il devra apport-
er à notre chambre de
justice. **I**l devra, en
outre, pourvoir à
tous les frais pour la
guérison de la blessu-
re, à toutes les dépenses
faites par le blessé
comme le réclament et
l'exigent les lois de notre

Atem si Christianus
us Iudaeum occiderit. **I**di-
gnis iudicio puniatur et om-
nia rei mobilia et im-
mobilia in nostram
transcant potestatem

Pro plaga vel percus-
sione Iudaei non
sanguino. **L**enta poe-
na debetur. **P**alatino
et laeso sati. **S**atisfactio.

Atem si Christianus
Iudaeum ce-
cidit. **M**erit, ita tamen
ut sanguinem non ef-
fundat, poena per pal-
atinum requiretur se-
cundum terrae nost-
rae consuetudinem
ab eodem, et percusso
seu laeso satisfaciat
quemadmodum in
terra nostra est con-
suetum; si vero pecun-
iam habere non pot-
erit, idem pro comm-
isso, sicut iustum fu-
erit, punietur.

De theloneo a Iudae
is exigendo.

Ubicumque Iudae-
us domini Iudae-
nostrum transierit,
nullus ei aliquod im-
pedimentum praesta-
bit, nec molestiam
inferat, aut gravam

pays.

Pour le meurtre d'un
Iudif, la confisca-
tion des biens est la
peine due au Prince.

Atem: si un
Iudif fuit un

Iudif, il sera puni d'
un châtement dig-
ne du crime, et tous
ses biens meables et
immeubles passeront
en notre pouvoir.

Pour des coups n'ava-
nt pas entraîne d'ef-
fusion de sang une pe-
ine est due au Comte
Palatin et un dom-
mage au Iudif fra-
ppé.

Atem: si un
Iudif frappe un
Iudif sans qu'il y ait
effusion de sang
une peine sera exé-
gée par le comte Pa-
latin conforme.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a list or a set of instructions, but the characters are too light to transcribe accurately.

ment aux usages de
notre pays, et un dom-
mage sera versé au
Muit frappé ou bles-
sé, selon la coutum-
e de notre pays, si tou-
tefois le **C**hrétien est
insolva**B**le, il sera
puni pour son délit
comme de juste.

en, sed si aliquas mer-
ces, aut aliquas res du-
xerit, muta debeat ex-
eis provenire per om-
nia mutarum loca
et sic quoque ipse

Judaeus non nisi
debitam solvat mu-
tam, quam solveret
unus civium civitat-
is illius, in qua **J**u-
daeus eo tempore **C**a-
mmoratur.

De dictione **J**udae-
Orum mortu-
Orum

Sur l'impôt exigible
des **J**uifs.

En quelque endroit
de notre domaine
qu'un **J**uif aura pé-
nètre, **D**éfense est
faite à quiconque de
lui créer des ennuis,
des obstacles ou de le
molester. **S**i le **J**uif
apporte au **D**ec **J**uif
des marchandises ou
autres objets, il sera
tenu d'acquitter, en to-
us les endroits, l'imp-
ôt à provenir de son
commerce, mais n'en
acquittera d'autre que
celui que paierait un
quelconque citoyen de
la ville où le **J**uif sé-
journe, au mo**M**ment
de son trafic.

Sur les conbois mort-
uaires des **J**uifs.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines, with some faint vertical lines suggesting a possible table or columnar structure. The characters are too light to be accurately transcribed.

Si iudaei iuxta
suam consue-
tudinem aliquem ex
mortuis suis aut de
civitate in civitatem,
aut de provincia in
provinciam, aut de un-
a terra in aliam, dedu-
xerint, nihil ab eis per
mutarios nostros vol-
umus extorqueri, si
autem mutarius a-
liquis extorserit, aut
praedo, volumus, pun-
iatur.

De dissipatione coem-

eterii

tem si

Christi

san-

cti

us coeme-

terium co-

rum quocun-

que mo-

do dissipaverit,

aut

invaserit

volumus:

ut secundum

terrac

nostrae consuetudin-

em et jura graviter

puniatur, et omnia su-

a nostrae camerae

proveniant, quocun-

que nomine nuncu-

pentur.

Pro violentia scolae

iudaeorum.

Si aliquis temerari-

te jactaverit super

Si pour obéir a leur
s coutumes, les
Juifs transportent
d'un de leurs morts
d'une cité dans une au-
tre cité, ou d'une provi-
nce dans une autre pr-
ovince, ou d'un territo-
ire dans un autre ter-
ritoire, notre volonté
est que nos collecteurs
d'impôts n'exigent ri-
en d'eux, et si quelque
receveur a exigé une
redevance, notre volon-
té est qu'il soit châtié
comme un voleur.

Sur les deyradations
commises aux cimetié-
res juifs.

tem: si un

Chré-

tien commet

une

dépradation quelcon-

que au cimetière juif,

ou s'il y pénètre par

violence, notre volonté

est que conformément

aux coutumes et aux

lois de notre pays, il

soit sévèrement puni

par la perte de tous

ses biens de quelque

nature qu'ils soient,

qui seront dévolus à

notre chambre de jus-

tice.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several columns and appears to be a list or a series of entries, but the characters are too light to transcribe accurately.

scholae **J**udaeorum
nostro p^{al}alatio.
duo talenta piperis vo
lumus, ut solvat.

Item de poena iudicis
contra **J**udaeum

Item si **J**udaeus
iudici suo in
poena pecuniaria
quae *wandel* dicitur,
reus inventus fuerit
poenam talenti pipe
ris, quae ab antiquo
est imposita, solvat
eidem.

De contumacia **J**ud.
daci, qua poena **J**u
niatur.

Si **J**udaeus per ed
ictum sui iudi
cis vocatur ad iudic
ium, et primo et sec
undo non venerit,
pro utraque vice poe
nam, quae consuetudo
est ab antiquo, pers
olvat, si ad tertium

Par les violences exerc
ées contre les écoles
nibes.

Si quelque
téméraire
lance des
projectiles
contre les
écoles des

Juifs, notre volonté
est qu'il soit cond
anné à payer un ta
lent de poivre à notre
monité **P**alatin.

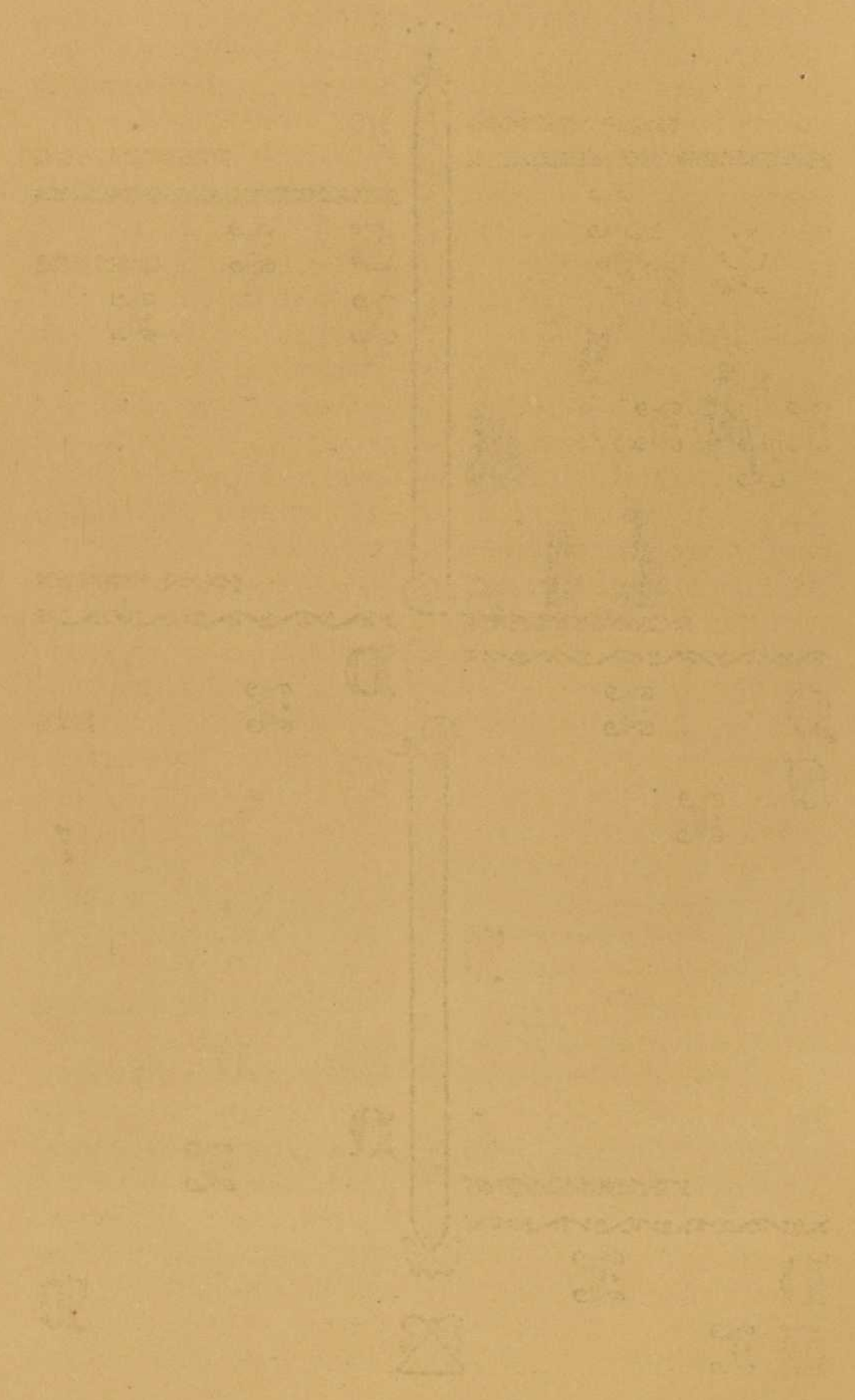
Par la peine infligée
par le juge juif contre
l'un de ses coreligionnaires

Item: si un **J**uif
a été recon
nu
coupable par son pr
opre juge et passible
de l'amende appelée
wandel, il paiera à ce
juge un talent de poi
vre, qui est l'amende
infligée depuis une
longue antiquité.

Par les **J**uifs contu
maces.

Si un **J**uif cite en
justice **J**uif par une
convocation réguli
ère de son juge refuse
de comparaître, a deux
reprises, il devra ac
quitter, pour chaque
refus, la peine qui est
depuis longtemps en

edictum non venerit
poenam, quae sequit
ur, solvat iudici me
morato.

Si iudaicus
iudaicum
vulnerabit po
enam iuxta
terrae consue
tudinem iudici solvet.

Item si iudaicus
iudaeum vul
neraverit, poenam
iudici suo secundum
terrae nostrae consu
etudinem solvere non
recuset.

Qualiter iudaei ju
rare debent.

Statuimus: quod nul
lus iudaicus iuret
super irodale ipsor
um, nisi sit pro mag
nis causis, quae se ex
tendunt usque ad
marcas argenti, vel
sit ad nostram prae
sentiam evocatus, pro
minoribus vero causis
jurare debet ante scho
las ante ostium dictae
scholae.

De occulta iudaei
interfecti.

Si iudaicus clam
averit interfec

usage, s'il fait défaut
à une troisième con
vocation, il paiera au
juge susdit l'amende
suivante.

Si un iudaeus blesse un
autre iudaeus.

Item: si un iudaeus
blesse un chrétien
ignominieux, il sera
mis en demeure de
payer à son juge l'
amende conforme
aux usages de notre
pays, et ne s'y refus
era pas.

De la manière dont
les iudaeus doivent
prêter serment.

Nous ordonnons qu'
aucun iudaeus ne
prête serment sur
les objets sacrés, sauf
pour les cas graves,
qui vont jusqu'à
marcs d'argent,
et pour ceux évoqués

1875

Jan 1	100
Feb 1	100
Mar 1	100
Apr 1	100
May 1	100
Jun 1	100
Jul 1	100
Aug 1	100
Sep 1	100
Oct 1	100
Nov 1	100
Dec 1	100

1876

Jan 1	100
Feb 1	100
Mar 1	100
Apr 1	100
May 1	100
Jun 1	100
Jul 1	100
Aug 1	100
Sep 1	100
Oct 1	100
Nov 1	100
Dec 1	100

tus, ut per testimoni-
um contestari non
possit is, qui eum in-
teremit, si post inqui-
sitionem suspectum
habere coeperint ju-
daci, nos **J**udacis

contra suspectum
Judaci occisorem
patrocinium jus-
titiae adhibebimus
jure mediante rei.

De violentia manuali in
Judacem **J**us terrae
poenam et **J**udicium
docet.

Utem si **C**hristian
i alicui **J**udaeo
manum inje-
cerint
violentiam, secundum
quod jus terrae nostra
e exegerit, punientur.

De potestate judicis
Jtem judex **J**udaea
rum null **J**am ca-
usam ortam inter **J**u-
dacos in iudicia **J**m

devant **N**ous-mêmes.
Depe **N**endant, pour
les cas de moindre
importance, il peut
prêter serment, devant
la porte de l'école juive.

Par le meurtre secret d'
Sun **J**uif.

Si un **J**uif a été
si secr **J**êtement
tué qu'on ne puisse at-
tester par témoigna-
ge quel est l'auteur
du crime, mais si, a-
près enquête, les **J**uif
s soupçonnent
quelqu'un, **N**ous, en
tant que ma **J**udicieux
dans cette cause de
justice, accorderons
aux **J**uifs, contre l'
assa **J**sin présumé
la protection de la ju-
stice.

Pur les violences corpo-
relles faites à un
Juif.

Utem
si les
Chrét
Jiens
exercer
contre

quelque **J**uif des sév-
ices, ils s **J**eront punis
conformément à la loi
de notre pays.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

deducat, nisi fuerit
per querimoniam in
bitatus. **I**tem **J**uda
ei circa **S**ch **S**olas
vel ubi elegerint, debent
judicari.

De accrescentia usurarum.

Item si a **J**udaeo
Christianus
pig **A**nus suum abs
oluerit, quod usuras
non persoluerit, easd
em si intra mensem
non dederit, illis usu
ris accrescant usurae

De hospitalione **J**u
daei.

Item nullum volu
Amus in domo

Judaei hospitari.

De literis et possessione
bonorum immobilium.

Si **J**udaeus super
possessiones
aut literas bonorum
immobilium pecunia

Sur le pouvoir du juge
juif.

Item: le juge **J**uif
n'èvoquera **J**uif
ant lui aucun des liti
ges qui peuvent surg
ir entre **J**uifs, sauf s'
il n'y es **J**uif invité par
une plainte formelle.

Item: les **J**uifs de
vront èt **J**uif jugés
devant leurs écoles, ou
aux endroits qu'ils au
ront choisis.

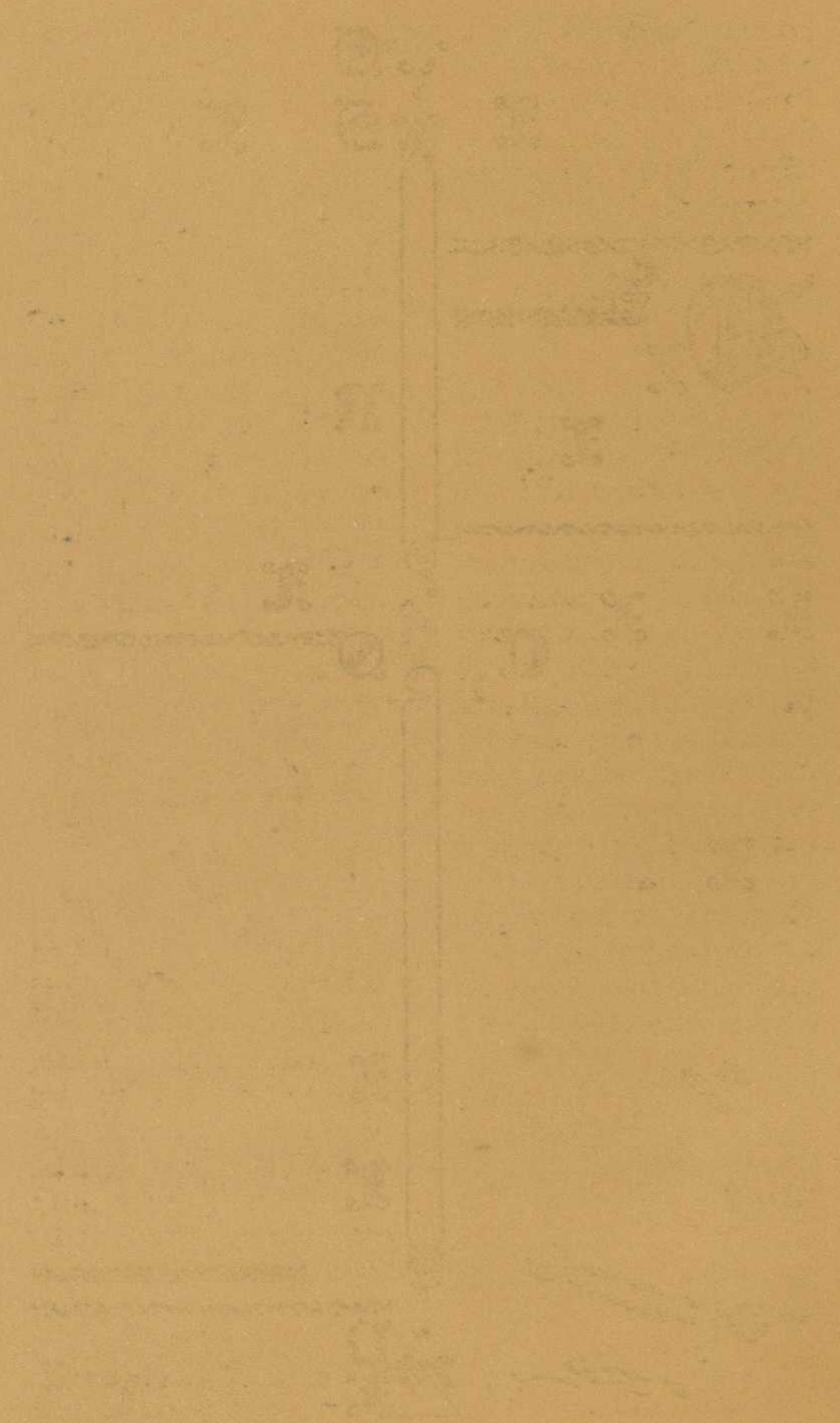
Sur le cumul des interè
ts.

Item: si un
Chretien
a libéré
son gage
déposé ch
ez un **J**u
if, mais n'a pas p
a
yé intégralement l'
intèrèt du, il lui sera
accordé un mois pour
acquitter ces interèts,
sauf de quoi les intè
rèts seront productifs
d'intèrèt.

Sur l'hospitalité ju
ive.

Item: notre volonté
est que personne
ne reçoive l'hospitali
té dans une maison
juive.

in mutuaverit, id quo
que ille, cuius res est
probaverit, nos **J**ud
aero et pecunias **E**t
literarum pignus
abjudicari statuimus

De **J**udacorum p
eris
Atem si aliq
uis vel aliq
ua puerum **J**udaeis
abduxerit, vo **L**uimus
condemnetur, ut tur

De potestate iudicis
Atem si **J**udaeus
repperit **E**t a **C**hr
istiano pignus **E**t
per spatium anni te
nuerit, si pignoris v
alor mutuam pec
uniam non exesse
rit, **J**udaeus iudici
suo **P**ignus demon
strabit; si vero pign
us bonum non fuerit
palatino nostro vel
suo iudici ostendet

Sur les titres de possessi
on des biens immeubles

Si un **J**uif empru
nte d'argent
sur des biens ou sur
des titres de possessio
n de biens immeubles
et que celui à qui les
biens appartiennent,
en fasse la preuve,

Nous ordonnons qu
e la somme d'arg
ent ainsi que les titres
de possession donnés
en gage soient enlevés
au **J**uif qui sera
déclaré déchu.

Sur les enfants des juifs.

Atem: si quelqu'un
homme ou femme
détourne un enfant,
Juif, notre volonté.
est qu'il soit cond
amné, comme un va
leur.

Du pouboir du iuge
Atem: si un **J**uif
reçoit d'un

vel postea vendendi
habetur libertatem;
si idem pignus, ante
quam annus transie
rit, suo iudici demo
nstrabit, si quidem
pignus apud Iuda
eum diem et Iann
um remanserit, nu
lli super hoc postea
respondebit.

Iudaei non iudicentur
die feriata.

Volumus: ut nullus
Iudaeum super
solutione pignori
um in suo feriato di
e audeat coarctare.

De ablatiis pignoribus
Iudaeis per aliquem.

Item quicumque
Christianus per
vi Iudaeum abstulerit pi
gnus suum a Iuda
eo, aut violenti Iann
in domo sua exercu
erit, ut dissipator n
ostrae camerae gravi

Chrétien un objet
en gage qu'il conse
rve pendant un an
si la valeur du gage
n'excede pas la som
me empruntée, le

luit remettra l'obj
et à son juge. **S**i
le gage n'est pas
de bon aloi, il le remet
tra à notre

Comte
Palatin ou **C**à son
juge ou bien aum
par là suite la liberté
de le vendre, quand il
l'aura remis à son ju
ge, avant que l'année
ne soit écoulée. si enf
in, le gage est resté ch
ez le **l**uit un an et
un **l**jour, il n'aura
plus à en répondre à
quiconque.

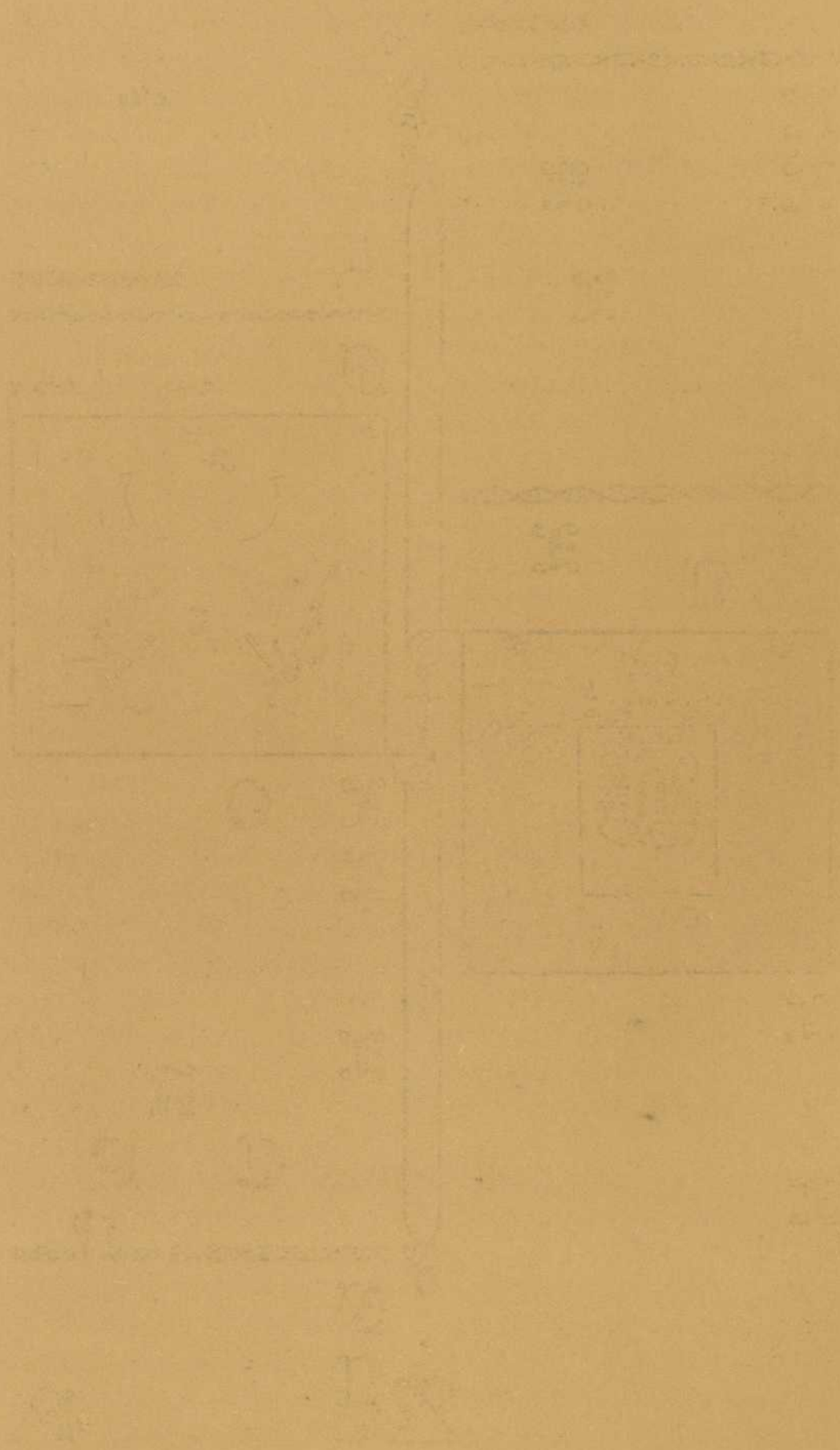
De la vacance des trib
unaux, aux jours feriés

Nous ordonnons que
nul n'ait l'audace
de poursuivre en jus
tice un **l**uit, un des
jours q **l**ue les **l**ui
es regardent co **l**me
me feriés, pour un li
tige relatif à des ga
ges.

Pour l'enlèvement des
gages.

Item: tout **C**hrétien
qui aura **C**repris

ter puniatur.

Item in scholis iudicentur eorum excessus

Item contra Iudaeum non nisi in scholis, vel ubi iudicatur omnes Iudaei, in iudicio procedatur: exceptis nobis et nostro palatino, qui eos possumus ad nostram praesentiam evocare.

De impetitione Iudaei per Christianam pro puero interempto.

Quarta constitutio Les papae, in nomine nostri patris sancti, districtus prohibemus, ne de caetero Iudaei singuli, in nostro dominio constituti, debeant culpari, quod humano utantur sanguine, cum iuxta praecipitum legis ab omni prorsus sanguine se

par la force un gage de posé chez un Juif, ou qui aura exercé des violences dans sa demeure, sera puni sévèrement, comme destructeur de notre chambre de justice.

Sur le jugement des délits des Juifs.

Item: On ne procédera contre les Juifs à aucun acte de justice, si ce n'est devant leurs tribunaux ou dans les lieux où sont jugés tous les Juifs; exception est faite en notre faveur et en l'honneur de notre Comte Palatin, qui pour nous évoquer devant nous

Sur l'accusation d'un meurtre d'enfant: Conformément aux instructions du Comte Palatin et au nom de

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Judaei contineant
universi. **N**ed si
aliquis **J**udaeus
de occisione alicuj
us pueri **C**hristian
i per **C**hristian
um fuerit inculpatus,
tribus **C**hristianis
et totidem **J**udaeis
convinci **D**ebet
et postquam convictus
fuerit, tunc ipse

Judaeus tantummodo
modo poena, quae sequitur,
puniatur crimine pro
commisso; si vero ipsum testes
supradicti et sua innocentia
expurgabit poenam **C**hristianus,
quam **J**udaeus pati debuerat,
pro calumnia non immerito
sustinebit.

Aequalis pecunia sive
debitum semper **J**u
daeo responderi debet **E**t
cum usura, sive in auro sive
in argento.

notre **S**aint-**P**ere
nous **S**inter **P**edison
s formellement d'accuser
tous et chacun des
Juifs établis sur nos
terres, de boire du sang
humain, puisqu
e, au contraire, aux fermes
de leur **R**oi, les
Juifs sans **E**xception
non s'abstiennent de
toute sorte de sang.

Si cependant un
Juif était accusé par
un **C**hretien d'avoir tué
un enfant **C**hretien, il ne
pourra être convaincu
que par le témoignage
de trois **C**hretiens et
de trois **J**uifs. **C**e
n'est qu'après avoir été
ainsi convaincu de crime
que le

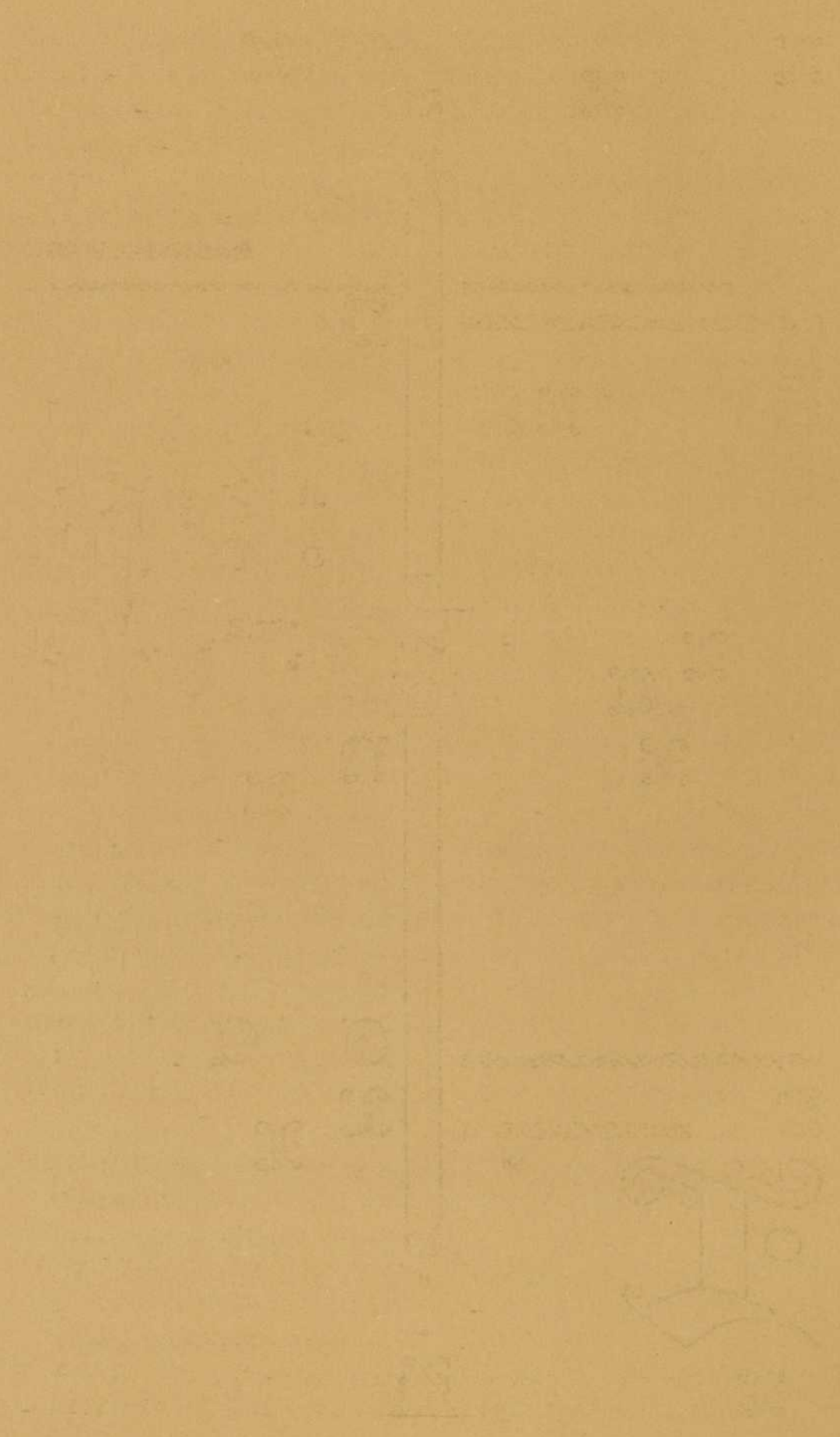
Juif sera puni par
son forfait.

Mais si les témoins
susdits et sa propre
innocence le lavent
de l'accusation, le
Chretien, subira, et
non sans justice, la
peine que le **J**uif au
rait dû subir.

De la restitution intégrale
et augmentée de l'intérêt.

Nous ordonnons
que tout ce

Item statuimus: ut
quidquid **J**udaicus
mutuavit, si **U**ve auru-
m fuerit, denarii, sive
argentum, idem sibi
solvit vel reddi debet cum
usura debita, quae acc-
revit.

De equis obligatis
Solumus: ut **J**udae
i equos qua **E**lescu
nque generaliter om-
nes manifeste atque
in luce diuturna pro
pignore recipiant, si
autem aliquis equus
apud **J**udaicum fura-
tus per **C**hristianum
aliquem inve-
niretur. **J**udaicus se
jurame **I**nto propr-
io expurgabit, dicens:
quia eundem equum
manifeste et in die
pro tali, quam **d**e dicit
pecuniam, impignor-
atum habuit, et crede-
bat non furatum.

De falsa moneta quaeren-
dum.

Item iahib-
emus: ut
monetari-
i, in nostr-
o domini-
o constitu-
ti, **J**udaeos cum fal-
sis **D**enariis, vel reb-

qu'un **J**uif aura don-
né en **E**change d'un
gage, soit or, soit denier
s, soit argent, lui soit
payé ou rendu intégr-
alement, avec de l'int-
erêt dix.

Des chevaux en gage

Nous voulons que
les **J**uifs puissent
recevoir en gage les
chevaux de toute qua-
lité et de toute espèce, à
la condition que ce soit
de notoriété publique
et fait en plein jour.

Si un **C**hretien dec-
ouvre chez un
Juif un cheval volé
le **J**uif devra se
justifier sous serm-
ent et affirmer qu'il a
reçu en gage ce cheva-
l là, au su et au vu de
tout le monde, tel jour
r, de la part d'un tel
quelle somme il a don-
née, et qu'il ne croyait

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

us aliis, soli absque no-
stro nuntio, vel nostri
palatini, seu absque ci-
vibus honestis, quoq-
uomodo detinerere vel
capere non praesumi-
ant.

De clamore **J**udaicis in
nocte pros **V**iolentia

Statuimus: quod si
Judaicus aliqui-
s **C**ompulsus nim-
ia necessitate noctis
tempore clamaverit
et si vicini **C**hristia-
ni praesta-**R**e non
curaverint auxilium
opportunitum, nec
venerint ad clamorem,
quilibet vicinus
suis **C**hristianus
triginta solidos
teneatur.

De comparitione et em-
ptione victualium

Statuimus etiam:
Sunt **J**udaei vend-
ant omnia libere

pas que ce fut un che-
val volé.

Sur les enquetes touchant
la fausse monnaie.

Nous defend-
ons: **N**os offic-
ers monnayeurs, con-
stitues sur notre dom-
aine, de retenir en pri-
son ou d'arreter les

Nuits, sur des simpl-
es presomptions, ce-
vec les faux monnay-
eurs, de leur seule in-
itiative, sans un ord-
re venu de nous, ou
de notre

Comite
Palatin, ou **C** sans
indications venues
de citoyens honorables

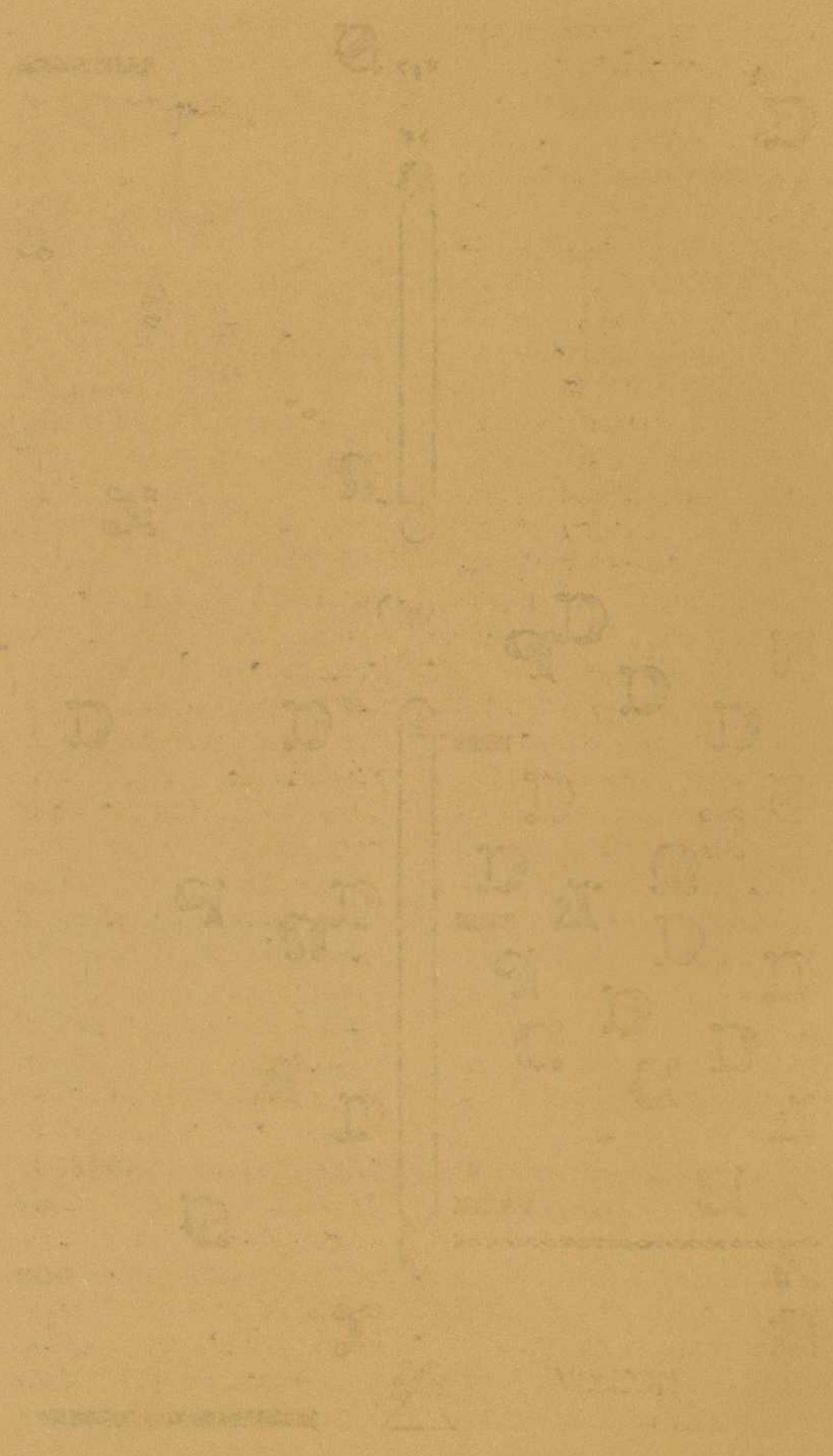
Sur les cris poussés par
un **N**uit attaque pen-
dant **L**a nuit.

Nous ordonnons que
dans le cas oie un
Nuit, contraint par
une necessite urg-
ente, crierait pendant
la nuit, sans que les

Chretiens voisins
Cs'inquietent de lui
apporter secours en
temps necessaire, ch-
acun de ses voisins

Chretiens sera con-
damne a **50** sous
d'or.

et emant, pariem tan
gant, similiter ut

Christiani, prohibe
ntes vero poenam
nostro palatino pro eo
solvere tenebuntur;
et ut omnia, quae pr
aemissa sunt, perpet
uae robur obtineant
firmitatis, praesens
instrumentum cum
testium annotatione
ipsis pro cautela dedi
mus cum sigilli nos
tri munimine robor
atum; huius vero rei
testes sunt: Comes

Ardelbus, **A**la
tinus **A**lis **A**sien
sis, **C**om **A**les similit
r **C**astellanus

Cresnensis, **C**ome
s **C**ankalis, **C**ome
s **C**athias, **C**a
stellanus **C**us **C**e
enensis, **C**om **C**es

Cho **C**slans, **C**in
Cerna **C**alis **C**si
ensis **C**om **C**es **C**ers
lan **C**is, **C**ena **C**tor

Cedenen **C**sis, cum a
Cliis quam pluri
bus **C**aronibus ter
rae **C**nostrae.

Aetum in civitate

Aalisch in crastino die
Aassumptionis **B**MD
anno dni MCCI XIV **B**MD
octavo calendas septembris

Pur l'achat et la ventes
Des vires.

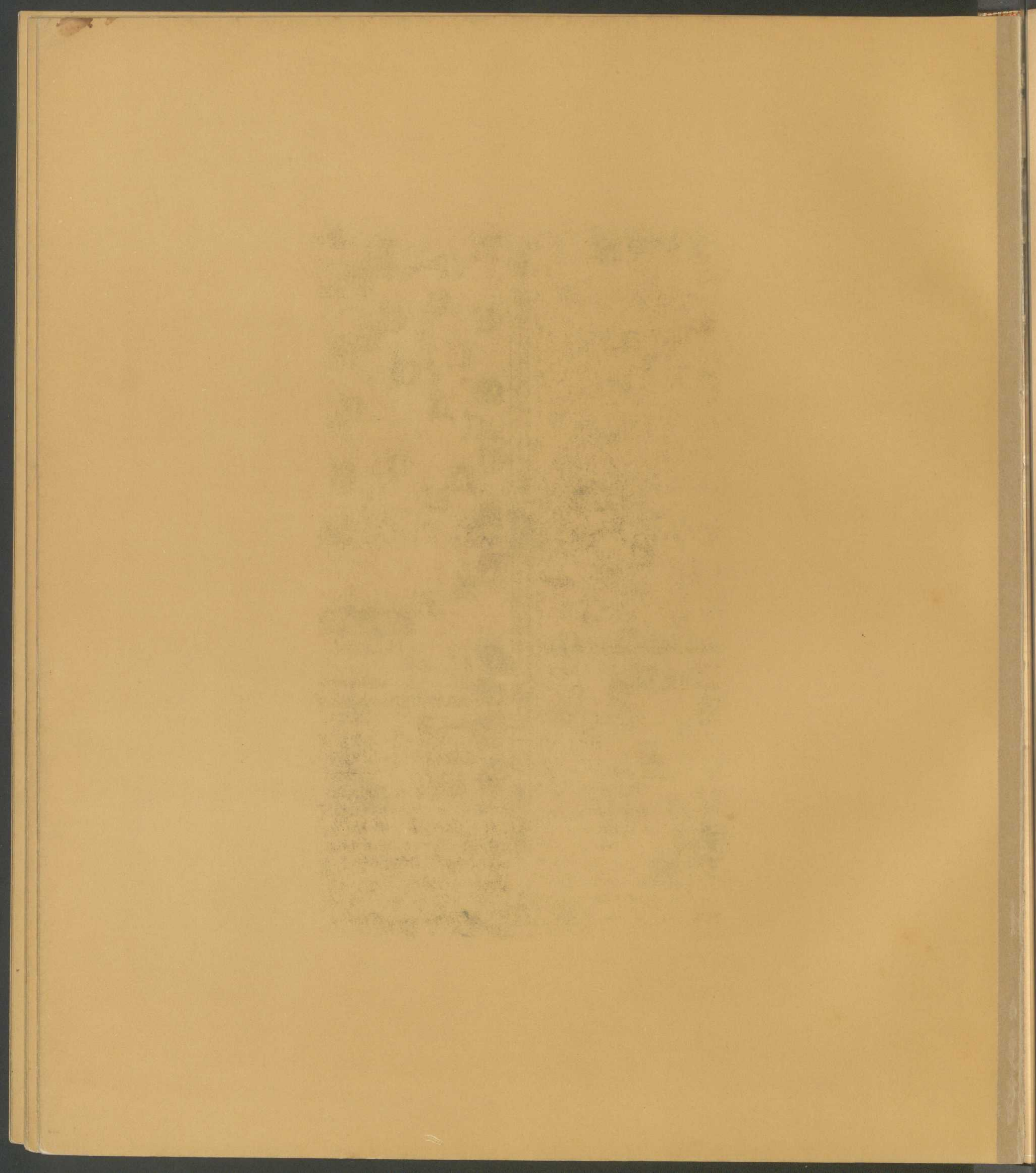
Nous ordonnons ent
in que les **A**uits
puissent, en **A** toute
liberté, vendre et ache
ter toutes sortes d'obj
ets et toucher le gain
exactement comme
les **C**hrétiens. **C**eux
qui **C**les en en **C** péc
hieraient seront cond
amnés a payer une
amende a notre

Conte **C**alatin
Nous **C**voulons
que **C** toutes les orda
nnances ci-dessus
aient force perpetu
elle. **C**a présente

Ch **C**arte, suivie
Cde la signature d
es témoins, revêtu
de notre **C**ceau, nous
l'avons d **C**onné po
ur caution aux

Cuils eux-mêmes
Cont elle sera la
puissante protecti
on.

os igitur pure
 ipsorum in diligenter
 considerato, et in
 specto statuto praede
 cessorum nostrorum
 confirmare eo magis
 quam monere aliqua
 liter decernentes. Ven
 emeritis ipsorum de
 sideriis favorabiliter
 inclinati, ex nunc prae
 dicta omnia innovamus,
 roboramus, et ratificamus
 in titulum perpetuae firmi
 tatis, in horum autem
 evidentiam praesentes
 sunt nostro sigillo insignitae.

Actum Cracoviae die
 BB. Marturum
 Quonisii et sociorum
 eius a. dni MCCXXXV
 praesentibus his nobilibus
 nostris, Spicimiro, caste
 llano, Cracoviensis,
 Miszymio, Sandomi
 riensis, Scolao, Cracoviensis
 Palatino, Benatate
 Przewosande, Suez
 camerario Cracoviensis
 et aliis multis fide dignis
 Datum per manus
 Dignei, praepositi et

Les témoins ont été:
 Le Comte Ardelb.
 us, Comte Pala
 tin de Galissie,
 Comte Chatelai
 n de Gniez
 no, Comte Ca
 nka, Comte Le
 mathias Chatelain
 de Lednica, Com
 te Leslas, de
 Quirassiers, de
 Galissie, Comte
 Perys Las, Grand
 Veneur de Led
 nica, ainsi
 que les autres ba
 rons de nos terres.
 Fait dans la ville de
 Cracovie, le jour
 de l'Assomption
 de la Vierge,
 l'année du
 Seigneur MCCXLIV, le
 8 des calendes de
 Septembre.

Après avoir
 soigneusement
 considéré
 le droit
 des
 le statut à eux con
 cédé par nos prédéces
 seurs, nous avons dé
 cidé de le confirmer
 plutôt que d'en élab
 orer un différent,
 et parce que nous
 sommes disposés à

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and appears to be a list or a set of instructions, but the characters are too light to be accurately transcribed.

cancellarii nostri **Crac-**
obiensis.

Casimirus

accueillir favorable-
ment les justes requ-
êtes de nos **Crac-**
nous réitér**ons** au-
jourd'hui, confirma-
ns et ratifions toutes
les ordonnances sus-
dites, auxquelles nous
donnons force perpé-
tuelle. **En** preuve de
quoi, **les** présent-
es sont revêtues de

Notre sceau.

Fait à **Cracovie** le jour
des **bienheureux**

Martins **Denis** et ses com-
pagnons **l'an** du

seigneur 1334, étant pré-
sents **nos** seigneurs

Spicim **de** **Cracovie**, **Wiscer-**

ynius, **de** **Sa** **Ando-**

mir, **Nicolas** **Comtes**

Latin de **Cracovie**,
André, **Grand** **ene-**

urs **de** **Polwo** **San-**
de, sous **camérier** de

Cracovie, et beaucoup d'**au-**

autres dignes de foi.

Donné par les soins de
biagueux, **Notre** chan-

celier de **Cracovie**.

Signé **Casimir**.

Przywileje **J**udom przez **P**ole-
stawa **P**obożnego **W**ielkiego
Księcia **P**olskiego **W** **R**
1264 udzielone, przez **R**azimierza
Wielkiego **K**róla **P**olskiego rozsze-
Wzone i **R**potrząkroć, w latach **1334**
1364 i **1367** potwierdzone, a w rozpięto-
ści dziejów **N**arodu **P**olskiego
przez królów **N**i **W**ielk. **P**ich książąt
odnawiane i ze **S**tatutami królew-
skimi wraz **S**potwierdzone.

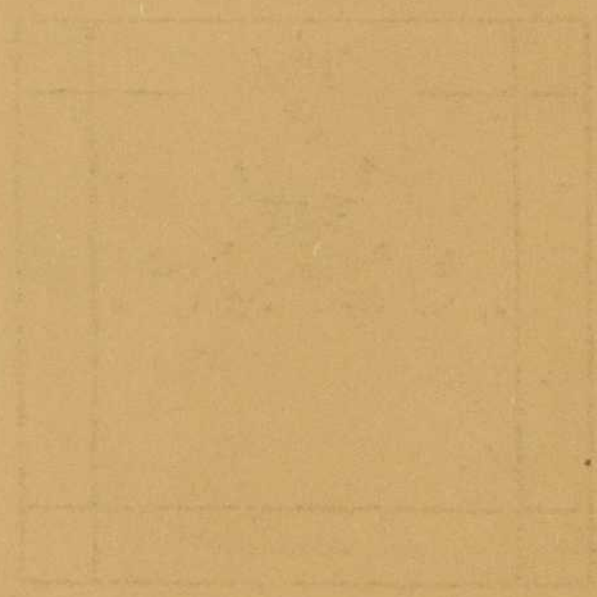

W imię pańskie, Amen. Słoli dekretów królewskich wprzebiegu czasów zachowaniu roztronie mędrzy pańscyone w raskrytach pełni i pokoleniom przyszłym bez upuszczenia wszelkich przekazują. Owo na uważe
 że mając My, Kazimierz, z Bożej łaski Król polski, Pani Dziedziec ziemi Krakowskiej, Sandomierskiej, Biebrzyckiej, Łęczyckiej, Rawańskiej, Piomorskiej wszystki obecnymi jako też i potomnymi wiadomem
 czynimy, że oto nasi wierni Żydowie z ziem naszych Rami Kycerzom naszym udzielone im ongiś przez Wielkiego Księcia Bolesława, ukochanego dziada naszego, cnie przywileje przedstawili i omiściście
 przez nas wznowienie onych oraz Królewską Pieczęcią naszą potwierdzenie kornie ot agali. A następująca jest treść dostawiona przez ówżonego Króla hadokumentu: W imię pańskie, Amen. Czynyłukże świadców gtosem w
 słowie pisane niezachowane gina rychto w pamięci car kowicie zarate. Przetło My, Bolesław, z miłości Bożej Wielki Książę polski, poddanym naszym obecnymi oznaśmiamy i w pisanii udo przywilejem przywileje poddanym naszym Żydom przez nas im udzielone wedle myślenia naszego w tym oto zbiorze co do słowa wytożone zostaty. Nie może Chryścjanin przeciwko Żydom jako swiadek zeznawać, chyba jako swiadek
 dek gdy z Innym Żydem stał. A tutaj wrzędzie pierwszym owo urzadam w sprawach wszelkich pieniędzy, dobor, nieruchomości a za tem ruchomości, jak też kryminalnych, zaś osoby lub mienia Żyda siętżyczących, za den by
 Chryścjanin za swiadek niemowit chyba że z Chryścjaninem Żydz za swiadek stał. Gdy Żydz Chryścjanin o zaktad pozywa, a tamten się zapiera, że żadnego nie brał, Żydz tedy się przysięga, od winy oczyści. Rowniez
 gdy Chryścjanin Żyda wciąż zanudza, żeten zaktad zatrzyma, a zaś Żydz zaprzecza i gdy Żydz zaklęciem tamten wiary nie da, Żydz wartości zaktadu całość zaprzysięga, że w dobrej czynit wierzei z wolno
 ny będzie. Gdy przeciwko Żydom Chryścjanin stawa i zarzuca tamtemu, że zaktad mu z wierzył, a otrzymał od Żyda mniej niż warti zaktad Żydz tedy zaprzysięże iżtoży dowodu. Gdy złożyłszy u Żyda jakowiy swój
 zaktad Chryścjanin zapewnia, że pieniędzy dostac mniej niż Żydz to zaswiadczyt. Żydz przysięga ztoży na tę wartość zaktadu jemu zwierzzonego, Chryścjanin zaś winię Żydomi z zapłacić nalezyłość, oktożą ktamliwie pozywał Żydz
 gdy swiadekowi nie mając, że Chryścjaninowi na zaktad wypożyczył, alisci to widierdzi, tamtego jest ucieczką, zaprzysięż, że nie brał. Żydz krom rzeczy kościelnych szat krwią splamionych wszystko może otrzymać jak u zaktad dane. Żako w zaktad
 mu dane Żydz brać wszystko może, co mu jest podniesione, bez musu sprawdzenia, z wyjącciem jednakże szat i krewi i zbroczonych przedmiotów kościelnych, tych to w żadnym razie. Jakoz gty Chryścjanin u skarge pod Żyda o to, że wkrę
 radziony zaktad Żydz przyjmuje, pod przysięgą o wierna, że otemnie widziat, jako zaktad kradziony lub gwalktem jest wzięty, cokieedy Żydz wypelni z wolniom z winy będzie. Podobniez gdy Chryścjanin Żyda przestaduje, jako że w rękach Żyda
 jest kradziony zaktad, albo przez gwalt wzięty, jak Chryścjanin twierdzi, Żydz tedy zaprzysięże całe że nie widziat, gty zaktad mu zwierzano, że jest on kradziony lub zabrany przemocą, i podo tu summe pod zaktad wyptacony Chryze
 scjanin Żydomi wptaci wartość zaktadu i zaległy procent. Chryścjanin zaktad gty u Żyda zginie a przez ogien czy kradzież, to się własnie stało, Żydz się od Chryścjanina nalegan u wolom, gty jakowiy przypadek przysięga, potwierdza
 Sdy przypadek tak działa, w gwalcie czy przez kradzież, gty Żydz mienie swe straci wraz z zaktad, zaś to uodowodnione będzie nalezycie, a Chryścjanin jakigdy miał tam swój zaktad w ięc Żyda przestaduje, Żydz przysięga ztoży, jako że byt
 przypadek i oczyszcz on będzie. Z pod sądów miejskich jakie wzięta, a się spawdy, które wyszły ze sporów Żydz u między sobą, te sam Książę lub jego Wojewodabada, a obuw mienia osobnytko Książę sądzi. Rowniez gty Chryścjanin jakikmowiek łodem Żydomi zada ranę będzie osadzony i gty znajdzie dla siebie nasze zmitowanie
 przynę tedy zapłaci nam i Wojewodzie itakowā, sam musi ztożyć w naszym sądzie. Musieie on będzie nadto ponieść tu nakłady na laki i za pierzei wszelkie wychody wedle prawa ziemskiego naszego przepisow. **Żako Żyda zabicie mienia**
 w ięc utrafa i stuszną na to kara przez Księcia tu dana. Gedy rowniez Chryścjanin gty zabije Żyda za zbrojstwo swe w ięc, stuszną poniesie karę i całe mienie jego przejdzie narzecz skarbu. **Ża Żyda uderzenie gty bez krowie wylania Wojewo**
 da wyznaczy przewiożaną korszkrywdę po ilemu na prawin a pastnik. Rowniez gty Chryścjanin jakikmowiek łodem Żydomi zada ranę będzie osadzony i gty znajdzie dla siebie nasze zmitowanie
 a kieby Chryścjanin zapłacić nie może za występek ponieśe sprawiedliwą karę, lecz to wszystko w przypadku gty bez krowie wylania. O podatku u Żydz u od kupczenia bramy i to ceł na przedmioty prawem nat oż eniu. Wzbraniamy komukowiek czynić Ży
 dom wstępy w kupczeniu im przeszkażać gdziekolwiek się znajdą, a gty Żydz jakilowar gdziekolwiek przywie sie albo z sobą rze czy jako własność swojā, zapłaci on podatek za swoje kupczenie i nalezyłość celną, jaka prze winziana, lecz nigdy nie ma pla
 cić więcej niż mieszczanie tego miasta gdzie własnie osiadł Żydz by kupczyk. **O ciatę pomarktych Żydz u wolnem przewozieniu.** W zgodnem gty poczynaniu ze swoimobrzędem wiozā Żydomie ciata swego umartego w kondukcie je prowadząc z miasta a
 do miasta, czy też z prowincji jakiejdo innej prowincji, lub z terytorjum tego do drugiego wiozā naszą tutaj jest wola, by nijaki celnik nie ściagat z nich niczego, a zaś gty by który wziāt tu z Żyda opłatę z woli naszej będzie jako z tożniej karany. **O niernych pustosz**
emach żydowskich smętarzu. Rowniez gty Chryścjanin dopusci się tego, że na smętarzu Żyda tu piesiwo uczyni czy przez gwalt nān wargnie, i nasza tutaj jest wola by srode byt karany przez objęcie mu mienia jakie by posiadał, a własność tak zabrana ma
 przejść narzecz sądu. **O gwalcach i tych na szkole żydowskiej czynionych.** Jeśli zuchwałec jakilowiek ciśnie kamieñ, w żydowską szkole rzuci, pieprzem za to płaci dwa funty jego dajac swem Wojewodzie. **Okarze przez Sędziego żydowskiego danej na**
spółwyznawcę swego przezeń nakazanej. Rowniez kieby Żydz jakilowiek przez swego Sędziego uznany będzie winny i podlegnie karze co sie w ardeł nazywa, karą z dwóch dni na funty pieprzu oddać musi Sędziemu swojemu. **O regulach sandomiyskich w ży**
da. Rowniez Żydz kieby zrani swego spółwyznawcę postawiony będzie przed swego Sędziego i zapłaci tu karę wedle praw zwyczajū a w zbraniac się o raz trzeci choć wotany nie stanie prawo swojetraci. **O Żyda toramieniu przez drugiego Ży**
zmużony na rodāt. Żydz przysięgać prócz w ciężkim przypadku gty sprawajest o wartość wyższą nad szacunek pięciu nadzięcia grzywiem w srebrze odliczonych, w rzeczach zaś mniejszej wagi przed szkotā przysięga. **O ukrzyw zabojst**
wie u Żydzie spokonnem. Kieby Żydz jest zabity w ten ukryty sposób, że przez swiadekōw stawienie nie możnātu dociec, kto jest zbrodnięj winien, lecc po śledztwie Żydz podejzenie swe rzuca na kogo że zbrodzien, i ty, sprawę badujacy Żydom
 dany prawā opiekę przeciw temu kio w zbrojstwie podejżan. **O wspólnych wyszapiemiach przeciwko Żydom.** Rowniez gty Chryścjanie przeciwko Żyda stajā prawem naszym o tę rzecz, mają odpowiadać. **O kwadzy Sędzioł Żydz u w jej praktyce**
kwadaniu. Sędzia żydowski sprawly żadnej nie wytoży, która między Żydami mogāca jest powstać jeśli s powodowanym do tego nie będzie przez skarge prawito wā, podajacej strony. **O procentow z wlekszaniu przez ich narastanie.** Rowniez gty Chryścjan
 nin u wolni swój zaktad a który dał Żydomi, lecz winien procenta niecałkiem opłacaon i gty mieścac minie, narosnie procent nowy na stare procenta. **O kwatrze skartowāj w domu Żyda w zielej.** Rowniez nasza jest wola, by nikt nie zajmował pod
 kwatere skarbowā pomieszkanie Żyda. **O własności i tutele namieruchnościach.** Gty Żydz pieniądze, pod dobra jo ztoży lub pod tytuł własności odda nieruchomości atego posiadzielci, gty wiadomien z robi, i ty utaj stanowimy, by pie
 miadz z tytułem zabranu byt u Żyda, on zaś jest upadły. **O dzieci tu żydowskich w wierzei przekraczaniu.** Rowniez kieby ktokolwiek, maż czy też kobieta, mysl Żydz u wleżąc od dziecka odciąga od wierezi, nasza jest tutaj wola, by jak ztoż
 ziej jaki pokarany byt za to. **O mocni i tutele sądo wem spraw, ktorzycho zaktad.** Sdy Żydz od Chryścjanina przedmiot w zaktad w ięc i trzyma przez rok cały, i gty wartość tego nie przejdzie poza obręđ pożyczony su mmy, Żydz tedy przedmiot ztoży
 swojemu Sędziemu. A gty zaktad w gatunku piędzi nie pokrywa ztoży go Wojewodzie czy swemu Sędziemu, lub sprzedaz w wolnej ręk, lecc je dymie w ięc, gty ztoży go Sędziemu przed upływem roku, a w koncu gty u Żyda zaktad pozostaje
 rok jeden w ięc tydzien przed nikim już wledy Żydz nie musi za zaktad dłużej odpowiadać. **O sądow podstrzymaniu w swiętaczne dni Żydom.** i ty stanowimy tutaj by w sprawach ozaktad nikt nie śmiał niepokoić Żyda na eganiam w dniu jego swię
 towañ, które zachowuje. **O porwaniu zaktadu Żydz u dane go.** Rowniez kożdy Chryścjanin, co odbierze siłā zaktad Żydz u danu czy też w domu Żyda, czyni jakie bwerje, srogo karany będzie jak naszego porządku prawego gwalciciel. **O prawem rozząd**
zaniu przewimientych Żydz. Przeciwo Żydom sprawly mają byt wnoszone tylko przed sądz żydowski, lub gdzie Żydz wyuczajnie sądzi własnie swe sprawy, jedynie wyjąwszy i statui Wojewodę, ktorzy na swe sądy Żyda w ięc wleżac możemy. **O Żydz u obwi**
pianiu w krowie ludzkiej forczeniu. Z Papięza wskazaniem i w materiji tej w zgodzie. Jego, Ojca Swiętego naszego imieniem, wszczem tu zaka zujemy jak najbar dziej srode oskarżać Żydz u własnie okrwie ludzkiej picie, jedno czy w szys
 fikichrazem, każdego z osobnā, gdy tymczasem przeciwnie, uswiecony zwyczaj nakazujem wszystkim, wszystkim bez wyjącciem od krowie picia się wstrzymać każdego rodzaju. **Agdy Żydz zabicie dziecka Chryścjanina** będzie przed sądz po
 zwany winę musi dowiesić trzech Chryścjanin trzech Żydz u. Dowodnie gty będzie zbrojstwie dowiedzione Żydz karę ponieśe. **Jednak gty ci swiadekowie jego bez winia oczyszczā Żyda całkiem od takich oskarzeń Chryścjanin**
 skarżący jako sprawiedliwie odcierpi taką karę, którą Żydz miał cierpieć. **O pełnym zwrocie dtku u wraz z z procentami.** Rowniez tu zarządżamy, że wszystko to w złocie, w srebrze albo w miedzi co Żydz dał na zaktad ma
 być mu zapłacone w całkowitym zwrocie wraz z przydaniem procentow jak sie należā. **O koniach tych Żydz u w zaktad oddawanych.** Chyemyby Żydz u mogli konie otrzymuwać rodzaju wszelakiego w zaktad im da
 wane jednakoż pod kondycją, że dziać się to będzie w powszechnej w ięc głośności i oraz w dzień biały. **At kieby Chryścjanin wraz z Żyda z najdzie że koma kradzionego jakoby ten posiadł Żydz zezna pod przysięgą gdzie kieby przy kim
 koniatęgo otrzymat i że nicnie widziat gty pod zaktad brat konia, że to koñ kradziony.** **O badaniach tyczących monet fakszowania.** Rowniez tu zabraniamy, by nas mienarz, by nas mienarz, przez nas stanowienie, w domnie maniu z wylukem już Ży
 da waresz brali albo że w ięc wlede myślenia swego, bez naszej tu woli, naszego Wojewody lub bez wskazañ stuszných dawanych im przez naszych za skuzonych meżow. **O krzyku Żyda nocā, na pomoc wotaniu.** i ty stanowimy,
 że w nagłej potrzebie Żydz gty nocā znie wolon podniesie krzyk i twogi a sąsiedzi chryścjanie nie okażą woli by mu spieszyć z pomocą w terminie potrzebnym, każdy z chryścjan sąsiadów będzie i karany grzywnā ustanowionā
 trzydziestu szelągów. **O kupczeniu Żydz u wielm aprowiamentami.** i ty zarządżamy w koncu, by cakiem swobodnie mogli wieć kupczyk Żydz u wszelakā żywnościā i takie zyski ciagnac jakież chryścjanie. **Atko zaś im przeskażać**
będzie usito wāt zapłacić karę z wytkā swemu Wojewodzie. Wola naszą jest by wszystkie te zarządżenia na
 sze wieczystå moc miały. **Przywileje** powyższe podpisami swiadekōw za opatrzone i pierzeją naszą
 ski. Swiadekami tu byli: Adalbert Wojeвода Kraliski, hrabia Rasztelan Sniezini
 dczasy Kraliski, hrabia Pierzystaw, Sowczy Sednicki i Wielu innych Dostoje
 N. 100000 dnia 8 W rzesnia H. p. 1264. **Staramie** rozważywszy przywileje
 erdzic jeniżli inne opraco wyluac. A ze sktonni je steśmy miłosciwie wy
 awiamy, umacniamy i ze statutami królewskimi naszym wiernym Żydom
 adajemy, i za znak czego królewskā pieczęć i naszą takowā opatrzyć
 onizjuszai towarzyszy 9 października H. p. 1334 a to w obecności
 dy Sandomierskiego, Mikolaja, Wojewody Krakowskiego, Andrzeja, Wiel
 dostojni ków Rasznych. DANE Z Wigniewa Kanclerza Rosszego staraniem

דער קאלישער סמאטווי-די פרווילעניקס וואס באלעסלאוו דער פרומער, דער פוילישער גרויספירשט, האט צוגעטיילט פאר די יידן אין יאר פון האר 1264, וואס קאזשימיר'ס דער גרויסר מלך פון פוילן, האט די אויסגעברייט און דריי מאל מקיים געווען אין די יארן 1334, 1364 און 1384, אין במשך די געטיכטע פון פוילישן פאלק האבן מלכים און גרויסע שרים געפאן זיי באניין און נאך פעסער מאכן דורך די קיניגלעכע סמאטווי. אין נאמען פון האר, אמן. כדי צו באווארענען די קעניגלעכע באפעלן אויף אלע צייטן ארויס, מאן די חכמים פון מלכות אריינשרייבן זיי אין מעלות אלן און אין דעם קלענען פעלער, פעלקע זאלן זיי איבערבלייבן פאר די שפעטערע דורות. מיר, קאזשימיר'ס מיט גאט'ס חסד קיינע פון פוילן, האראון-באזיצער פון די פראווענצן קראקע, סאנדאמיר, סעדן און לענשיץ, קויאו און פאר אונזערע רישערס די חשיבות'דיקע פרווילעניקס צוגעטיילט צו זיי דורך גרויספירשט באלעסלאוו אונזער געזעצער, עלטערפאטער, און האבן אונז געשאנן מיט פוידגעברענגט פאר אונז און פאר אונזערע רישערס די חשיבות'דיקע פרווילעניקס צוגעטיילט צו זיי דורך גרויספירשט באלעסלאוו אונזער געזעצער, עלטערפאטער, און האבן אונז געשאנן מיט הכנסה בעפן מיר זאלן זיי לייטזעליק בענייען אויך מיט אונזער קעניגליכן חותם צו באשטעטיקן. און דאס איז דער תוכן פון יענעם כתב-עדות, מלה במלה, אזי צו זאגן: זיי אין נאמען פון האר, אמן וייל די מענטשנס מעשים ווערן ניט בעהאלטן פאר עדות אין א געשריבענעם ווארט אריין, גייען זיי פארלוירן אין זכרון גיך ווי א בליץ ביז זיי מעקן זיך אויס אין גאנצן מיר באלעסלאוו, דורך גאט'ס חסד גרויספירשט פון פוילן, לאזן דרום מודיע זיין צו אונזערע אונטערטאנען דא און מאן איבערווייזן בכתב פאר די שפעטערע דורות, אז די פרווילעניקס פאר אונזערע אונטערטעניקע יידן דורך אונז זענען זייגעגעבן און לויט אונזער מחשבה זענען זיי אויסגעטאדערט געווארן און דעם זאמלינג דא ביז צו א ווארט. נ. א. קריסטל טאר נישט אויף א ייד עדות זאגן מיין דער שטייט פאר אן עדות מיט נאך איד. (מ. ווען קריסטל לאזט זיך מיט א ייד זעלבן און דער מענהיט אז ער האט קיינס ניט גענומען, שווערט דער ייד און ער איז פשוט. ווען א קריסטל לאזט זיך מיט א ייד און האט א שטנה, נאך א שטנה האט ער אים אנגעשווימ, מיר, און דער ייד האט אים געזען דרום, איז יענעם חוב צו שווערן, אז ער האט נישט גענומען. נ. א. חוץ כלים פון קריסטלער ארויס און קליידער מיט בלוט באפאלקט אז צו א קריסטל האט ער געזאגט אויף א שטיבן, ווערט ער באשייט דרום, איז יענעם חוב צו שווערן, אז ער האט נישט גענומען. נ. א. חוץ כלים פון קריסטלער ארויס און קליידער מיט בלוט באפאלקט מען דער ייד נעמען אויף מסכתות אלן וואס ווערט צו אים געברענגט און ווען א קריסטל פאדערט אויף א ייד צום דין וועגן א גענומען מסכת וואס דער ייד האט נישט גענומען, בריוך ער דורך א שבויע מידה זיין, בכן ער האט נישט געוואסט, אז דאס מסכת איז גענומען אדער אופם געוואלט אונטערגענומען. ווען דער ייד פירט דאס אויס גיט ער ארויס פריי. אז דעם קריסטל מסכת גיט פארלוירן ביים ייד און דאס פאסירט דורך א שריפה אדער א גיבה, באפרייט זיך דער ייד פון קריסטל שטנה, אויב ער בעשטעטיקט דעם אונגליק פאל דורך א שבויעה צו די שטאט יושע בחי-מספם קערן נישט די ענינים וואס קומען אויף פון יידישע מחלוקתן צווישן זיך. זיי ווערן אויסגעפארשט דורכן פירשט אליין אדער דורך זיין וואייטוואדע, און אונטערגעגעבן נפשיות מוט משפך דער פירשט אליין. נ. א. פאר מאכן וואנדן א ייד גיט דער פירשט א עונש אדער דער וואייטוואדע, לויט זייער איינזען, גיט די וואואות פון דער שלאפיקים זאלט דער חוב אפ צום ייד. (נ. א. און פאר זיי א ייד גיט פאר לידן דאס פארמעגן און א גערעכטער עונש דורך דעם פירשט איז דא געגעבן און וועגן זאל אויף זאכן דורכן געזען באשטימט. מיר פאר ווערן כל איש אויפן רשעות און הענדלעך זיי שווערן. וואו זיין וועלן זיין, און אז דער ייד וועט ערגען סחורות אריינפירן אדער וועט האבן ביי זיך נאכן זיין אייגנס פון זיין הענדלעך, בריוך ער אשטייער אפזאלן אויך דעם זאל לויט עס איז פוידגעשריבן, אבער ער זאל נישט זאלן מער ווי דער מושב פון שטאט וואו דער ייד האט זיך באגעצט מאקע אין האנדל צו מאן ווען זיידישע מתיים פריי צולאזן אדורכפירן. אין הסכם זייער מנהגים, אז זיי פירן זיך מתיים א ארון פון שטאט צו שטאט פירן זיי אדער גאר פון אין פראווענצן אין אן אונזער פראווענצן אריין, אדער פון דעם לאנד אין אן אונזער לאנד פירן זיי, איז אונזער ווילן דא אז קיינ שום זאל-משנה זאל פון זיי אארשט ארויסציען, זעט איינער וועט יא נעמען אן אפזאל פון ייד, דורך אונזער ווילן ווי א גנב וועט ער באשטראפט ווערן וועגן פאראויס זיידישע בית-עולם, אפילו א קריסטל וועט עס מאן און וועט אנארבעטן טעשים-הענהותים אויף א ייד אין בית-עולם אדער וועט זיך אהין אריינריסן איבערס געוואלט, איז אונזער ווילן דא ער זאל האנדל באשטראפט ווערן און זיין אייגענטום וועט איבערגיין צום געריכט ווערן גר אבקים געפאן צו א ייד שיער שול. און אן קינות-פנים וועט ווארפן א שטיין אויף א ייד שיער שול. צוויי פונט פלעפער זיין זיין אונטערגעגעבן. וואו א ייד וועט גערופן דורך זיין מידה-דורות א פונט פלעפער זיין זיין אונטערגעגעבן. וואו א ייד וועט גערופן דורך זיין לוי קנס, אז א ייד וועט שלאגן זיינע א בעל-דת און וועט אים פאר וואונדן, דארפן ער ארויסמאכן זיך דערפון קאן ער בשום אופן נישט נאך מיר זענען דא מרזקן חוץ אין די שווערע נויט-פאלן, בשעת דער ענין גיט אין א העכערע פון א קלענערע ווערט פאר דער שול זאל ער שווערן, וואו אזא ייד נישט דערגיין, ווער סיאיז חייב אין דער רציחה, ווערט נאך חקירה דעמאלט נעמען מיר דעם ענין חוקר ודורש זיין און מיר געבן די רציחה איז געפאלען דאס גלייכן, ווען קריסטל וועלן זיך שפעלין בית-דין בפועל משמש. וועגן פארגרעסערטע צייטן דורך אונזערע א ייד ישע שמוב זאל קיינער נישט אפנעמען אויף א מלכה-קוואמיר, אז זיידישע קינדער אין דער אמונה, דאס גלייכן ווער סאיז, א מאן אדער איז אונזער ווילן דא, אז ווי א גנב זאל ער ווערן באשטראפט דערפאר פון געריכט אין אידישע יומים-מוכים, שווערן צוכאפן אמשפן פון א ייד מאכן יידן אין זאפן מענטשליך בלומ, אין הסכם צו די ווארעניכטן פאר זאגן מיט דא אלעמען און זיין קשה פאר זאגן מיר אונזערע יידן באוונדער, ווארם סאיז גראד דער תיפוך, א הייליקער דין געבאטן מין סאיז, און אויב א ייד ווערט געשלעפט צום משפט צוליב א רצי שולדיקייט דערווייזן, ווערט די רציחה באשטעטיקט דורך א גביה אומשולדיקייט וועלן אים ריינוואשן דערפון, זאל דער קריסטל מתייב ליידיגן וועגן פעליקן צו זיך שמעל פון א חב מיט די צייטן איינזעם צוועג געלט פאלשן, וועגן א יידם געשריין און דער גאנצער, ארום נאך הלך אונזער ווילן, אז די אלע תקנות זאלן האבן אייביקע קראפט. די זאזיקע חתימה באשטעטיקט, געבן מיר צו די יידן ווי אן הבטחה פון אונזער דער קאלעסער וואייטוואדע, גראף אויף-הבית פון געזעצער הרף, יאן הרף, גראף משעסלאוו דער קאלעסער שו-המשקים, גראף דזשער אונזער גרויסעלייט אונזערע דאס האט פאסירט אין מרים ס היסט-זיסעה, דעם 8 סעפטעמבער אין יאר פארשטארקן זיין באשטעטיקן זי דורך קיניקלעכע שטת פון אונזערע לענדער און געבן זיי צו אייביקע לעבע חתימה. קאזשימיר'ס, מלך פון פוילן פאקטאבץ אין יאר פון זא 1334.

און ארויסמאכן זיך דערפון קאן ער בשום אופן נישט נאך מיר זענען דא מרזקן חוץ אין די שווערע נויט-פאלן, בשעת דער ענין גיט אין א העכערע פון א קלענערע ווערט פאר דער שול זאל ער שווערן, וואו אזא ייד נישט דערגיין, ווער סיאיז חייב אין דער רציחה, ווערט נאך חקירה דעמאלט נעמען מיר דעם ענין חוקר ודורש זיין און מיר געבן די רציחה איז געפאלען דאס גלייכן, ווען קריסטל וועלן זיך שפעלין בית-דין בפועל משמש. וועגן פארגרעסערטע צייטן דורך אונזערע א ייד ישע שמוב זאל קיינער נישט אפנעמען אויף א מלכה-קוואמיר, אז זיידישע קינדער אין דער אמונה, דאס גלייכן ווער סאיז, א מאן אדער איז אונזער ווילן דא, אז ווי א גנב זאל ער ווערן באשטראפט דערפאר פון געריכט אין אידישע יומים-מוכים, שווערן צוכאפן אמשפן פון א ייד מאכן יידן אין זאפן מענטשליך בלומ, אין הסכם צו די ווארעניכטן פאר זאגן מיט דא אלעמען און זיין קשה פאר זאגן מיר אונזערע יידן באוונדער, ווארם סאיז גראד דער תיפוך, א הייליקער דין געבאטן מין סאיז, און אויב א ייד ווערט געשלעפט צום משפט צוליב א רצי שולדיקייט דערווייזן, ווערט די רציחה באשטעטיקט דורך א גביה אומשולדיקייט וועלן אים ריינוואשן דערפון, זאל דער קריסטל מתייב ליידיגן וועגן פעליקן צו זיך שמעל פון א חב מיט די צייטן איינזעם צוועג געלט פאלשן, וועגן א יידם געשריין און דער גאנצער, ארום נאך הלך אונזער ווילן, אז די אלע תקנות זאלן האבן אייביקע קראפט. די זאזיקע חתימה באשטעטיקט, געבן מיר צו די יידן ווי אן הבטחה פון אונזער דער קאלעסער וואייטוואדע, גראף אויף-הבית פון געזעצער הרף, יאן הרף, גראף משעסלאוו דער קאלעסער שו-המשקים, גראף דזשער אונזער גרויסעלייט אונזערע דאס האט פאסירט אין מרים ס היסט-זיסעה, דעם 8 סעפטעמבער אין יאר פארשטארקן זיין באשטעטיקן זי דורך קיניקלעכע שטת פון אונזערע לענדער און געבן זיי צו אייביקע לעבע חתימה. קאזשימיר'ס, מלך פון פוילן פאקטאבץ אין יאר פון זא 1334.

פוילישן יידענמון
traduit d'après le texte original

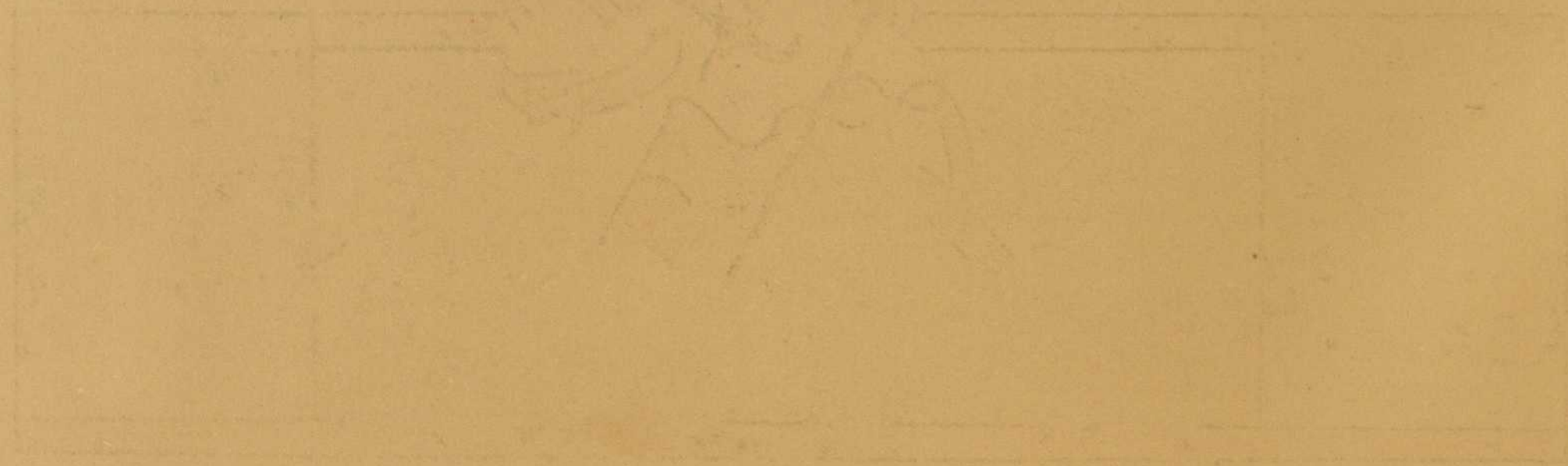

דיין, לויט דין גערופן, פארט שמעלעך ער זיך ניט, איין פונט פלעפער וועט ער באשא- פוידגעברענגט ווערן פאר זיין דין און כנס דארף ער אפזאלן ווי דער מנהג איז אז א ייד זאל נישט ווערן געזעצט בעל-כבוד צו שווערן ביי דער חזרה ווערט ווי צופציק גרוניקס אין זעבער אפגעשלאגן, ביי זאכן ווערט ווערט דער דערפאר און א געזעצט אופן און דורך עדות קאן מען דא ודרשה ווארפן זיין דאן א חשד אויף א ייד צו זיין דער רשע איינזען יידן א גערעכטיקע אפטרופסט קעגן יענעם אויף וועמען דער חשד גען א ייד מיט אונזער דין דערוועגן זיי קענט פונקט ווערן כח פוילישן וועגן א מלכה-קוואמיר אין היינטיגן יאר דאס גלייכן איז אונזער ווילן, אז וועגן תורה-הלאה אויף אומבאוועגליכע געטרעפט וועגן פאר דריי יאר א פרוי, וועט אפציינרעווען פונם יידישן קינד פון זיין אמונה ארויס פווערן גערעכטלעכע קראפט אין עניני-משכות, ווערן החלטה פווערן משפטן א ייד על פי דין אין די לאדענישע וועגן שולדיק פון פופסט אין דעם ענין, אין נאמען פון אים, אונזער הייליקן פאטער, מאקע אין מרינקן מענטשליש בלומ, אן אחד אדער א רבי, יעדען אלץ, אן חילוק, פון מרינקן בלומ זאלן זיי זיך אפה'טן פון סאר א חת איבער א קריסטליך קינד, דרוי קריסטל און דרוי יידן בהייבן זיין עדות זאל דער ייד אפקומען זיין שטראף, נייטש ווען די עדות און די על פי יוסר אפליידן פונקט אזא שטראף ווי דער ייד האט געזאלט שווערן פערד אויף עדות צום ייד געגעבן, ווערן חקירה ודרשה שווערן די יידנס סוחרען דא מיט אסך ערליי פראוואנטן, און סאיז פרווילעניקס פארענען מיט אונטערשריפט פון עדות און מיט אונטער גאר פאונדער דאגה'ניש וועגן זיי עדות זענען דא געווען: אדאמיקס דער קאלעסער גראף, גראף מאטש'י דער שר-הבית פון לענדעניער-שיסלאוו דער לענדעניער אונטער מיטער, און א סאך קאליש צומארגנס נאכן טאג פון דער הייליקער פון האר 1264. מיר באנייען די זאזיקע פרווילעניקס סמאטווי צו אונזערע געזעצער יידן איבערן גאר קראפט. אין ס'מ'ן דערויף לייגן מיר דא אונזער קיינע דאס האט פאסירט אין קראקע, אין טאג פון דער

דאס נאלדעניע בוך פון
latin à paris en fevrier 1930

Charter of privileges accorded the Jews by Boleslaw the Pious, Grand Duke of Great Poland, in 1264, confirmed by Casimir III, called the Great, in 1334, and by Casimir IV in 1447 and 1497. In the name of God Amen. Best royal decrees fall into oblivion through the lapse of time, sages have assured their preservation through confiding them to written documents that will faithfully transmit their contents to posterity. Therefore we, Casimir, by the grace of God King of Poland and the territories of Cracow, Sandomir, Siiradia, Sanciaia, and Cujavia, and hereditary lord of Gomerania, declare by these presents and make known to our subjects now and for all time to come, that worthy emissaries of our faithful subjects, the Jews, presented themselves before us in the presence of our Barons, and showed us the noble charter of rights granted them by our well-beloved ancestor, of sainted memory, the Grand Duke Boleslaw of Great Poland, and have humbly besought us to proclaim anew and confirm this charter by our royal seal. The said charter reads textually as follows: In the name of God, Amen. The deeds of man, when unconfirmed by the voice of witnesses or by written documents, are bound to pass swiftly away and disappear from memory. Because of this, we, Boleslaw, Grand Duke of Great Poland, make it known to our contemporaries as well as our descendants to whom this writing shall come down, that the Jews who have established themselves over the length and breadth of our land, have received from us the statutes and privileges which are contained textually, word for word, in the following enactments, in the form we have thought fitting for their promulgation. **1) A Christian cannot be accepted as witness against a Jew unless his testimony be accompanied by that of a Jewish witness.** First and foremost, we ordain that in criminal cases and in cases concerning money and real or personal estate, involving the property or person of a Jew, no Christian can be admitted as witness against a Jew, unless the testimony of the Christian be accompanied by that of a Jew. **2) If a Christian assert that he has placed an article in pawn with a Jew, and the Jew deny it, the latter may clear himself by oath.** Item, if a Christian molest a Jew by insisting, despite his denials, that he has left a pledge with him, and refusing to believe the Jew's sworn word, the latter may clear himself by oath, binding himself to the total value of the pledge. **3) If a Christian claim that he has pawned an article with a Jew for a sum less than that claimed by the latter, the Jew's claim shall be allowed upon oath.** Item, if a Christian, having left a pledge with a Jew, assert he has received a sum less than that claimed by the Jew, the latter shall swear to the value of the pledge confided him and the Christian shall be bound to pay the sum the Jew has sworn due him. **4) A Jew claim to have taken security from a Christian.** Item, if a Jew claim, without witnesses, to have taken security from a Christian who denies this claim, the latter alone may clear himself by oath. **5) Jews may accept all goods as security for a loan, except sacred ornaments, and articles stained with blood.** A Jew may accept, by way of pledge, all goods offered him, whatever their designation, without further inquiry, except garments stained or spotted with blood, or sacred ornaments, which he may in no wise accept. **6) When a Jew may clear himself against the accusation of a Christian, by swearing he did not know, upon accepting a pledge that it was stolen or robbed.** Item, if a Christian prosecute a Jew with the claim that a pledge found in the Jew's hands had been robbed or stolen from him, the Jew may swear that when he received the pledge he was ignorant of the theft or robbery, and may declare on oath the sum loaned against the pledge. He can thereby clear himself, and the Christian is bound to pay him the value of the loan, together with accrued interest. **7) If a Christian pawn an article with a Jew who loses it together with property of his own, the Jew by due oath may clear himself of responsibility for the loss.** If, as a result of fire, theft, or robbery at the point of arms, a Jew lose his property together with articles pawned with him, and the facts have been duly verified, should a Christian owner of one of these pawned articles prosecute the Jew, the latter may clear himself by oath. **8) Municipal authorities shall have no jurisdiction in Jewish affairs, which shall remain in the hands of the prince, or his count palatine, with the exception of criminal cases which shall be judged by the prince alone.** Item, if the Jews behave disorderly among themselves, or instigate in their own ranks discord or civil disturbance, the city courts shall have no jurisdiction over them. Only we, or our count palatine, or the judge representing him, shall exercise justice over them. Moreover, we reserve to ourselves the right to judge cases involving individual crime. **9) If a Jew be wounded or injured by another Jew, a fine shall be levied on the offender to the prince or count palatine, to the amount they shall estimate, and the victim shall be indemnified for the expenses involved in the injury.** Item, if a Christian wound a Jew in any way, he shall be condemned, and in case he find grace in our eyes, he shall pay a fine to us or our count palatine, which he shall deliver to our court of justice; he shall bear, moreover, the costs of the damages and expenses sustained by the victim, in accordance with the laws of the land. **10) For the murder of a Jew, all goods shall be confiscated and forfeit to the prince.** Item, if a Christian murder a Jew, he shall receive due punishment, and in addition all his goods shall be confiscated and shall pass into our power. **11) For blows not followed by bloodshed, penalty shall be exacted by the count palatine, and damages awarded the Jew's victim.** Item, if a Christian strike a Jew without shedding blood, the count palatine shall exact penalty according to the law of the land, and damages shall be paid the victim as directed by the customs of the country, if, however, the Christian is insolvent, he shall only receive the usual punishment for his crime. **12) On taxes due from the Jews.** Wherever in our dominions a Jew may find himself or choose to go, he shall not be molested, and neither let nor hindrance shall be placed in his way; if he carry with him merchandise or other objects, he shall be obliged to pay in each place the local taxes and duties bearing on his commerce, but he shall pay no taxes other than those laid upon the local citizens. **13) On Jewish funeral convoys.** In obedience to their customs, the Jews transport their dead from one city to another, or one province or territory to another, it is our will that our tax collectors claim nothing from them; and should a tax collector do so, it is our will that he be punished as a thief. **14) On depredations in Jewish cemeteries.** Item, if a Christian commit a depredation in a Jewish cemetery, or forcibly gain entrance there, it is our will that conformable to the customs and laws of our land he be severely punished by the confiscation of all his goods, which shall be delivered into the hands of our court of justice. **15) Concerning attacks upon Jewish schools or synagogues.** Should a hot-headed Christian attack a Jewish synagogue with stones or other missiles, it is our will that he be condemned to pay a talent of pepper to our count palatine. **16) Concerning the penalty inflicted by a judge upon the Jews.** Item, if a Jew has been condemned by his judge to pay the fine known as 'Wandil', he shall pay his judge a talent of pepper, which is the anciently established fine. **17) On subordinate Jews.** If a Jew summoned by due process to appear before his judge twice refuse to do so, he shall become liable for each refusal to the customary established penalty, and if he default a third time, he shall pay the said judge the following fine. **18) If a Jew wound another Jew.** Item, if a Jew wound a fellow-Jew, he shall be called upon to pay his judge the fine fixed by the customs of our land, and he shall not refuse to do so. **19) On the manner in which Jews shall take oath.** We ordain that no Jew shall swear upon sacred objects except in major cases which involve sums greater than fifty marks of silver, or cases which are brought before our person; never the less, in minor cases, he may take oath before the doorway of the synagogue. **20) On the secret murder of a Jew.** If a Jew has been secretly murdered, and no one can bear witness to the identity of the murderer, yet if certain Jews, upon inquiry, declare their suspicions, we, as mediators in this suit of justice, grant these Jews the protection of the court. **21) On corporal violence against a Jew.** Item, if a Christian assault a Jew, he shall be punished in accordance with the law of the land. **22) On the power of the judges.** Item, a judge for Jewish affairs (iudex iudaeorum) may not summon before him a case in litigation between Jews unless he has received a plaint drawn up in due form. Item, Jews shall be judged before their synagogues, or in such places as they may select. **23) On compounding interest.** Item, if a Christian redeem an article pawned with a Jew, but do not pay in full the accumulated interest, he shall be allowed one month in which to pay the balance, after which interest shall be charged on the interest still due. **24) On Jewish hospitality.** Item, it is our will that no one shall accept hospitality in a Jewish home. **25) On titles to real estate.** If a Jew loan money on real estate or lend to real estate, and the owner of the estate prove hostile, we ordain that the loan as well as the titles be seized from the Jew, whose rights in them shall be declared forfeit. **26) Concerning Jewish children.** Item, if anyone, man or woman, lead a stray or abduct a Jewish child, it is our will that he or she be punished as a thief. **27) On the power of a judge.** Item, if the value of an article pawned with a Jew by a Christian for a period less than a year do not exceed the amount advanced on it, the Jew, after taking the article to his judge or to the count palatine, and if he be found wanting, may sell it before the lapse of a year; but if the article has remained in the hands of the Jew a year and a day, he shall become its rightful possessor. **28) Concerning closure of courts on holy days.** We ordain that no one shall dare cite a Jew before court, in litigation concerning pawned property, on such day as the Jews consider holy. **29) On the forcible removal of pawned articles.** Item, any Christian forcibly removing an article pawned with a Jew, or exercising violence in his house, shall be severely punished as a violator of our justice. **30) Concerning trial for Jewish offenses.** Item, Jews may be prosecuted only before their own courts or in places where Jews are customarily judged; exception alone is made in our favor and in favor of our count palatine who can always summon them before us. **31) On the accusation of child-murder.** In conformity with papal bulls and in the name of our holy Father, we absolutely forbid the accusation of any and every Jew in our land of drinking human blood; the more so, since the Jews without exception, in conformity with their own law, abstain from using any sort of blood. If, never the less, a Jew is accused of the murder of a Christian child, such accusation must be proved by the testimony of three Christians and three Jews before the Jew can be condemned; if, however, the said witnesses and the innocence of the accused reveal the falsity of the charge, the Christian accuser shall meet the punishment that would have awaited the Jew. **32) On repayment of loans with accrued interest.** Item, we ordain that whatever a Jew has given in exchange for security, be it gold, silver, or other money, shall be repaid him in full, together with accrued interest. **33) On horses placed in pawn.** Item, if a horse stolen from him among the horses pawned with a Jew, the latter may clear himself by due oath by swearing he received the horse as security, in the sight and knowledge of everyone, on such and such a day, from so and so, and for thus and thus sum, and that he did not know or believe the horse was stolen. **34) On counterfeiting-raids.** Item, we forbid Jews suspected of counterfeiting, without, that is, an order from us or our count palatine, or without information given them by responsible citizens. **35) Upon the cries of a Jew attacked in the night.** We decree that if a Jew in dire straits call for help in the night, and his Christian neighbors are and safe of vicinus. So conclude, we decree that Jews shall be permitted to be condemned to pay a fine to our count palatine. It is our will that the above ordinance, our seal, we give as a pledge into the hands of the Jews themselves, to whom it shall be castellan of Gniezn; Count Jan of Kalisz; Count Mathias, castellan of Lednica, as well as other barons of our land. Done in the city of Kalisz, the day of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, in the year of our Lord 1264, on the VIII Calends of September. After carefully considering the rights of the Jews and the statutes elaborate others; and because we are favorably disposed toward the just petition of our Jews, (c) We declare binding for all time. In proof thereof, these presents are invested with our seal and the seal of our companions, the year of our Lord 1334, being present our lords: Spicimir, count of Cracow; Andrew, master-of-the-hounds of Krzywos and under-chamberlain of hand of Sbigneus, our lord chancellor of Cracow. *le texte est une traduction fidele du texte original latin, faite à Paris en Octobre, 1924.*

Casimir Pulaski, a Polish nobleman, who gave his life for the independence of the United States.

Ignace Dabrowski, a Polish Jew who sacrificed his life for the cause of American liberty.

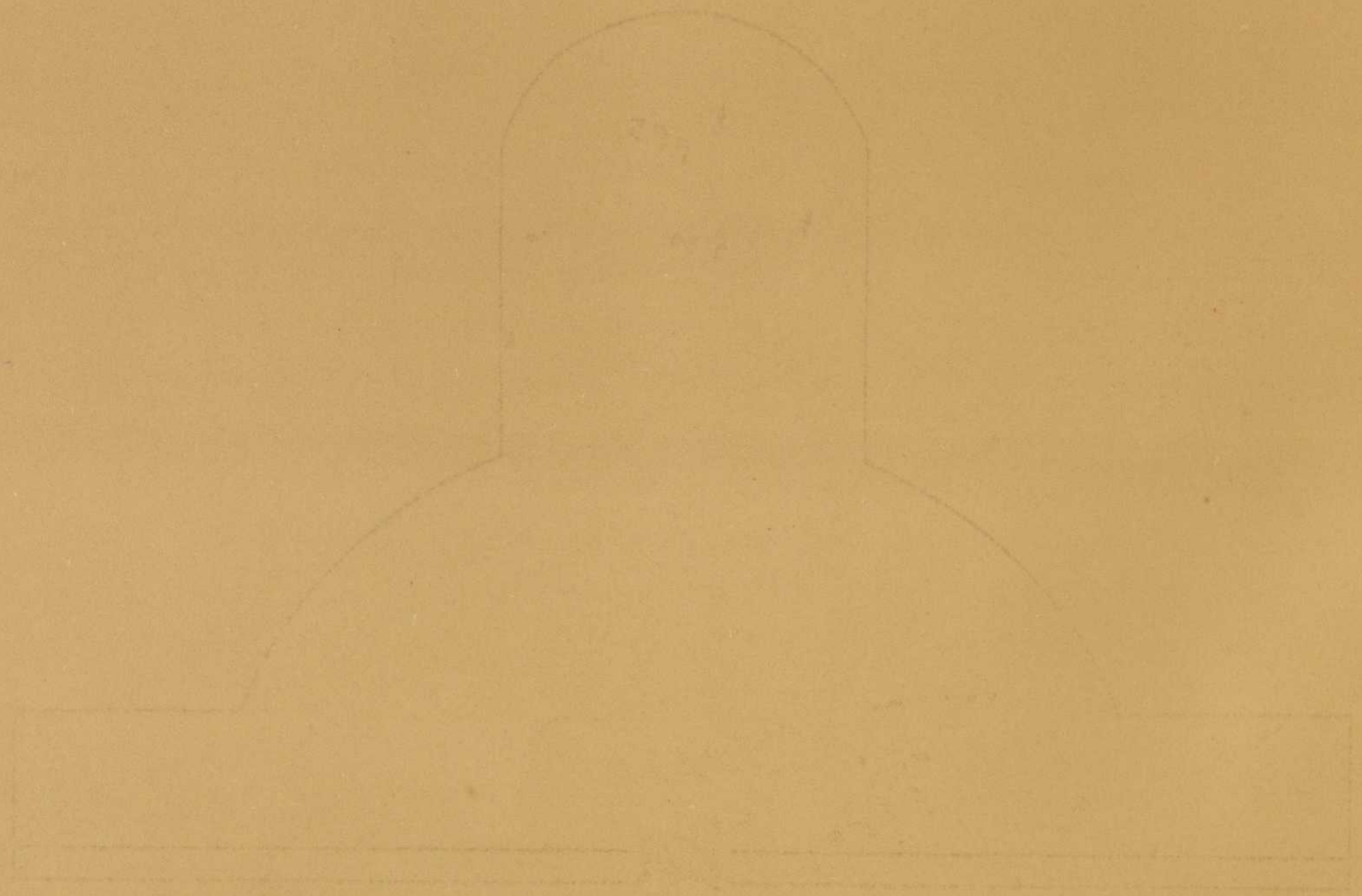

rechte, die den Juden Boleslaus, Herzog von Grosspolen, im Jahre 1264 gewährt, dann Kasimir im Jahre 1334 und Kasimir III im Jahre 1477 und 1487 voll bestätigt hat. Im Namen Gottes! Amen Damit die Verordnungen der Könige nicht im Laufe der Zeiten der Vergessenheit anheimfallen, hat ihnen die Voraussicht der Weisen entsprechende Dover erwarben, indem sie im Wege der Schrift, der Kenntnis zukünftiger Geschlechter sie ohne Unterbrechung zu übergeben, gedachte. Daher geben Wir, Kasimir von Gottes Gnaden König von Polen und Herr und Erbe der Länder Krakau, Sandomir, Lantzitz, Kujawen und Pommern Unseren Untertanen, den gegenwärtigen wie auch den kommenden, durch ebendiese vorliegende Schrift allgemein kund: vor Uns und Unseren Baronen erschienen treue Juden Unserer Länder und flehten Uns inständigst, nachdem sie die Privilegien, die Boleslaus, seligen Andenkens Herzog von Grosspolen und Unser vielgeliebte Ahne, ihnen zugestanden hatte, vorzeigten, das Wir diese ihre Privilegien von neuem zu verkünden und durch Unser königliches Siegel zu bekräftigen, für genehm halten mögen. Der Inhalt jenes Privilegiums ist nun wortwörtlich folgend: Im Namen Gottes! Amen Die Werke der Menschen, denen weder das Wort der Zeugen noch die Zeugenschaft der Schriften Stärke verleiht, vergehen schnell und allzubald nur sind sie aus dem Gedächtnis verschwunden. Deswegen verkünden Wir, Boleslaus, von Gottes Gnaden Herzog von Grosspolen, den Zeitgenossen sowie auch den zukünftigen Geschlechtern, zu deren Kenntnis die vorliegende Schrift den Wert des Pfandes und teilen ihnen mit, dass Wir den Juden die sich im gesamten Bereiche Unserer Länder ansässig gemacht haben, ihre Rechte und Privilegien in eben der Form verlaublich haben, in der sie in der nachfolgenden Sammlung enthalten sind. 1) Ein Christ darf nicht zur Zeugenschaft gegen einen Juden zugelassen werden es sei denn, wenn er durch einen Christen und einen Juden bestätigt werden kann. So sei es an erster Stelle gesagt: in keiner Angelegenheit, die eines Juden Geld oder Güter, ob es bewegliche oder unbewegliche sind, und in keiner Strafsache, die eines Juden Person oder Vermögen betrifft, darf ein Christ zur Zeugenschaft gegen einen Juden zugelassen werden, es sei denn, dass mit ihm noch ein Christ und ein Jude aussagen. 2) Wenn ein Christ einen Juden vor Gericht zitiert wegen eines Pfandes, das der Jude bekommen zu haben nicht zugibt, dann wird der Jude auf Grund seines Schwures freigesprochen. Da heißt: wenn ein Christ einem Juden anklagt, indem er behauptet bei ihm ein Pfand hinterlegt zu haben, und der Jude dies leugnet, der Christ aber den bloßen Behauptungen des Juden Glauben zuschreibe, nicht geneigt ist dass er die Sache durch einen Eid, der sich auf den Wert des Pfandes bezieht, seinen Gesinnung beweisen und darauf hin freigesprochen werden. 3) Wenn ein Christ behauptet für Pfand sein einen kleineren Betrag bekommen zu haben als es der Jude an gibt, dann wird der Jude durch einen Schwurden Beweis erbringen. Wenn ein Christ bei einem Juden etwas verpfändet hat und behauptet, weniger dafür erhalten zu haben, als der Jude wahrhaben will, dann soll der Jude betrafft des Pfandes schwören und der Christ darf nun die Rückzahlung des unter Eid genannten Betrages nicht mehr verweigern. 4) Wenn ein Jude auf sagt, er habe einem Christen etwas geborgt, dann muss sich der Christ durch einen Schwur der Gerechtigkeit Das heißt: wenn ein Jude, ohne Zeugen anzuführen, zukommen, aussagen er hätte ein Pfand belehnt, und der Christ es leugnet, dann muss der Christ, und nur er allein, einen Eid darüber schwören und sich dadurch rechtfertigen. 5) Ein Jude darf als Pfand alles annehmen außer kirchlichen Geräten und dolumbus und eiden Kleidern. Ein Jude darf als Pfand alles annehmen, was ihm angeboten wird, was es auch immer sei, ohne dass er darüber eine Untersuchung ganz aussteht, (erhält) ausgenommen sind kirchliche Geräte und blutbefleckte Kleider, die anzunehmen auf jeden Fall nicht erlaubt ist. 6) Ein Jude wird der Beschuldigung des Christen entgegen, beschwören, dass er bei der Webernahme des Pfandes nicht gewusst hat, es wäre gestohlen oder durch Gewalt entrisen worden; so wird er seine Unschuld beweisen. Das heißt: wenn ein Christ einen Juden anklagt, weil das Pfand in dessen Hände bei ihm gestohlen oder geraubt worden sei, dann soll der Jude es beschwören, dass er bei der Empfangnahme des Pfandes nicht gewusst hat, es stamme dies von einem Diebstahl oder Raub, und er soll dem Schwur auch beifügen, wie hoch er das Pfand belehnt hat, da durch wird er seine Unschuld beweisen und der Christ muss ihm sowohl die Schuld wie auch die Verzente bezahlen, die inzwischen fällig geworden sind. 7) Wenn ein Christ bei einem Juden etwas versetzt, und dieses zusammen mit dem Pfande in seinem Besitz verliert, dann soll der Jude einen Schwur leisten und denjenigen Ansprüchen freigesprochen werden. Wenn ein Jude durch Feuer, Diebstahl oder bewußtens Ueberfall sein Vermögen mit dem bei ihm erlegten Pfandern verliert, und dies wirklich festgestellt worden ist, dann soll der Jude, falls ihm nichts desto weniger der Eigentümer des Pfandes gerichtlich belangt, einen Eid schwören und wird danach freigesprochen. 8) Die gemeinlichen Judenprozesse nicht eingreifen, nur der Fürst oder der Palatin, in allen Strafsachen wegen Körperverletzung aber ist alle nur der Fürst Richter. Das heißt: wenn die Juden untereinander Unfriedensstiften oder einen Bürgerkrieg entfachen, darf der Richter Unserer Stadtgemeinde sich keine Rechte anmaßen, darüber zu richten, nur Wir oder Unser Palatin oder auch dessen Richter werden darüber zu Gericht sitzen, betrifft die Anklage Verbrechen gegen die persönliche Sicherheit, dann ist der Fall nur Uns allein vorbehalten. 9) Für die Verwundung eines Juden soll an den Fürsten und den Palatin eine Buße entrichtet werden je nach ihrer Maßgabe und dem Verwundeten sollen die Kosten der Heilung erstattet werden. Das heißt: wenn ein Christ einen Juden auf irgendeine Art verwundet, so wird er von Uns oder Unserem Palatin zu einer Geldstrafe zu nutzen Unserer Gerichtskammer verurteilt, und muss dem Verwundeten alle Kosten der Wundheilung wie auch seine Auslagen ersetzen, so wie es die Gesetze Unseres Landes fordern und verlangen. 10) Wird dem Töschlag eines Juden gebührt dem zur Zahlung eines Geldbusses und zwar ist ihm die Beschlagnahme des Vermögens zu. Wenn jemand einen Juden erschlägt, so wird ihm eine des Verbrechens würdige Strafe auferlegt und all sein Vermögen geht in unsere Macht über. 11) Für Schläge, die kein Blut vergießen, so wird die Hälfte der Strafe, die ein Töschlag gebührt, zu zahlen. Das heißt: wenn ein Christ einem Juden Schläge zugefügt hat, ohne sein Blut vergossen zu haben, dann fordert der Palatin, den Befolgenheit des Landes gemäß, eine Buße und der Verwundete bekommt einen Schadensersatz, sollte der Christ nicht zahlen können, so wird er doch gerechterweise, für das Verbrechen bestraft. 12) Weber Steuern, die ihm von Juden verlangt darf. Niemand darf einem Juden, wo auch immer im Lande er herunkommen mag, Hindernisse, und Schwierigkeiten bereiten oder ihn auch nur belästigen, führt der Jude Waren oder andere Sachen, dann muss er für sie an allen Mautstationen Mautgeld bezahlen und zwar soll es nur der übliche Zoll sein, den je deder Bürger der Stadt, in der sich der Jude damals gerade aufhält, auch entrichten musste. 13) Weber Begräbnisjüge der Juden. Es ist Unser Wille, das Unsere Steuereinnahmer nichts von den Juden verlangen, wenn diese ihren Gebräuchen gemäß, ihre Toten von Stadt zu Stadt, von Provinz zu Provinz und von Land zu Lande führen; wenn aber ein Steuereinnahmer dies doch machen sollte, dann soll er wie ein Dieb bestraft werden. 14) Weber die Vernichtung des Friedhofes. Das heißt: wenn ein Christ auf irgendeine Weise am jüdischen Friedhof Schaden anrichtet oder dort gewaltsam eindringt, dann gebietet Wir das er den Gebräuchen und Gesetzen Unseres Landes gemäß streng bestraft wird, und sein gesamtes Hab und Gut unserer Gerichtskammer heimfällt. 15) Weber Gewalttätigkeiten jüdischen Schulen. Wenn ein Christ frecher Weise etwas gegen jüdische Schulen schreiet, dann gebietet es Unser Wille, das er Unserem Palatin zwei Salent Pfeffer als Strafe bezahlt. 16) Weber die Strafe, die ein Richter einem Juden auferlegt. Das heißt: wenn ein Jude von einem jüdischen Richter zur, wandel genannenen Strafe verurteilt würde, dann hat er ihm eine Salent Pfeffer zu bezahlen, was die althergebrachte Strafe ist. 17) Weber die Bestrafung der bei Gericht Abwesenden. Wenn ein Jude, durch Verordnung seines Richters vor Gericht geladen, zu dem nicht stellt, dann hat er für beide Vergehen dieses seit langem gebräuchliche Strafe zu bezahlen; kommt er auch das dritte Mal nicht, muss er dem obgenannten Richter die nachfolgende Strafe bezahlen. 18) Wenn ein Jude einen anderen verwundet, muss er seinem Richter ein Salent Pfeffer als Strafe zahlen und darf sich nicht weigern. 19) Wie die Juden den Eid leisten sollen. Wir befehlen hie mit, das kein Jude auf seine freiwilligen Schwören, so es sei denn in großen Prozessen, die bis 50 Silbermark sich belaufen, oder auch, wenn sie vor Unser Gericht geladen sind; in kleineren Prozessen darf er vor den Thoren der Judenschule schwören. 20) Weber geheimes Morden eines Juden. Wenn ein Jude, so geheim ermordet würde, das durch Zeugenaussage nicht festgestellt werden kann, wie der Mörder gewesen war, die Juden aber nach vollendeter Untersuchung jemanden in Verdacht ziehen, dann werden Wir auf Grund des Gesetzes den Juden gegen den verdächtigen Juden an der den Schutz des Gesetzes verleihen. 21) Weber tadelliche Vergehen an einem Juden. Die Gesetze des Landes befehlen über Recht und Strafe. Das heißt: wenn Christen sich an einem Juden tadellich vergehen, dann sollen sie den Gesetzen des Landes gemäß, streng bestraft werden. 22) Weber die Befugnis des Richters. Das heißt: der Jude richtet darinnen der Streitfälle, die zwischen Juden ausgebrochen ist, vor sein Gericht, wenn er durch eine Klage nicht dazu aufgefordert wurde. Ferner: die Jüdengerichte sollen in der Nähe der Judenschulen oder an Orten, welche die Juden selbst gewählt haben, abgehalten werden. 23) Weber die Haftung der Verzente. Das heißt: wenn ein Christ von einem Juden sein Pfand ausgelöst hat, ohne aber die fälligen Verzente zur Gänze bezahlt zu haben, und er dies auch noch im Laufe eines nächsten Monats nicht tut, dann sollen diese Verzente weiter Verzente tragen. 24) Weber die Gastfreundschaft bei Juden. Das heißt: es ist Unser ausdrücklicher Wille, das keiner im Hause eines Juden zu Gast weilen darf. 25) Weber den Hypothekbesitz unbeweglicher Güter. Wie rade ein Jude auf die Hypothek unbeweglicher Güter Geld leihen, und der Eigentümer jener Güter würde dafür den Beweis erbringen, dann erlassen Wir hie mit den Befehl, das in diesem Falle dem Juden sowohl das Geld wie auch das hypothekartschaft Pfand vom Gericht abgesprochen werden soll. 26) Weber die Juden kinder. Das heißt: wenn jemand, Mann oder Frau, ein Judenkind entführt, so hat er ein Verbrechen begangen, das es bestraft werden; dies fordert unser Wille. 27) Weber Befugnis des Richters. Das heißt: wenn ein Jude den von einem Christen bei ihm verpfändeten Gegenstand ein ganzes Jahr bei sich behält und der Wert des Pfandes die gefohlene Summe nicht übersteigt, dann soll er das Pfand seinem Richter vorweisen; wenn das Pfand nicht entsprechend ender Güte war, dann hat er es Unserem Palatin oder auch seinem Richter vor zu weisen und wird nachher es verkaufen dürfen; hat er aber dieses Pfand vor dem Ablauf eines Jahres seinem Richter vorgewiesen und ist es bei ihm ein Jahr und einen Tag geblieben, dann braucht er niemandem darüber Rede zu stehen. 28) Die Juden dürfen an Feiertagen nicht gerichtlich belangt werden. Es ist Unser ausdrücklicher Wille, das kein Jude in Pfandangelegenheiten an seinem Feiertage gerichtlich belangt werden soll. 29) Weber die Pfänder der Rücknahme. Das heißt: wenn ein Christ sein Pfand dem Juden gewaltsam entreisst oder in dessen Wohnung Gewalttätigkeiten verübt, dann soll er streng bestraft werden, so dem Kinder becher in Unsere Gerichtskammer gleich. 30) Die Vergehen der Juden sollen in den Schulen gerichtet werden. Das heißt: Prozesse gegen Juden sollen nur in ihren Schulen oder an Orten, wo alle Jüden gerichtet werden, abgehalten werden; eine Ausnahme dürfen nur Wir und Unser Palatin bilden, denen das Recht zusteht, die Jüden Gerichte halber vor Uns zu zitieren. 31) Weber die Beschuldigung des Kindesmordes. In Ueber einstimmung mit den Verordnungen des Papstes und im Namen des Heiligen Vaters verbieten Wir mit allem Nachdruck, das gegen alle und jeden Unserer Juden, die in Unserem Reiche ansässig sind, die Anklage erhoben werden darf, er bemüht Menschenblut, da im Gegenteile sich die Juden im Sinne ihrer Lehre von jedem Blute enthalten müssen. Wenn aber ein Jude von einem Christen des Kindesmordes beschuldigt werden sollte, dann muss er durch die Zeugenschaft dreier Christen und ebenso vieler Juden überführt werden und soll, nachdem dies geschehen ist, mit einer dem begangenen Verbrechen entsprechenden Strafe, bestraft werden; wenn hingegen den Juden die obgenannten Zeugen und seine eigene Unschuld von der Anklage befreien, dann soll der Christ für seine Verleumdung nicht und verdienter Weise jene Strafe erleiden, die sonst dem Juden auferlegt worden wäre. 32) Dem Juden gebührt die Rückgabe des gleichen Geldes, ob Gold oder Silber, und dazugehörende Verzente. Das heißt: Wir erlassen das Gesetz, was auch ein Jude verleiht hat, Gold, Geld oder Silber, das selbe muss er zurück bekommen und dazu die entsprechenden Verzente. 33) Weber der Pfand des Pferdes. Es geht Unser Wille: die Juden dürfen im allgemeinen Pferde jeder Art als Pfand annehmen, aber bei Tageslicht und in aller Öffentlichkeit; wenn aber ein Christ bei einem Juden eingestohlenes Pferd findet, dann muss der Jude sich durch einen Eid rechtfertigen, indem er schwört, es bei Tageslicht und in aller Öffentlichkeit von dem und dem diese Summe als Pfand angenommen zu haben, ohne das er dachte, es wäre gestohlen gewesen. 34) Weber die Untersuchung hinsichtlich falscher Münzen. Das heißt: Wir verbieten ausdrücklich, dass die Münzbeamten Unseres Reiches Juden, bei denen es anfangs Münzen gefunden hat, deswegen, auf eigene Entscheidung hin und ohne Unserer oder Unseres Palatins Befehls, verhaften oder irgendwie gefangen halten. 35) Weber den Hilfeschatz eines Juden in der Nacht. Wir erlassen hie mit den Befehl: wenn ein Jude in der Nacht in höchster Not Hilfeschatz aufstößt und die christlichen Nachbarn ihm die entsprechende Hilfe zu leisten sich nicht bemühen und seinem Hüfe kein Schör schenken, dann soll jeder christliche Nachbar 30 Groschen Strafe entrichten. 36) Weber Ankauf und Verkauf von Lebensmitteln. Zum Schluss erlassen Wir noch folgende Verordnung: die Juden dürfen in aller Freiheit alles kaufen und verkaufen und damit ihr Brot verdienen, ganz so wie die Christen. Wer Sie daran hindern wollte, wird an Unserem Palatin dafür eine Strafe zu bezahlen haben. Damit nun alle obgenannten Erlasse beständig Kraft und Geltung bewahren, haben Wir dies vorliegende Dokument, mit Unterschriften der Zeugen versehen und Unserem Siegel bekräftigt, den Juden selbst zur Aufbewahrung übergeben; Als Zeugen aber zeichneten: Graf Arbeludus, Palatin von Kalisz und Kastellan zu Gnesen, Graf Janko, Graf Mathias Kastellan zu Sednica, Graf Czeslaus Pfaffmeister von Kalisz, Graf Perslaus Jagdmeister von Sednica, und noch viele andere Barone Unseres Reiches. Gegeben zu Kalisz, am Vortage des Auferstehungsfestes der heiligen Mutter Gottes, im Jahre des Heils 1264, den 8. September. Nachdem wir nun diese Gesetze und Erlasse Unserer Vorgänger sorgfältig studiert und überdacht haben, sind Wir entschlossen sie eher zu bestätigen als andere zu entwerfen, und da Wir geneigt sind den jüdischen Menschen Unserer Juden gnädig zu willfahren, erneuern Wir alle obgenannten Verordnungen und verleihen ihnen ewige Kraft und Geltung was durch Unsere königlichen Siegel ersichtlich gemacht werden soll. Gegeben zu Krakau am Tage der heiligen Märtyrer Dionisius und seiner Gefährten, im Jahre des Heils 1334, in Anwesenheit der folgenden Edlen Unseres Reiches: Spicimirus, Kastellan zu Krakau, Andreas Jagdmeister, Krzywosandes, Kämmerer zu Krakau und noch vieler anderen. Gegeben durch Boigniew, Statthalter und Kanzler zu Krakau. Ce texte est une traduction fidèle du texte original latin des Statuts de Kalisz, fait à Paris en février 1928.

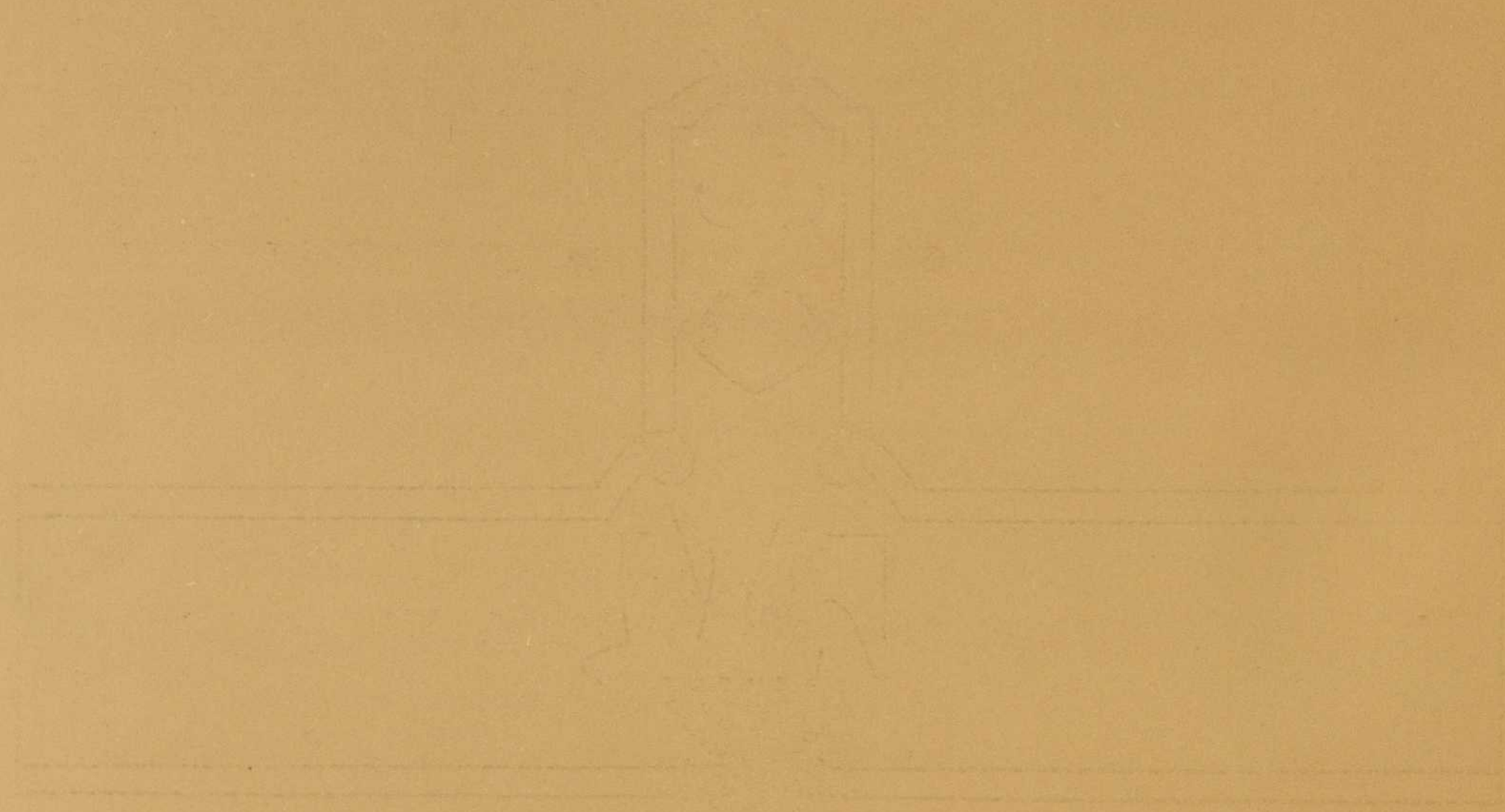

Diritti accordati agli Ebrei da Boleslaus, Gran Duca di Polonia, nel 1264, confermati da Casimiro III nel 1334 e da Casimiro IV nel 1447 e nel 1467. In nome di Dio, Amen. Per evitare che i Decreti Reali cadano, nel corso dei secoli, nell'oblio, isaggi li hanno con ragione assicurati stabili, affidandoli a degli scriba, incaricati di portarli a conoscenza dei tempi futuri, senza alcuna interruzione. Per questo motivo, l'hoi Casimiro, per la grazia di Dio, Re di Polonia e così dei territori di Cracovia, Sandomiria, Siradia, Lancicia, Cujavia e Signore della Pomerania, dichiariamo coi presenti e portiamo a conoscenza di tutti i nostri sudditi, tanto presenti che futuri. Davanti a noi, assistiti dai nostri Baroni, si sono presentati degli emissari degni dei nostri fedeli i sudditi ebrei, che ci hanno mostrato la nobile costituzione dei loro diritti ad essi accordati dal Gran Duca Boleslaus, di santa memoria; già Gran Duca di Polonia e nostro bene amato antenato. Essi ci hanno unilmente supplicato gradire di proclamare nuovamente e confermare questa costituzione con nostro sigillo reale. Ed ecco testualmente il contenuto di questo documento: In nome di Dio, Amen. Le azioni umane, non corroborate dalla parola dei testimoni e dalla testimonianza scritta, spariscono rapidamente e si vaniscono completamente dalla memoria. Così, l'hoi Boleslaus, per la grazia di Dio, Gran Duca di Polonia; facciamo sapere ai nostri sudditi tanto presenti che futuri, i quali prenderanno conoscenza di questo scritto, che l'hoi abbiamo accordato ai nostri sudditi ebrei stabiliti su tutta l'estensione dei nostri territori, degli statuti e dei privilegi, che testualmente e parola per parola, sono contenuti nella raccolta seguente, nella forma che l'hoi abbiamo pensato che essi debbano essere enunciati: Un cristiano non deve essere ammesso come testimone contro un ebreo, se nel caso in cui egli non si sia timonanza di un ebreo. l'hoi ordiniamo in primo luogo che, per qualsiasi questione di danaro, di beni mobili e immobili e per tutti gli affari criminali che concernono la persona o i beni di un ebreo, nessun cristiano sia ammesso a testimoniare contro un ebreo, se non nel caso in cui non si abbia colla testimonianza del cristiano, quella di un ebreo. Se un cristiano cita in giudizio un ebreo per un pegno che l'ebreo non conferma, costui presterà giuramento ed è messo fuori causa. Se un cristiano causa del male ad un ebreo, affermando che gli ha confidato un pegno e malgrado i suoi dimieghi, il cristiano rifiuta di prestar fede alla semplice affermazione dell'ebreo, costui, per un giuramento che sarà portato sul valore totale del pegno, farà la prova della sua buona fede, e sarà rimesso a posto. Se un cristiano afferma che gli ha confidato un pegno e riceve una somma di danaro inferiore al valore del pegno, l'ebreo presterà giuramento e farà la prova. Se un cristiano avendo depositato un pegno presso un ebreo, afferma che riceve una somma di danaro inferiore a quella che l'ebreo attesta, l'ebreo presterà giuramento per il valore del pegno a lui confidato, ed il cristiano sarà tenuto a pagargli quello che l'ebreo avrà provato per giuramento essergli dovuto. Se l'ebreo pretende aver preso un pegno da un cristiano senza testimoni, il cristiano che nega il fatto, dovrà giustificarsi per giuramento, al quale egli sarà il solo tenuto ad aver ricorso. Se un ebreo può ricevere in pegno tutti gli oggetti, eccettuati gli ornamenti sacri e gli oggetti di sangue, un ebreo può ricevere in pegno tutti gli oggetti che a lui saranno offerti di qualunque nome sia, non chiamati senza aver fatto fare su di essi alcuna inchiesta, ad eccezione dei vestiti macchiati o portanti tracce di sangue e degli ornamenti sacri, che in nessun caso egli potrà accettare. Se un ebreo afferma per mezzo di un giuramento, contro l'accusa di un cristiano, che egli ignorava al momento in cui il pegno gli fu consegnato, che esso era stato rubato o sottratto di viva forza e facendo ciò egli sarà giustificato. Se un cristiano perseguita un ebreo affermando che il pegno che si trova nelle mani di costui, gli è stato preso per furto o per violenza, l'ebreo attesterà per mezzo di un giuramento che egli ignorava, al momento in cui il pegno era stato rubato o sottratto di viva forza, aggiungendo al suo giuramento la somma che egli ha versato per il pegno. Egli potrà così giustificarsi, ed il cristiano dovrà pagargli il valore del pegno e gli interessi di questa somma maturati durante il periodo di tempo in questione. Se un cristiano ha messo un oggetto in pegno presso un ebreo, costui lo perde, con i suoi propri beni, l'ebreo presterà giuramento e sarà messo fuori causa per qualsiasi reati commesso. Se in seguito ad un incendio, furto, dilapidazione o altro, un ebreo perde i suoi propri beni e con essi, gli oggetti messi in pegno presso di lui, e che questo accidente sia debitamente constatato nel caso in cui il cristiano depositario del pegno perseguita se lo stesso ebreo, quest'ultimo presterà giuramento e sarà messo fuori causa. Se un cristiano interviene negli affari degli ebrei, ma sulla mente il Principe o il suo Conte Palatino, e per i continui patimenti di persone, solo il Principe può giudicare. Se gli ebrei eccitano fra di loro scatenando discordia e la guerra civile, il giudice della nostra città non eserciterà alcuna giurisdizione su di essi. Il nostro solo il nostro Conte Palatino o il suo giudice eserciterà la giustizia. Se per un'occasione, raggiunge la persona, a noi solamente è riservato il diritto di giudicare questo caso. Per un'alterazione prodotta da un ebreo, una pena sarà dovuta al Principe o al Conte Palatino, secondo l'ordine stabilito. Le spese dima l'altro saranno dovute a l'altro. Se un cristiano ferisce in qualsiasi modo un ebreo, egli sarà incolpato e pagherà a noi o al nostro Conte Palatino, nel caso in cui egli avrà trovato grazia ai nostri occhi, una multa che egli dovrà portare alla nostra Camera di Giustizia. Egli dovrà inoltre provvedere a tutte le spese per la guarigione della ferita, a tutte le spese sopportate dal ferito, come lo esigono le regole del nostro paese. Per l'uccisione di un ebreo, la confisca dei beni e la pena dovuta al Principe. Se un cristiano uccide un ebreo, egli sarà punito come un parricida e la sua pena sarà la pena dovuta al Principe. Il colpevole non produrrà neppure un'oncia di sangue, una pena è dovuta al Conte Palatino ed un riscatto all'ebreo colpito. Sulle imposte dei ebrei. In qualsiasi luogo del nostro dominio, nel quale un ebreo vi abbia venduto, e fatta provvisione a chiunque di ebrei, degno di stare e di mestiere. Se l'ebreo porta cose di mercanzia e altri oggetti, egli sarà tenuto a rilasciare in tutti i luoghi, le merci prodotte dal suo commercio, man non lascerà più di quello che paghe retribuisce qualsiasi città o persona della città, dove l'ebreo soggiorna, al momento del suo traffico. Se il ebreo si porta i morti degli ebrei. Per obbedire ai loro costumi, gli ebrei trasportano uno dei loro morti da una città ad un'altra o da una provincia ad un'altra o tra due territori ad un altro territorio. La nostra volontà è che il colle di terre e le imposte non esigano alcunché dagli ebrei, e se qualche reo viene preso, la nostra volontà è che egli sia punito come un ladro. Sulle predazioni commesse nei confronti degli ebrei. Se un cristiano commette una depredazione qual sia, sia al cimitero ebreo o se egli vi penetra con violenza, la nostra volontà è che conformemente ai costumi ed alle leggi del nostro paese, egli sia severamente punito, con la perdita di tutti i suoi beni di qualsiasi natura e sia sconsigliato, ed egli sarà tenuto a pagare un tale indennizzo al nostro Conte Palatino. Sulle pensioni inflitte dal giudice ebreo contro uno dei suoi correligionari. Se un ebreo è stato riconosciuto colpevole dal suo proprio giudice e passibile della multa chiamata Wandel, egli pagherà a questo giudice un tale indennizzo di pepe, cioè che rappresenti una multa inflitta dai tempi più remoti. Sulle ebrei e contro i ebrei. Se un ebreo è stato in giustizia, per convocazione del suo giudice, rifiuta di comparire, ad aver prese, egli dovrà rilasciare per ogni rifiuto, la pena che da molto tempo è in uso; se egli manca ad una convocazione, egli pagherà al giudice la multa che segue. Se un ebreo ferisce un altro ebreo. Se un ebreo ferisce un altro ebreo, egli sarà messo in stato di pagare al suo giudice la multa conforme agli usi del nostro paese e non potrà rifiutarsi. Se un ebreo ome gli ebrei debbono prestare giuramento. l'hoi ordiniamo che nessun ebreo preste giuramento sugli oggetti sacri, salvo per i casi gravi che danno luogo a 50 marchi d'argento e per quelli che danno luogo a 100 marchi d'argento, per i casi, almeno in portanza, egli può prestare giuramento davanti alla porta della scuola ebraica. Sull'uccisione segreta di un ebreo. Se un ebreo è stato segretamente ucciso e che non si possa attestare, per testimonianza che è l'autore del delitto, ma se dopo l'inchiesta gli ebrei sospettano qualcuno, l'hoi, nella nostra qualità di mediatori in questa causa di giustizia, accorderemo agli ebrei, contro il presunto assassino, la protezione della giustizia. Sulle violenze corporali su un ebreo. Se un cristiano esercita delle violenze, contro qualsiasi ebreo, essi saranno puniti conformemente alle leggi del nostro paese. Sui poteri del giudice ebreo. Il giudice ebreo non ondiverà alcun ebreo davanti a lui, per i litigi che possono sorgere fra ebrei, salvo se non è invitato per lagnanza formale. Gli ebrei devono essere giudicati davanti alle loro scuole, nei luoghi che essi avranno scelti. Sulle multe degli interessi. Se un cristiano ha riscattato il suo pegno depositato presso un ebreo, ma non ha pagato integralmente gli interessi dovuti, gli sarà accordato un mese per rilasciare questi interessi, dopo di che gli interessi saranno dovuti di diritto. Sull'ospitalità ebraica. La nostra volontà è che nessuno riceva ospitalità in una casa ebraica. Sulle divisioni di possesso di beni immobili. Se un ebreo presta del danaro su debbono dei titoli di possesso di beni immobili che colui al quale i beni appartengono ne dà la prova. l'hoi ordiniamo che tale danaro come i titoli di possesso dati in pegno, siano tutti all'ebreo che sarà dichiarato decaduto. Sulle usure degli ebrei. Se un ebreo presta un ondanza, sotto un figlio di ebreo la nostra volontà è che egli sia condannato come un ladro. Sulle predazioni commesse nei confronti degli ebrei. Se il pegno non è di buona lega, egli lo consegnerà al nostro Conte Palatino o al suo giudice, ovvero avrà in seguito un anno ed un giorno, egli non dovrà più rispondere a chi ce l'ha preso. Sulle predazioni commesse nei confronti degli ebrei. Qualsiasi cristiano che avrà preso colla forza un pegno depositato presso un ebreo che avrà esecutato i debiti e gli ebrei. l'hoi procederà contro gli ebrei, al di cui atto di giustizia, se non si è davanti al nostro Conte Palatino, che possiamo evocarli davanti a noi. Sull'accusa di uccisione di bambini. Il nostro Conte Palatino, che possiamo evocarli davanti a noi. Sull'accusa di uccisione di bambini. proibiamo formalmente di accusare tutti o ciascuno degli ebrei stabiliti sulle nostre terre, e senza alcuna eccezione, si astengano da ogni sorta di sangue. Se però un ebreo è stato accusato e non colla testimonianza di tre cristiani e di tre ebrei, l'hoi che dopo essere stato atteso e la sua innocenza lo lavano dall'accusa, il cristiano subirà, cioè giustamente, la pena degli interessi. l'hoi ordiniamo che tutto quello che avrà dato in cambio di un pegno, sia interesse dovuto. Dei cavalli dati in pegno. l'hoi vogliamo che gli ebrei possano ricevere sia di notorietà pubblica e fatto in pieno giorno. Se un cristiano scopre presso un ebreo ha ricevuto in pegno quel cavallo a conoscenza ed a vista di tutti, tale giorno, da parte di un cristiano, sulle inchieste inerenti alla falsa moneta. l'hoi proibiamo a nostri ufficiali monetari semplicemente come falsi monetari, di loro sola iniziativa, senza un ordine verbale. Sulle grida emesse da un ebreo assalito durante la notte. l'hoi ordino durante la notte, senza che i cristiani vicini non si muovessero al suo soccorso. Sulla compra vendita di viveri. l'hoi ordiniamo infine che gli ebrei possano altrettanto come i cristiani. Quelli che li impediranno comunque, saranno condannati a vita e senza remissione. La presente costituzione seguita dalle firme dei testimoni e sarà la loro potente protezione. Orestimoni sono stati: Il Conte Arbeno di Calissia, Castellano di Lednica, Conte Czeslas dei corazzieri di tri Baroni delle nostre terre. Fatto nella città di Kalisch, il giorno 8 delle Calende di Settembre. Dopo avere considerato concorrenti, noi abbiamo deciso di confermarlo piuttosto che di accogliere favorevolmente le giuste richieste dei nostri sudditi. Fatto a Cracovia il giorno del Signore 1334, in presenza dei Signori: Sandomir, Nicola, conte palatino di Cracovia, Sotto Cameriere di Cracovia, e molti altri: igneus, nostro Cancelliere di Cracovia, e i territori di Cracovia, Sandomiria, Siradia, Pomerania. Traduit à Paris en 1928.

à Lodz, ma ville natale, ce souvenir d'enfance, image émouvante de la lutte héroïque contre l'oppresser. 1905.

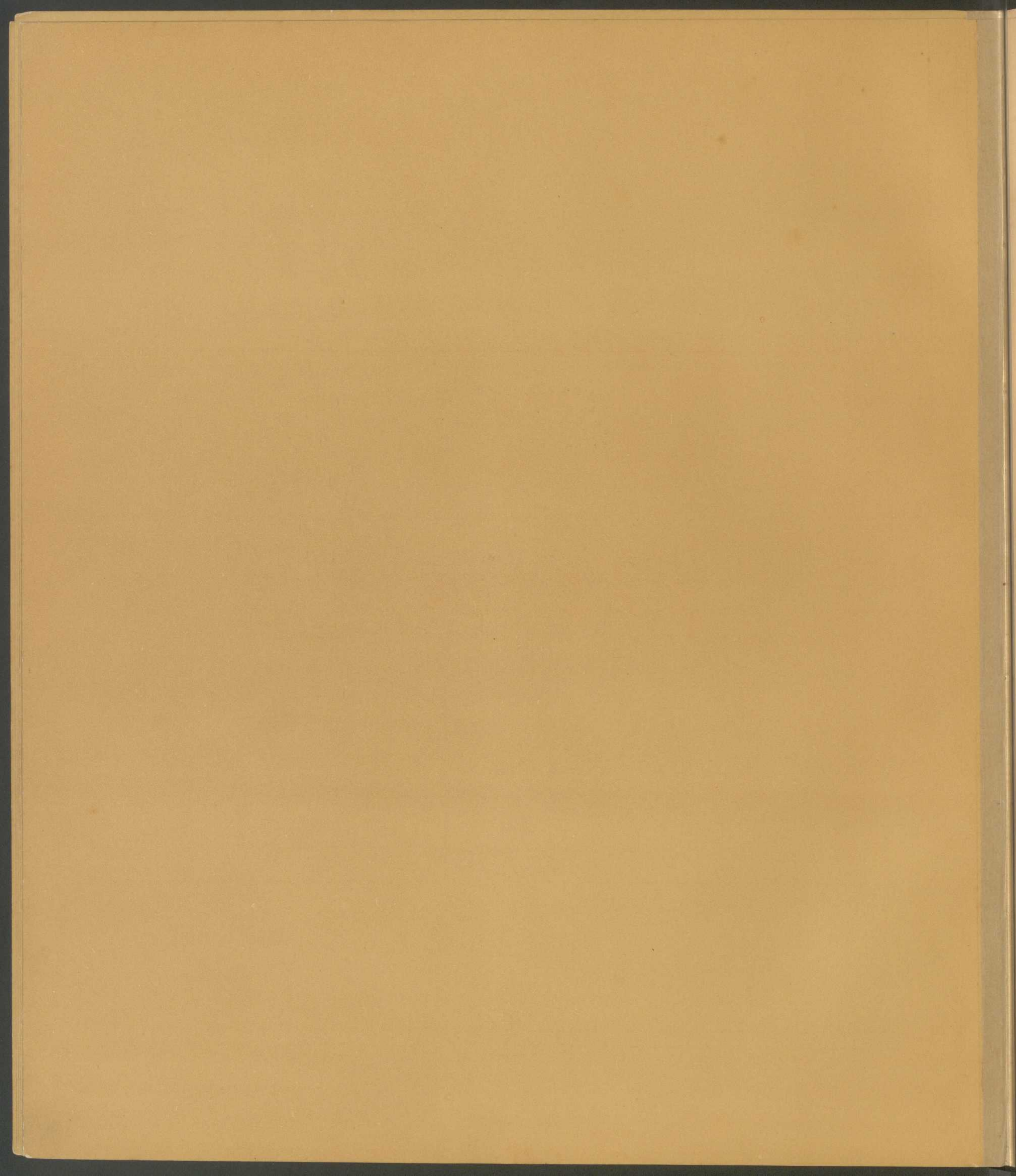

Ueros otorgados a los judios por Boleslao, Gran Duque de Polonia, en 1264, ratificados por Casimiro III, en 1334, y por Casimiro IV, en 1447 y 1467. En nombre del Señor, Amen. Por evitar la ocasión de ir en olvido de los decretos reales en el transcurso de los siglos, con razón han acordado los sabios afianzar los en su estabilidad, entregándolos a unos rescritos cuyo fin consiste en darlos a conocer a los tiempos venideros sin interrupción alguna. Por este motivo, vos, Casimiro, por la gracia de Dios Rey de Polonia y de los territorios de Cracovia, Sandomir, Ciadra, Lancicia, Silesia, y Señor hereditario de Pommerania, declaramos por estas las siguientes, haciendo sabedores de ello a todos nuestros subditos tanto presentes como venideros. Ante vos, asistido de nuestros Barones, se han presentado dignos emisarios de nuestros leales subditos judios mostrándonos la noble Carta de sus fueros que les fué otorgada por el Gran Duque Boleslao, que en paz descansase Gran Duque que fué de Polonia y nuestro antecesor amado. Vos suplicaron humildemente que fuésemos servidos proclama de nuevo dicha carta ratificándola con nuestro real sello. El referido documento textualmente dice así: En nombre del Señor, Amen. Las acciones humanas que no han sido corroboradas por la palabra del que testigo y por el testimonio escrito, rápidamente desaparecen y se borran por completo en la memoria. Por lo tanto, vos, Boleslao, por la gracia de Dios Gran Duque de Polonia, hacemos saber a todos nuestros subditos tanto presentes como venideros, que le yere este escrito que hemos otorgado a nuestros subditos judios establecidos en todos los confines de nuestros dominios, estatutos y fueros que textualmente y palabra por palabra se hallan contenidos en las capitulaciones siguientes, en la forma que pensamos ser conveniente que se enuncian en: **I** No ha de admitirse un cristiano como testigo contra un judío, a no ser que pudiere producir el testimonio de otro judío. **En primer lugar** mandamos que en cualquier materia de dinero y de bienes muebles o raíces, en cualquier materia criminal, referente a la persona o a la hacienda de un judío, no se admita ningún cristiano para el testimonio contra el judío, a no ser que juntamente con el testimonio del cristiano viniere el de otro judío. **II** Si un cristiano emplazara a un judío por cualquier prenda que el judío no reconociere, éste ha de prestar juramento y será puesto fuera de causa. **Item**, si un cristiano ocasionare disgustos a un judío, sosteniendo que le entregó cualquier prenda, a pesar de sus negativas, y si el cristiano se negare a dar crédito a la mera declaración del judío, éste por un juramento que se ha de referir al valor total de la prenda, probará su buena fe y se le dará por inocente. **III** Si un cristiano declara que ha entregado a un judío cualquier prenda cobrando una cantidad de dinero inferior al valor de dicha prenda, el judío prestará juramento, con lo que hará la prueba. Si habiendo entregado un cristiano cualquier prenda a un judío, declara que ha cobrado una cantidad de dinero menor que la que dijere el judío, éste prestará juramento por el valor total de la prenda que le fué entregada y el cristiano habrá de pagar al judío lo que éste hubiere probado con juramento serle debido. **IV** Si el judío sostiene que ha recibido cualquier prenda de un cristiano. **Item**, si un judío sostiene que ha recibido cualquier prenda de un cristiano sin testigos, negándolo el cristiano, éste habrá de justificarse con un juramento, al cual el solo tendrá la obligación de recurrir. **V** Un judío puede recibir empeñados todos los objetos excepto los ornamentos sagrados y los objetos maculados de sangre. Un judío puede recibir como prenda todos los objetos que se le propusieren, con cualquier nombre que se los llamare, sin tener que hacer averiguaciones sobre su procedencia, con excepción de ropas manchadas y maculadas de sangre y de ornamentos sagrados que no podrá admitir en ningún caso. **VI** **Item**, el judío afirmará con juramento contra la acusación de un cristiano que ignoraba en el momento en que la prenda le fué entregada que ésta le hubiese sido hurtada o sustraída por fuerza, con lo que se habrá justificado. **Item**, si un cristiano demandare a un judío alegando que la prenda que se hubiere en las manos de éste le ha sido sustraída por robo o por violencia, el judío abstará con juramento que no le robaba ni recibía la prenda que ésta le hubiese sido robada o arrebatada por fuerza, a su dueño, dando a conocer al prestar juramento la cantidad que dio por la referida prenda. Con lo dicho podrá justificarse, y el cristiano habrá de pagarle por el valor de la prenda juntamente con sus intereses corridos de la cantidad en que ésta fué empeñada. **VII** Si un cristiano hubiere empeñado cualquier objeto a un judío y si éste lo perdiere juntamente con sus propios bienes, el judío prestará juramento y será puesto fuera de causa en lo referente a toda clase de reclamaciones. Si a consecuencia de un incendio, de un robo o de una agresión a mano armada, un judío perdiere sus propios bienes juntamente con los objetos empeñados en sus manos, siendo dicha ocasión debidamente comprobada, y dando se el caso de que el cristiano dueño de la prenda demandare, sin embargo al judío, éste prestará juramento y será puesto fuera de causa. **VIII** No interviene en los negocios de los judios la municipalidad, sino el príncipe solamente o su conde palatino, pero en lo referente a las inculpaciones de personas el príncipe ha de juzgar solo. **Item**, si los judios excitaren entre sí y se encadenaren de hecho la discordia y la guerra civil, no ejercerá el juez de nuestra ciudad sobre ellos jurisdicción alguna. No sólo a nuestro conde palatino, o su juez administrarán la justicia. No obstante, si a inculpación se refiriere a las personas, a los sólo cumple el derecho de juzgar en tales ocasiones. **IX** **Item**, por haber ocasionado lesiones a un judío, se deberá una multa al príncipe y al conde palatino según su estimación, y los gastos de la cura deberán abonarse al herido. **Item**, si un cristiano hiriere a un judío, de cualquier modo que fuere, se le inculpará y, dado el caso de que hubiere merecido gracia a nuestros ojos, habrá de pagar a los y a nuestro conde palatino una multa cuyo importe tendrá que llevar a nuestra cámara de justicia. Tendrá que tomar además a su cargo todos los gastos de la cura y todos los demás gastos que se le ocasionaren al herido, según lo mandan y ordenan las leyes de nuestro país. **X** Por haber dado muerte a un judío es la confiscación de bienes la pena que se debe al príncipe. **Item**, si un cristiano matare a un judío, se le castigará con la pena que correspondiere a su crimen y todos sus bienes, muebles y raíces pasarán a nuestro poder. **XI** Por golpes que no hayan ocasionado efusión de sangre, se debe una pena al conde palatino y a los y a perjuicio al judío víctima de dichas violencias. **Item**, si un cristiano pegare a un judío sin que hubiere efusión de sangre, una pena será exigida por el conde palatino, con arreglo a los usos de nuestro país, y se entregará una indemnidad al judío a paleado o herido, según la costumbre de nuestro país, y si el cristiano resultare insolvente, se le castigará por su delito como correspondiere. **XII** **Delos impuestos que se pueden exigir a los judios**. En cualquier parte de nuestros dominios adonde hubiere penetrado un judío, que ha prohibido a quienquiera que fuere ocasionarle disgustos, estorbos o agravios. Si el judío le evare mercancías u otros objetos, habrá de pagar, en cualquier lugar que fuere, los impuestos que correspondieren a su comercio, pero no ha de pagar otros más que los que pagaria cualquier vecino de la ciudad adonde el judío estuviere haciendo su tráfico. **XIII** **Delos esclavos de los judios**. Si por obedecer a sus costumbres, los judios le evaren el cada ver de uno de los suyos de uno o de otra, o de una provincia a otra, o de un territorio a otro, nuestra voluntad es que nuestros recaudadores de impuestos no les cobren nada, y si alguno de ellos hubiere exigido una imposición cualquiera, nuestra voluntad es que fuere castigado como lo diron. **XIV** **Delas depredaciones que se cometen en las cementerios judios**. **Item**, si un cristiano cometiere una depredación cualquiera en el cementerio judío, o si penetrare en él por violencia, es nuestra voluntad que, con arreglo a las costumbres y las leyes de nuestro país, se le castigare con suma severidad, que se le quitaran todos sus bienes de cualquier clase que fuere en pasando a ser propiedad de nuestra cámara de justicia. **XV** **Delas violencias que se ejercieren contra las escuelas judias**. Si algún atrevido tirare proyectiles contra las escuelas de los judios es nuestra voluntad que se le condenare a pagar un talento de pimienta a nuestro conde palatino. **XVI** **De la pena que infligiere el juez judío a uno de sus correligionarios**. **Item**, si un judío fuere reconocido por sumiso juez como culpable y pasible de la multa llamada *Wand*, el juez habrá de pagar al juez referido un talento de pimienta, siendo ésta la pena que se inflige des de hace muchos siglos. **XVII** **Delos judios con mugeres**. Si un judío, empujando ante su mujer en boda, se negare a comparecer en juicio dos veces seguidas, habrá de abonar por cada negación la multa que desde hace largos tiempos de costumbre, y si se declarare en rebelión por tercera vez, pagará al juez referido la multa signada en él. **XVIII** **Si un judío hiriere a otro judío**. **Item**, si un judío hiriere a un correligionario suyo, se le ha de inflamar la orden de pagara su juez la multa, con arreglo a los usos de nuestro país, y el judío no se ha de negar a cumplirla. **XIX** **De como ha de prestar juramento los judios**. Mandamos que ningún judío preste juramento sobre los objetos sagrados, a no ser cuando se tratara de cosas graves, alcanzando éstos cinco marcos de plata, y los que fueren juzgados por los en persona. No obstante, tratándose de casos de menor importancia, pueden los judios prestar juramento ante la puerta de la escuela judía. **XX** **De la sesión secreta de un judío**. Si un judío hubiere sido muerto contra secreto que no se pudiere averiguar por testimonio quien hubiere sido el autor del crimen, pero si después de haber informado sobre el caso los judios sospecharon de alguno, nos en calidad de mediador en el pleito, concederemos a los judios contra el presunto asesino la protección de la justicia. **XXI** **Delas violencias corporales hechas a un judío**. **Item**, si los cristianos maltrataren a cualquier judío, se los castigará con arreglo a las leyes de nuestro país. **XXII** **Delos poderes del juez judío**. **Item**, el juez judío no ha de conceder ni modelo de litigio que surgen entre judios, a no ser que fuere iniciado a ello por una demanda en boda forma. **Item**, los judios han de ser juzgados delante de sus escuelas, o en los lugares que ellos hubieren elegido. **XXIII** **De la acumulación de los intereses**. **Item**, si un cristiano hubiere de ser empeñado su prenda de entre las manos de un judío, pero sin haber pagado los intereses corridos se le ha de otorgar el plazo de un mes para abonar dichos intereses, y dado el caso de que no los pague, los intereses irán produciendo intereses. **XXIV** **De la hospitalidad judía**. **Item**, es nuestra voluntad que nadie reciba hospitalidad en una casa judía. **XXV** **Delos títulos de propiedad de los bienes raíces**. Si un judío pidiere prestado dinero, dando en prenda bienes o títulos de propiedad de bienes raíces, y si el dueño de dichos bienes hiciere la prueba de que éstos le pertenecen, mandamos que la cantidad de dinero referida y los títulos de propiedad dados en prenda se le quitaran al judío, al cual se habrá de prodigar decaído de sus derechos. **XXVI** **Delos niños de los judios**. **Item**, si alguno hombre o mujer, corrompiere a un niño judío, es nuestra voluntad que se le castigare, como lo diron. **XXVII** **Delos poderes del juez**. **Item**, si un judío recibiere de un cristiano en prenda cualquier objeto, conservará el dolo durante un año, cuando el valor de la prenda no excediere la cantidad prestada, el judío ha de entregar dicho objeto a su juez. Si la prenda no fuere de buena ley, la habrá de entregar a nuestro conde palatino o a su juez, o más adelante se le será licito venderla, dado el caso de que la hubiere entregado a su juez antes de terminarse el plazo de un año; por fin, si la prenda hubiere permanecido un año y un día en casa del judío, éste ya no tendrá que responder de ella ante ninguno. **XXVIII** **De la vacación de los tribunales en los días festivos**. Mandamos que nadie se alie a revia a procesar a un judío, en los días que los judios consideran como festivos, por cualquier litigio de prendas. **XXIX** **Delas prendas arrebatadas**. **Item**, cualquier cristiano que se hubiere llevado con violencia alguna prenda empeñada a un judío, o que hubiere usado la violencia en su casa, ha de ser castigado con severidad, como destructor de nuestra cámara de justicia. **XXX** **De como ha de juzgarse los delitos de los judios**. **Item**, no se ha de formar contra los judios ningún autojudicial sino ante sus tribunales y en los lugares en donde se juzgan los delitos de los judios, con excepción de los pleitos que se juzgaren ante los y ante nuestro conde palatino. **XXXI** **Delas causas formadas contra los judios**. Con arreglo a las instrucciones del papa y en el nombre de nuestro padre santo, queda prohibido a cualquier particular, la costumbre de beber sangre humana, puesto que, en virtud de los términos de su ley, los judios sine excepción alguna a un niño cristiano, no quedará convencido de este crimen sino por el testimonio de tres cristianos y de tres judios, sólo de misma inocencia de disculparen, el cristiano será quien sufrirá, y no con pora justicia, el castigo que habria de sufrir si bonado por cualquier prenda, ya fuere oro, o plata, o de voluere integralmente acrecentado en prenda caballos de cualquier clase que se an, con la condición de que el hechoso a notorio y se verifique en pleno, haciendo constar que dicho caballo lo ha recibido en prenda a vista de todo el mundo, en la ida, de padre de onos referentes a la moneda falsa. **Item**, queda prohibido a nuestros oficiales de la moneda, encarcelar o prender a nuestro conde palatino, o imitaciones procedentes de ciudades no honradas. **XXXV** **Delas locuras que diere un judío**: es en medio de la noche, si que los cristianos sus vecinos se apartaren de acudir a socorrerle, cada uno de los suyos obrados por fin que los judios puedan vender y comprar en completa libertad toda clase de objetos, cobrando su ganancia una multa a nuestro conde palatino. **Item**, nuestra voluntad es que todos las disposiciones anteriores estemos para garantía a los mismos judios con el fin de que les valga de poderes a protección. **Item**, el conde de Sniezno, el conde de Jankalis, el conde de Malhjas, castellan de Cracovia, el conde de Cracovia, con los Barones de nuestras tierras. En la ciudad de Kalisch, villa de la Asuncion de los derechos de los judios y el estatuto que les fué otorgado por nuestros antecesores; estos a acoger con benevolencia las justas demandas de nuestros judios, en este día fuerza per petua. En fe de lo cual limbramos la presente con nuestro sello. En Cracovia, Señor del 1334, estando presentes nuestros Señores Spiccionis, Conde de Cracovia, Mayor, Krzyzivos ande camareno se gundo de Cracovia y varios otros fidedignos señores. Traduction fidele du texte original latin, fait a Paris en Decembre 1828

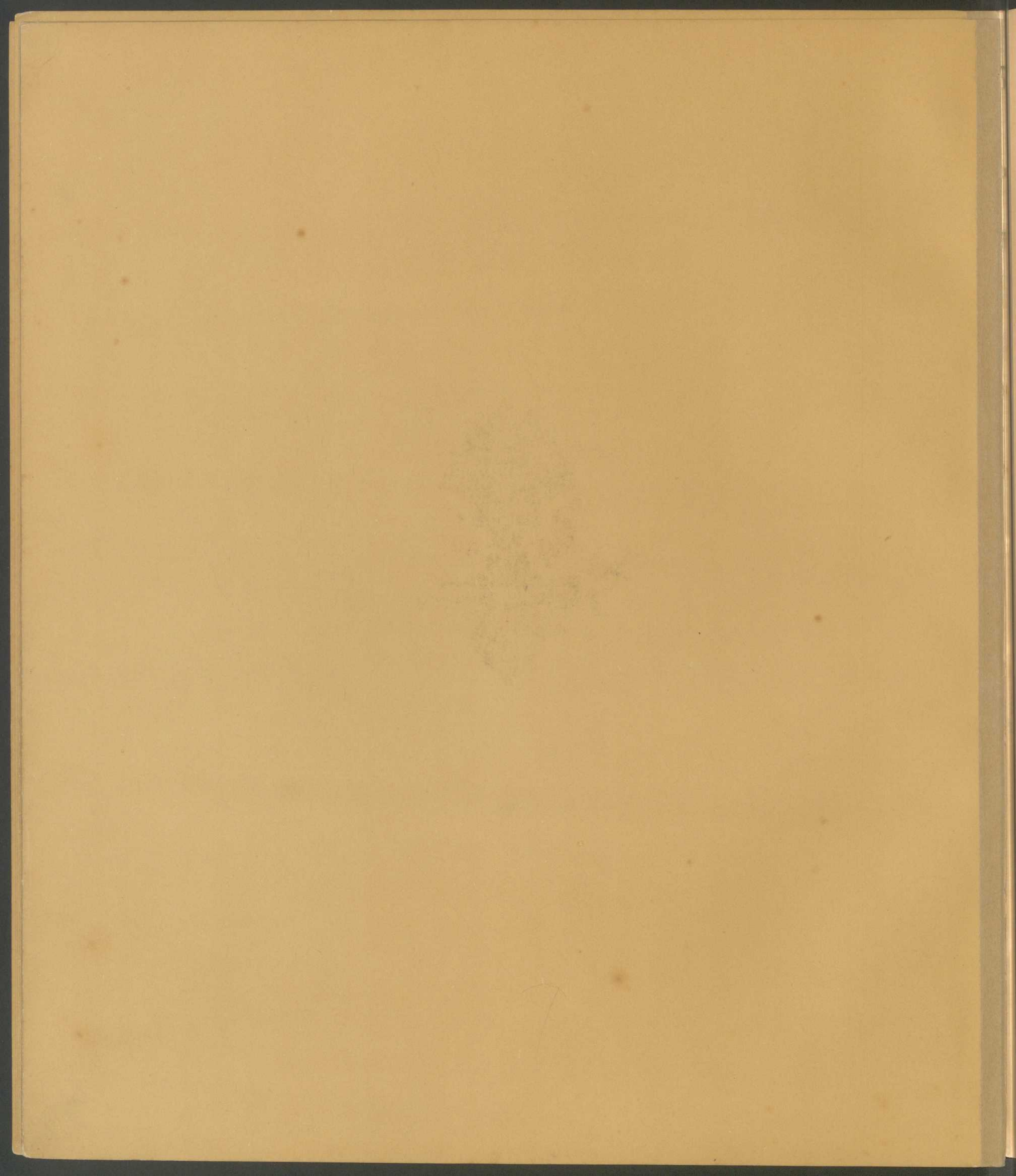
cette oeuvre, conçue et entreprise
prise en mai 1926, a été achevée
en décembre 1928 à Paris, villa
du parc Montsouris

à monsieur Auguste Decour, mon protecteur de tous
jours, à Wladyslaw Neuman, mon ami
d'enfance, Conseiller de l'Ambassade de
Pologne à Paris, j'exprime toute ma reconnaî-
ssance pour l'aide précieuse qu'ils ont donnée à mon oeuvre.

11.12.

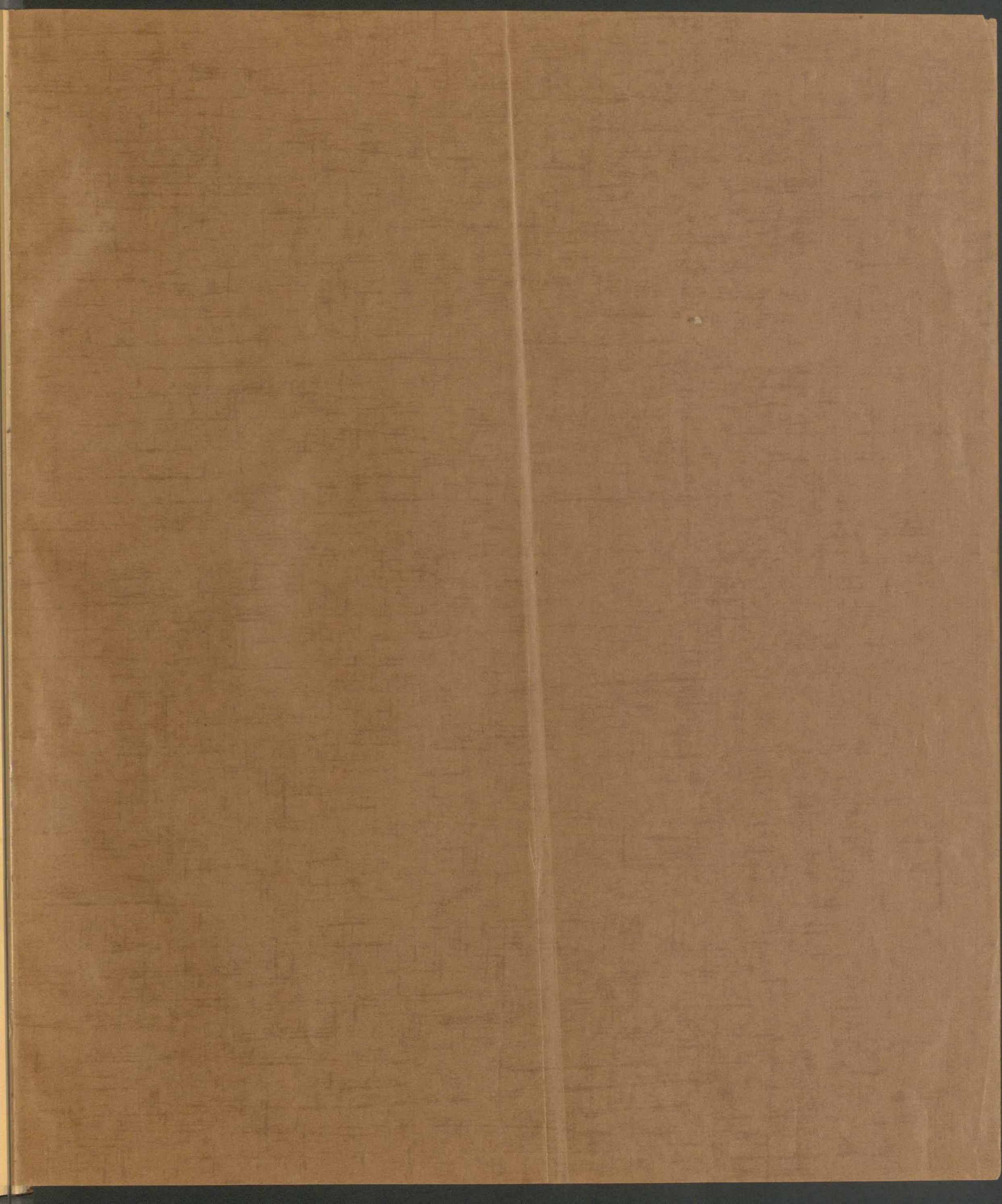
Gross 313

Szyk

1136

30420

1893 3 19
2002 / 2 30 10

Jan 1893

83-875
K

209/25
18 11 63

